

Analize, raziskave in razvoj
ISSN 1318-3834

SLOVENIJA: JESENSKO POROČILO 2004

Urad Republike Slovenije za makroekonomske analize in razvoj
dr. Janez Šušteršič, direktor

<http://www.gov.si/umar/>

Odgovorna urednica: Mojca VENDRAMIN
Tehnična urednica: Ema Bertina KOPITAR
Lektoriranje: Karla ŽELEZNIK
Naslovnica, oblikovna zasnova: Sandi RADOVAN, studio DVA

Tisk: Tiskarna Solos
Naklada: 400

Ljubljana, 2004

Jesensko poročilo 2004

Odgovorna urednica:

Mojca VENDRAMIN



Pri pripravi Jesenskega poročila 2004 so sodelovali:

Mojca Vendramin (*urednica, srednjeročne projekcije gospodarske rasti*),

Maja Bednaš (*glavne ugotovitve, tveganja za uresničitev jesenske napovedi*),

Branka Tavčar (*narodnogospodarske bilance, statistična priloga*),

Lejla Fajić (*mednarodno okolje*),

Barbara Ferik (*zasebna potrošnja*),

Marjan Hafner (*finančni tokovi in trg kapitala*),

Slavica Jurančič (*mednarodna konkurenčnost*),

Jasna Kondža (*državna potrošnja, javne finance*),

Mojca Koprivnikar Šušteršič (*trgovina in gostinstvo*),

Mateja Kovač (*kmetijstvo*),

Gorazd Kovačič (*predelovalne dejavnosti*),

Saša Kovačič (*plače*),

Tomaž Kraigher (*zaposlenost in brezposelnost*),

Janez Kušar (*investicije, gradbeništvo, proizvodna struktura bruto domačega proizvoda*),

Jože Markič (*izvožno-uvozni tokovi, plačilna bilanca, zunanji dolg*),

Jure Povšnar (*oskrba z elektriko, plinom in vodo, rudarstvo, promet in zveze*),

Janez Šušteršič (*glavne ugotovitve, srednjeročne projekcije gospodarske rasti*),

Boštjan Vasle (*cenovna gibanja, denarna politika*),

Ivanka Zakotnik (*nacionalni računi, izdatkovna in stroškovna struktura bruto domačega proizvoda*)

Eva Zver (*nepremičnine, najem in poslovne storitve, javna uprava, obramba in obvezno socialno zavarovanje, izobraževanje, zdravstvo in socialno varstvo, druge javne in osebne storitve*).

Zunanji sodelavec: **Slaven Mićković** (*dolg ožje opredeljene države*).

Tehnična podpora (grafi, statistična priloga, tabele, obdelava podatkov)

Bibijana Cirman-Naglič,

Marjeta Žigman.

Kazalo

Predgovor	9
Glavne ugotovitve	11
1. Mednarodno okolje	17
1.1. Pregled gospodarskih gibanj po državah	19
2. Gospodarska rast	25
2.1. Izdatkovna struktura bruto domačega proizvoda	25
2.2. Proizvodna struktura bruto domačega proizvoda	28
2.3. Stroškovna struktura bruto domačega proizvoda	30
3. Agregati potrošnje	32
3.1. Izvoz - uvoz	32
3.2. Zasebna potrošnja	35
3.3. Bruto investicije	38
3.4. Državna potrošnja	39
4. Ekonomski odnosi s tujino	42
4.1. Mednarodna konkurenčnost	42
4.2. Plačilna bilanca	44
4.3. Zunanji dolg in devizne rezerve	46
5. Cenovna gibanja in politika	48
5.1. Napoved inflacije	50
6. Trg dela	53
6.1. Zaposlenost in brezposelnost	53
6.2. Plačna politika	55
7. Javne finance	61
7.1. Javnofinančni prihodki	61
7.2. Javnofinančni odhodki	64
7.2.1. Dolg ožje opredeljene države	66
8. Denarna gibanja in trg kapitala	68
8.1. Denarna gibanja in politika	68
8.2. Finančni tokovi in trg kapitala	70
9. Tveganja za uresničitev Jesenske napovedi	73
10. Srednjeročne projekcije do leta 2009	76
Statistična priloga	79

Kazalo tabel

Tabela 1:	Jesenska napoved glavnih makroekonomskih agregatov	15
Tabela 2:	Napovedi gospodarskih gibanj v svetu	17
Tabela 3:	Predpostavke za napovedi UMAR glede gospodarske rasti v najpomembnejših zunanjetrgovinskih partnericah Slovenije iz EU in ZDA	19
Tabela 4:	Izdatkovna struktura bruto domačega proizvoda za države evro območja, spremembe napovedi	20
Tabela 5:	Predpostavke napovedi UMAR glede gospodarske rasti v najpomembnejših zunanjetrgovinskih partnericah Slovenije iz srednje, južne in vzhodne Evrope	23
Tabela 6:	Jesenska napoved rasti BDP in agregatov potrošnje, ter primerjava s Pomladansko napovedjo za leti 2004 in 2005	25
Tabela 7:	Rast komponent povpraševanja	26
Tabela 8:	Prispevek k rasti, v odstotnih točkah	27
Tabela 9:	Oblikovanje in delitev bruto nacionalnega razpoložljivega dohodka	28
Tabela 10:	Stroškovna struktura bruto domačega proizvoda	31
Tabela 11:	Državna potrošnja (individualna in kolektivna)	40
Tabela 12:	Dinamični kazalniki dolga, stanja konec obdobja	47
Tabela 13:	Jesenska napoved inflacije ter primerjava s Pomladansko napovedjo za leti 2004 in 2005	51
Tabela 14:	Stopnje rasti različnih kategorij zaposlenih	54
Tabela 15:	Prihodki in izdatki sektorja države po metodologiji ESR 1995 (deleži v primerjavi z bruto domačim proizvodom v %)	63
Tabela 16:	Konsolidirana bilanca javnega financiranja po metodologiji GFS-IMF (MF) (deleži v primerjavi z bruto domačim proizvodom v %)	65
Tabela 17:	Stanja in spremembe dolga RS v prvi polovici leta 2004	66
Tabela 18:	Izpolnjevanje maastrichtskih kriterijev	70
Tabela 19:	Prihranki prebivalstva v bankah: stanje in realne stopnje rasti septembra glede na december predhodnega leta	70
Tabela 20:	Krediti domačih bank podjetjem in DFO, prebivalstvu in državi: stanje in realne stopnje rasti septembra glede na december predhodnega leta	71

Tabela 21:	Jesenska napoved in posledice uresničitve alternativnih scenarijev v odstotnih točkah glede na osnovni scenarij	74
Tabela 22:	Primerjava jesenske napovedi in scenarija višje cene nafte za leto 2005	75
Tabela 23:	Napovedi osnovnih makroekonomskih kazalcev	76

Kazalo slik

Slika 1:	Medletne realne stopnje rasti BDP po četrletjih v EU 25 in na evro območju	20
Slika 2:	Realna rast izvoza blaga in storitev	33
Slika 3:	Tržni deleži v EU 25 in njihova rast glede na leto 2000	43
Slika 4:	Gibanje cen življenjskih potrebščin, izbranih podskupin indeksa cen in cen industrijskih proizvodov pri proizvajalcih	48
Slika 5:	Delež tekočih goriv za prevoz in ogrevanje v harmoniziranih indeksih cen življenjskih potrebščin članic EU	50
Slika 6:	Pričakovana odstopanja od osrednje napovedi inflacije	52
Slika 7:	Razmerje minimalne plače do izhodiščne plače za enostavnejše delo	59
Slika 8:	Razmerje minimalne plače do povprečne bruto plače po kolektivni pogodbi v predelovalni dejavnosti	59
Slika 9:	Gibanje tečaja	68

Kazalo okvirjev

Okvir 1:	Jesenska napoved Evropske komisije	22
Okvir 2:	Z vstopom Slovenije v EU spremenjeno evidentiranje zunanjetrgovinskih tokov	33
Okvir 3:	Vpliv sprememb cen nafte na inflacijo	49
Okvir 4:	Minimalna in izhodiščna plača	58
Okvir 5:	Javne finance po Evropskem sistemu računov	63
Okvir 6:	Izpolnjevanje maastrichtskih kriterijev	69
Okvir 7:	Vpliv cen nafte na gospodarsko rast	75

Predgovor

Jesensko poročilo je analitična utemeljitev Jesenske napovedi gospodarskih gibanj za tekoče ter prihodnji dve leti in je podlaga za oblikovanje ukrepov ekonomske politike. Že lani smo nekoliko spremenili koncept Jesenskega poročila, ki po novem na osnovi tekočih gospodarskih gibanj predstavlja predvsem preverjanje oziroma popravek Pomladanske napovedi. Vsebina je tako osredotočena na odstopanja od spomladi napovedanih gospodarskih gibanj.

V Jesenskem poročilu 2004 so izračuni makroekonomskih agregatov izvedeni na osnovi prve letne ocene bruto domačega proizvoda za leto 2003 in druge letne ocene za leto 2002, ki ju je Statistični urad Republike Slovenije objavil 22. septembra 2004. Ti podatki predstavljajo nekoliko spremenjeno osnovo izračunov glede na pomlad, ko so bile napovedi izračunane na osnovi SURS-ove revidirane ocene bruto domačega proizvoda za obdobje 1995–2002 in prve ocene za leto 2003 na podlagi četrletnih računov. Podatki oziroma kratkoročni kazalniki, ki se nanašajo na tekoče leto, pa izhajajo iz četrletnih ocen bruto domačega proizvoda za prvo in drugo četrletje leta 2004 ter iz drugih tekočih podatkov Statističnega urada. Ker četrletni in letni podatki med seboj še niso bili usklajeni, smo pri napovedovanju upoštevali tudi pričakovani učinek uskladitve teh podatkov.

V Jesenskem poročilu 2004 so upoštevani razpoložljivi podatki do 20. oktobra 2004, napoved pa je temeljila na podatkih razpoložljivih do 23. septembra 2004.

Glavne ugotovitve

Gospodarska aktivnost je po nekaj letih razmeroma skromne rasti, ki je sovpadala tudi z manj ugodnimi gospodarskimi razmerami v mednarodnem okolju, letos začela ponovno pospešeno naraščati. Ponovni zagon gospodarske rasti v letošnjem letu smo predvideli že spomladi, vendar je bila gospodarska rast v prvi polovici leta 2004 celo višja od pričakovane in je preseгла 4%. Ključno vlogo pri njeni so odigrali: konjunktorna gibanja v najpomembnejših trgovinskih partnericah, ki so bila ugodnejša od pričakovanih, nadaljnja krepitev domače potrošnje, zlasti bruto investicij, in enkratni učinek vstopa v EU na gospodarska gibanja, ki je tudi presegel pričakovanja in se je predvsem zaradi sprememb v davčnem in zunanjetrgovinskem režimu močno odražal na dinamiki izvozno-uvoznih tokov.

Vpliv konjunktornih gibanj se kaže v pospešeni rasti izvoza v države EU 25, pri čemer se je poleg večjega obsega prodaje v tamkajšnje največje trgovinske partnerice (Nemčija, Italija, Avstrija, Francija, Poljska in druge nekdanje države Cefta) močno okrepil tudi izvoz v nekatere »netradicionalne« partnerice (Belgija, Španija, Grčija, Danska), kjer so začeli naraščati tudi slovenski tržni deleži. Poleg tega so visoke cene nafte na svetovnem trgu omogočile visoko rast uvoznega povpraševanja v Rusiji, kar se je prav tako odrazilo na obsegu slovenskega izvoza na ta trg. Ob ugodnejši tuji konjunkturi so bila tudi domača konjunktorna gibanja pozitivna (zlasti pospešena rast proizvodnje predelovalnih dejavnosti), dodatno so jih spodbudila ugodna pričakovanja ob vstopu v EU, upadanje obrestnih mer in pričakovani učinki zaključka prve nacionalne varčevalne sheme, kar je omogočilo nadaljevanje okrepljene rasti domače potrošnje (tako zasebne kot investicijske), ki se je začela že lani. Med investicijami so se močneje krepile predvsem investicije v opremo in stroje ter stanovanjske objekte, na visoki ravni so se ohranjale tudi investicije v inženirske objekte (avtoceste).

Neposredni učinek vstopa v EU na gospodarsko aktivnost je presegel pričakovanja in povzročil precejšnje, čeprav kratkotrajne spremembe v strukturi gospodarske rasti, ki pa bodo pomembno vplivale na njeno dinamiko v letu 2004 in že zaradi računskega učinka tudi v prihodnjem letu. Gre za enkratni učinek, ki je močno pospešil gospodarsko rast zlasti v drugem četrtletju in je bil spodbujen predvsem z visoko rastjo izvoza in uvoza. Na eni strani se je pred vstopom v EU močno okrepil izvoz v države nekdanje Jugoslavije, zlasti tiste, s katerimi so s 1. majem 2004 prenehali veljati prostotrgovinski sporazumi (Makedonija, Bosna in Hercegovina, pa tudi Hrvaška, kjer sicer na medletno dinamiko rasti izvoza vpliva tudi to, da Slovenija od lanskega julija na Hrvaško ponovno izvažata polovico proizvedene električne energije iz krške nuklearke). Na drugi strani se je zaradi dviga carinskih stopenj za uvoz nekaterih surovin po vstopu Slovenije v EU v obdobju do maja 2004 močno okrepil njihov uvoz, zlasti uvoz aluminija iz Rusije. Hkrati se je zaradi likvidnostno ugodnejših pravil plačila davka na dodano vrednost po vstopu v EU v istem obdobju umiril tudi uvoz iz EU, ki se je nato močno okrepil po vstopu. Visok uvoz, spodbujen s spremembami zunanjetrgovinskega in davčnega režima ob vstopu Slovenije v EU, je pospešil tudi rast zalog v drugem četrtletju, ki so h gospodarski rasti prispevale približno 40%. Del visoke rasti zalog v prvi polovici leta pa je najverjetneje tudi posledica pozitivnih pričakovanj v domačem in mednarodnem poslovnem okolju ter pričakovane okrepljene stanovanjske gradnje.

Zaradi visoke realne rasti bruto domačega proizvoda v prvi polovici leta in navzgor popravljenih napovedi mednarodnega okolja za leto 2004 smo v jesenski napovedi prvič po štirih letih popravili napoved gospodarske rasti navzgor, in sicer za leto 2004 s 3.6% na 4% in za leto 2005 s 3.7% na 3.8%. Iz popravkov napovedi pa je razvidna tudi nekoliko spremenjena pričakovana dinamika rasti, saj namesto njene nadaljnje krepitve v prihodnjem letu pričakujemo rahlo umiritev oziroma približno ohranjanje stopenj gospodarske rasti na ravni letošnjega drugega polletja.

Ugodna konjunktorna gibanja so potekala v stabilnem makroekonomskem okolju, k čemur je ključno prispevalo koordinirano delovanje makroekonomskih politik, skladno z usmeritvami Programa vstopa v ERM II in prevzema evra, ki sta ga novembra 2003 sprejeli Vlada in Banka Slovenije. Stabilno makroekonomsko okolje in kredibilnost v programu začrtanih usmeritev ekonomske politike so Sloveniji tudi omogočile zgođen vstop v evropski tečajni mehanizem ERM II v prvi skupini držav (poleg Estonije in Litve) že konec junija 2004.

Med dosežki makroekonomske politike je ključno nadaljevanje zniževanja inflacije, ki se je pospešeno začelo že v preteklem letu in h kateremu je poleg usklajenih ukrepov restriktivne cenovne, dohodkovne in fiskalne politike močno prispevala tudi stabilizacija tečaja tolarja po vstopu v ERM II. Poleg tega sta vstop v EU in ERM II ugodno vplivala na umiritev inflacijskih pričakovanj, pozitiven pa je bil tudi vpliv znižanja cen hrane zaradi odprave carin po vstopu v EU, ki je celo presegel pričakovanja. V nasprotno smer so delovali zunanji dejavniki, predvsem pospešena rast cen nafte na svetovnem trgu, ki pa jo je Vlada blažila z acikličnim prilagajanjem trošarin, tako da je bil prispevek višjih cen naftnih derivatov k inflaciji relativno manjši, kot bi izhajalo zgolj iz povišanih cen nafte. Ta prispevek, ki je v devetih mesecih predstavljal približno 40% povišanja cen življenjskih potrebščin, je tudi glavni razlog za povišanje napovedi inflacije za leto 2004 (s 3.3% na 3.5% ob koncu leta), saj so drugi dejavniki na umirjanje inflacije delovali skladno s pričakovanji, nekateri tudi močnejše, kot se je pričakovalo spomladi. Nadaljevanje koordiniranega delovanja makroekonomskih politik bo omogočilo nadaljnje postopno umirjanje inflacije tudi v letu 2005, ko naj bi se inflacija znižala na raven pod 3% in omogočila izpolnjevanje maastrichtskega kriterija v referenčnem obdobju za prevzem evra z začetkom leta 2007.

Oživiljanje gospodarske rasti je omogočilo ponovno postopno rast zaposlenosti in upadanje števila brezposelnih v letu 2004, na kar so pomembno vplivali tudi ukrepi aktivne politike zaposlovanja, ki so s ciljno usmeritvijo na težje zaposljive brezposelne omogočili pozitiven premik v strukturi brezposelnih. Tako sta se znižala deleža starejših in dolgotrajno brezposelnih, zaradi povečane ponovne vključenosti brezposelnih v izobraževanje (Program 10,000) pa tudi delež brezposelnih brez srednje izobrazbe. Še vedno pa so deleži teh skupin brezposelnih v registrirani brezposelnosti višji od 40%. Sicer se je po panogah letos najhitreje krepila zaposlenost v nekaterih javnih in poslovnih storitvah ter v gradbeništvu, še naprej pa je upadala v industriji in prometu. Med predelovalnimi dejavnostmi je upadalo število zaposlenih predvsem v delovno intenzivnih panogah oziroma panogah, ki so jih najmočnejše prizadele spremembe po vstopu v EU (tekstilna, kovinska, prehrabena in lesno predelovalna), povečalo pa se je predvsem v panogah, za katere po predhodnih podatkih o strukturi izvoza v prvi polovici leta ocenjujemo,

da so zabeležile tudi visoko rast prodaje na tuje trge (proizvodnja strojev, izdelkov iz gume in plastičnih mas, vozil, kemikalij in kemičnih izdelkov ter električne in optične opreme).

Ugodna gospodarska gibanja naj bi se nadaljevala tudi v prihodnjem letu. V strukturi gospodarske rasti naj bi se nekoliko okreplil relativni prispevek domače potrošnje h gospodarski rasti, vendar to ne bo bistveno poslabšalo zunanjetrgovinskega ravnovesja. V napovedi gospodarske rasti za prihodnje leto smo skladno z napovedmi mednarodnih institucij kot predpostavko mednarodnega okolja upoštevali rahlo upočasnitev rasti najpomembnejših izvoznih trgov, predvsem zaradi visokih cen nafte, ki so ocenjene kot glavni zaviralni dejavnik nadaljnje krepitve globalne gospodarske rasti. Visoka rast cene nafte (v dolarjih) ki je bila v obdobju od januarja do konca septembra 2004 približno 60-odstotna (pri čemer se je tečaj dolarja povišal za 3%), v prvih treh četrtletjih 2004 še ni zaviralno vplivala na gospodarsko rast doma in v svetu, zato je kljub približno desetim dolarjem za sodček višji povprečni ceni nafte glede na pomladanska predvidevanja v večini držav letos prišlo celo do popravka napovedi gospodarske rasti navzgor. Razlago za to lahko iščemo v močnejših drugih dejavnikih rasti ali v zamiku, s katerim cene nafte vplivajo na gospodarsko aktivnost, predvsem pa dejanska gospodarska gibanja v letu 2004 ob naraščajočih cenah nafte kažejo, da je pri interpretaciji rezultatov modelskih izračunov vpliva cen nafte na gospodarsko aktivnost potrebna določena mera previdnosti oziroma, da ti izračuni držijo le ob drugih nespremenjenih okoliščinah. Slednje je zato treba upoštevati tudi pri razlagi alternativnega »naftnega« scenarija gospodarske rasti za leto 2005, kjer smo zaradi negotovosti glede gibanja cen nafte na svetovnem trgu predpostavili trajnejše povišanje cen nafte za 10 dolarjev nad sedanjo ravno. Uresničitev tega tveganja bi pomenila za približno 0.3 odstotne točke nižjo gospodarsko rast glede na osnovni scenarij in za približno 0.8 odstotne točke višjo inflacijo ob koncu prihodnjega leta. Zaradi simetričnega vpliva cen nafte na rast cen življenjskih potrebščin v Sloveniji in v EU, ocenjujemo, da bi bilo doseganje maastrichtskega kriterija na področju inflacije uresničljivo tudi v takšnih razmerah.

Poleg scenarija vpliva višjih cen nafte smo v jesenski napovedi ocenili tudi posledice morebitne uresnitve tveganj, povezanih z vstopom Slovenije v EU oziroma ERM II. Gre za tveganje naglega padca konkurenčnosti delovno intenzivnih panog po vstopu v EU zaradi njihove strukturne neprilagojenosti in za tveganje pospešene rasti domače potrošnje zaradi padca nominalnih obrestnih mer po vstopu v ERM II, na kar smo opozorili že v Pomladanskem poročilu. Razpoložljivi podatki kažejo, da zaposlenost v delovno intenzivnih panogah letos pada, prav tako se krepi tudi domača potrošnja, vendar so ta gibanja pričakovana in skladna s predvidevanji osnovnega scenarija. To pomeni, da se tveganja, ki smo jih spomladi predvideli kot možna, zaenkrat ne uresničujejo, vendar pa jih zaradi kratkega obdobja, ki je preteklo od vstopa v EU in ERM II, še ni možno povsem izključiti. Zato smo ponovno ocenili možne učinke hitrejšega upadanja konkurenčnosti delovno intenzivnih panog od predvidene oziroma nagle rasti domače potrošnje, spodbujene z ugodnimi kreditnimi pogoji.

Uresničitev tveganja znižane konkurenčnosti, do katere bi prišlo deloma letos, predvsem pa v prihodnjem letu, bi se odrazila na nižji rasti izvoza in proizvodnje delovno intenzivnih panog, kar bi rezultiralo v upočasnitvi gospodarske rasti za 0.2

odstotne točke letos in 0.4 odstotne točke v prihodnjem letu, število brezposelnih pa bi se glede na osnovni scenarij povečalo za približno štiri tisoč dvesto v obeh letih skupaj. Nekoliko bi se povečal tudi javnofinančni primanjkljaj, in sicer za približno dve desetinki strukturne točke. Odziv ekonomske politike na uresničitev tega scenarija bi moral temeljiti predvsem na ukrepih, ki pospešujejo prestrukturiranje gospodarstva, kratkoročno pa tudi na aktivni politiki zaposlovanja, restriktivni dohodkovni politiki in davčnem razbremenjevanju dela, ob hkratnem znižanju javnofinančnih odhodkov tako, da se javnofinančni primanjkljaj ne bi povečal.

Do uresničitve tveganja pospešene rasti domače potrošnje zaradi nižjih obrestnih mer, ki ga ocenjujemo za še možnega, vendar manj verjetnega od predvidevanj osnovnega scenarija, bi lahko prišlo v zadnjem letošnjem četrtletju in v prvi polovici prihodnjega leta. Hitrejša rast zasebne in predvsem investicijske potrošnje, ki se hitreje odziva na spremembe v obrestnih merah, bi pospešila gospodarsko rast za približno tretjino odstotne točke letos in pol odstotne točke v letu 2005 glede na osnovni scenarij. Zaradi večjega domačega trošenja bi se zlasti v letu 2005 upočasnilo zniževanje inflacije, ki bi napoved iz osnovnega scenarija preseгла za 0.4 odstotne točke. Okrepljena rast domače potrošnje in uvoza bi rezultirala tudi v višjem primanjkljaju tekočega računa plačilne bilance, ki pa bi ostal v mejah vzdržnosti in še ne bi predstavljal resnega pritiska na deprecijacijo tolarja. Nasprotno pa bi se javnofinančni položaj nekoliko izboljšal, saj bi bil primanjkljaj ob drugih nespremenjenih okoliščinah za približno 0.4 strukturne točke nižji kot v osnovnem scenariju. Odstopanja od napovedi osnovnega scenarija, do katerih bi prišlo v primeru realizacije tveganja visoke domače potrošnje, bi bila obvladljiva z ukrepi fiskalne in dohodkovne politike, predvidenimi v Programu za vstop v ERM II in prevzem evra, zato bi bili njegovi cilji ob ustreznem ukrepanju ekonomske politike še vedno dosegljivi.

Med omenjenimi scenariji je z vidika uresničevanja osnovnega cilja ekonomske politike v prihodnjih dveh letih, to je zagotavljanje makroekonomskih pogojev za vstop v EMU, osnovni scenarij jesenske napovedi najugodnejši. Uresničitev kateregakoli izmed alternativnih scenarijev bi namreč porušila osnovna makroekonomska ravnovesja, bodisi na področju brezposelnosti in javnih financ bodisi na področju inflacije in zunanjskega ravnovesja in bi zahtevala dodatne ukrepe ekonomskih politik. Vendar, tudi če do realizacije tveganj pride, nabor instrumentov ekonomske politike, kjer relativno večje breme prevzemata fiskalna in dohodkovna politika, še vedno omogoča uresničitev cilja prevzema evra leta 2007. Pri tem pa je ključna trdna zaveza Vlade in Banke Slovenije za doseganje tega cilja, saj bi kakršnokoli popuščanje v tem trenutku lahko ogrozilo njegovo uresničitev.

Tabela 1: Jesenska napoved glavnih makroekonomskih agregatov

	2003	2004		2005		2006
	SURS	Pomladanska napoved	Jesenska napoved	Pomladanska napoved	Jesenska napoved	
BDP - realne stopnje rasti v %	2.5	3.6	4.0	3.7	3.8	3.9
BDP v mio SIT (tekoče cene)	5,747,168	6,137,000	6,194,500	6,552,000	6,626,000	7,066,400
BDP v mio SIT (stalne cene 2000)	4,625,302	4,784,000	4,811,000	4,962,400	4,993,300	5,190,300
INFLACIJA (XII/XII predhodnega leta, v %)	4.6	3.3	3.5	2.9	2.9	2.7
INFLACIJA (I-XIII/I-XII povprečje leta, v %)	5.6	3.3	3.6	3.0	3.0	2.7
deflator BDP, v %	5.5	3.5	3.6	2.9	3.1	2.6
TEČAJ USD (BS)	207.1	194.5	195.1	196.6	196.3	196.3
TEČAJ EURO (BS)	233.7	238.7	238.8	239.8	239.6	239.6
razmerje EURO/USD	1.13	1.23	1.22	1.22	1.22	1.22
ZAPOSLENOST po SNA, rast v %	-0.3	0.4	0.4	0.6	0.3	0.4
STOPNJA REGISTRIRANE BREZPOSELNOSTI (%)	11.2	11.0	10.7	10.6	10.2	9.7
ST. BREZPOSELNOSTI ILO (%)	6.7	6.6	6.4	6.3	6.1	5.9
PRODUKTIVNOST (BDP na zaposlenega)	2.8	3.2	3.6	3.1	3.5	3.5
BRUTO PLAČA NA ZAPOSLENEGA	1.8	2.0	2.2	2.2	2.2	2.4
IZVOZ PROIZVODOV IN STORITEV	3.2	5.5	8.5	6.0	5.8	6.6
- izvoz blaga	4.4	6.0	8.6	6.2	6.0	6.8
- izvoz storitev	-2.4	3.4	8.1	5.0	5.0	5.8
UVOZ PROIZVODOV IN STORITEV	6.8	6.8	9.2	6.6	6.5	6.5
- uvoz blaga	7.3	7.1	9.7	6.6	6.5	6.4
- uvoz storitev	3.3	5.0	5.7	6.7	6.7	7.0
SALDO tekočega računa plačilne bilance (v mio EUR)	-91	-39	-60	-103	-100	-125
- delež v BDP v %	-0.4	-0.2	-0.2	-0.4	-0.4	-0.4
INVESTICIJE V OSNOVNA SREDSTVA	6.3	7.6	7.4	7.0	7.0	5.5
- delež v BDP v %	23.9	24.4	24.6	25.0	25.2	25.6
ZASEBNA POTROŠNJA	2.7	3.5	3.5	3.4	3.4	3.1
- delež v BDP v %	54.4	54.6	54.2	54.4	53.9	53.6
DRŽAVNA POTROŠNJA	2.6	3.0	2.7	2.6	2.9	2.9
- delež v BDP v %	20.3	20.2	20.0	19.9	19.8	19.7

Vir podatkov: SURS, BS, ocene in napovedi UMAR.

1. Mednarodno okolje

Svetovna gospodarska rast je v prvi polovici leta 2004 preseгла pričakovanja, v celem letu pa naj bi bila najvišja (5%) v zadnjih tridesetih letih. Čeprav se v drugi polovici leta pričakuje upočasnjevanje gospodarske aktivnosti, so spomladanske napovedi svetovne gospodarske rasti za letos popravljene navzgor, za prihodnje leto pa ostajajo pretežno nespremenjene. Pri pripravi Jesenske napovedi smo kot predpostavke gibanj v mednarodnem okolju upoštevali napovedi, ki so bile dosegljive do sredine septembra (Consensus, WIIW, WIFO), prikazane so v tabelah 3 in 5, v besedilu pa smo upoštevali še kasnejše napovedi IMF in tudi naslednjo izdajo Consensusa (zato so vrednosti navedene v razponu). Ocene se med seboj ne razlikujejo bistveno; odstopanja so le v napovedih za posamezne države južne, srednje in vzhodne Evrope¹.

V prvem polletju so nad pričakovanji okrevale države Evropske unije in tudi Južne Amerike, visoke stopnje gospodarske rasti so zabeležile tudi Kitajska, ZDA in Japonska. Višja gospodarska rast na Kitajskem (9.0–9.2% v letošnjem in 7.5–8.5% v prihodnjem letu) od spomladi pričakovane je pospešila tudi gospodarsko rast na Japonskem (letos bo rast za več kot 1 odstotno točko nad pomladanskimi napovedmi, 4.2–4.4%, v letu 2005 pa približno 2.3%). Ob visokih cenah nafte in okrepljenih investicijah bo višja od spomladi pričakovane tudi gospodarska rast v Rusiji (7.3–7.6% v letu 2004, 5.6–6.6% v letu 2005), prav tako v državah Srednje in Južne Amerike, kjer je bila v preteklih letih zaradi različnih dejavnikov nizka (nad 4.5%). Napovedi gospodarske rasti za ZDA so tako za letos kot prihodnje leto nekoliko nižje kot spomladi (4.3%, oziroma 3.5%), napovedi za naše najpomembnejše partnerice iz EU pa so ob močnejšem gospodarskem pospešku v prvem polletju za letos višje (na evro območju 1.8–2.2%) in v letu 2005 zaradi naraščajočih tveganj glede cen nafte in negotovosti glede dolgoročnega okrevanja teh gospodarstev nekoliko nižje kot spomladi (2.0–2.2%). Slednje so podrobneje predstavljene v nadaljevanju (gl. tudi tabelo 3).

Tabela 2: Napovedi gospodarskih gibanj v svetu

	2002	2003	2004		2005	
			april 2004	okt 2004	april 2004	okt 2004
Gospodarska rast - svet (realna rast v %)	3.0	3.9	4.6	5.0	4.4	4.3
Obseg svetovne trgovine (realna rast v %)	3.1	4.5	6.8	8.8	6.6	7.2
Svetovna cena nafte*, v USD za sodček	24.96	28.89	30.00	37.25	27.00	37.25
Svetovne cene surovin brez energentov** (rast v %)	0.5	7.1	7.6	16.8	-0.8	-3.9
6-mesečne LIBOR*** obrestne mere na dolarske depozite (v %)	1.9	1.2	1.3	1.6	3.5	3.4
6-mesečne LIBOR*** obrestne mere na evro depozite (v %)	3.3	2.3	2.1	2.2	2.6	2.8

Vir: IMF, World Economic Outlook, april, oktober 2004.

Opombe: * Povprečje cen nafte Brent, Dubai in West Texas Intermediate. ** Tehtano povprečje glede na deleže v svetovnem izvozu. *** LIBOR - London interbank offered rate.

¹ Zaradi različnih časovnih okvirov, v katerih so bile napovedi pripravljene, kot tudi zaradi večje gospodarske nestabilnosti in slabše kvalitete podatkov, napovedi za ta področja bolj nihajo.

Kljub pričakovani višji gospodarski rasti v svetu v letu 2004, mednarodne prognostične institucije ocenjujejo, da so se tveganja od spomladi povečala, predvsem glede gospodarske aktivnosti v letu 2005. Napoved za rast svetovnega gospodarstva v letu 2005 ob sicer višji rasti mednarodne menjave spričo globalnih tveganj predvideva rahlo upočasnitev glede na letos, na 4.3%. Tveganja predstavljajo predvsem rast cen nafte, ki se v nasprotju s pomladanskimi pričakovanji ne umirjajo, pa tudi plačilnobilančna in javnofinančna neravnotežja (posebej v ZDA; kar lahko privede do večjih nihanj tečaja dolarja).

V letu 2006 se bo svetovna gospodarska rast predvidoma ohranila na visoki ravni iz leta 2005 (4.2%–4.3%). Na evro območju naj bi dosegla 2.0–2.3%, medtem ko so napovedi za ZDA v večjem razponu, med 2.9% in 3.6%.

Ohranjanje cen nafte na visoki ravni skozi vse leto je dvignilo napovedi cen nafte za letošnje in prihodnje leto. To predstavlja tudi največjo spremembo oziroma odstopanje od predpostavk Pomladanske napovedi, ko smo za letos in prihodnje leto pričakovali v povprečju za skoraj 10 USD nižjo ceno za sod. V nasprotju s pričakovanji, da se bodo cene nafte (Brent) znižale oziroma vsaj ohranile na ravni prvega četrtrletja 2004 (31.9 USD/sod), so te še naraščale. V prvih devetih mesecih so v povprečju dosegle 36.3 USD/sod, kar je za 26% več kot v povprečju lanskega leta. Po oceni IMF bodo dejavniki visokih cen nafte (visoko povpraševanje, geopolitične napetosti v državah proizvajalkah, špekulativni nakupi) prisotni do konca letošnjega in še prihodnje leto, tako da bo povprečna cena nafte v obeh letih na visoki ravni 37 USD/sod, kar smo upoštevali tudi na UMAR kot predpostavko pri pripravi Jesenske napovedi.

Razmerje evro/dolar v Jesenski napovedi glede na spomladi ostaja nespremenjeno: 1.22 dolarja za evro. Določeno je na osnovi gibanj v zadnjih mesecih (povprečje od februarja do avgusta letos) in predstavlja t. i. tehnično predpostavko, ki pomeni ohranjanje nespremenjenega razmerja za celotno obdobje napovedi. Evro se je izraziteje krepil od oktobra 2003 do februarja 2004 (1.26), po tem pa je njegova vrednost do dolarja nekoliko upadla (1.21). Prav takšno razmerje za letošnje leto predpostavljata IMF in Evropska komisija, pri čemer IMF v prihodnjem letu pričakuje rahlo okrepitev dolarja (1.21), Evropska komisija pa evra (1.23).

V skladu s pomladanskimi pričakovanji so se vodilne obrestne mere ameriške centralne banke letos začele zviševati, na evro območju pa so ostale nespremenjene. V letu 2005 naj bi se ta trend v ZDA nadaljeval, medtem ko je gibanje obrestnih mer na evro območju bolj negotovo. Ameriški FED je vodilno obrestno mero prvič (po skoraj štirih letih²) zvišal v juniju in nato še v avgustu in septembru, ko je dosegla raven 1.75%. Postopno zviševanje je pričakovano tudi do konca letošnjega leta in v letu 2005. Vodilna obrestna mera Evropske centralne banke je že od junija lani 2-odstotna, na tej ravni pa naj bi ostala tudi do konca letošnjega leta. Sprememba obrestne mere v letu 2005 je po mnenju finančnih analitikov odvisna od vpliva cen nafte na gospodarsko aktivnost in inflacijo držav evro območja.

² V obdobju od januarja 2001 do junija 2003 je ameriški FED vodilno obrestno mero znižal 13-krat, s 6.25% na 1%.

1.1. Pregled gospodarskih gibanj po državah

Združene države Amerike

Napoved gospodarske rasti za letošnje leto ostaja v okviru spomladanskih pričakovanj. V prvi polovici leta 2004 se je gospodarska rast okrepila nekoliko nad pričakovanji (skoraj 5-odstotna rast na medletni ravni), umirjanje v drugi polovici leta pa bo predvsem posledica upočasnitve rasti zasebne potrošnje zaradi pojemajočega učinka davčnih znižanj, pa tudi višjih cen obrestnih mer in cen nafte, ki vplivajo na upadanje kupne moči gospodinjestev. Brezposelnost se sicer znižuje, vendar pa zaposlenost od spomladi naprej ne narašča več tako, kot bi pričakovali po treh letih vztrajne krepitve gospodarske rasti. Pospešeno investiranje, ki se je začelo ob koncu lanskega leta, pa se nadaljuje. Tako bo letošnja gospodarska rast najvišja po letu 1999, in sicer 4.2–4.3%. Gospodarska rast v letu 2005 bo nižja kot letos in tudi nekoliko nižja od spomladi napovedane, 3.5%. Poleg zasebnega se bo umirilo tudi investicijsko povpraševanje, večji pa bo prispevek mednarodne menjave.

Tabela 3: Predpostavke za napovedi UMAR glede gospodarske rasti v najpomembnejših zunanjetrgovinskih partnericah Slovenije iz EU in za ZDA

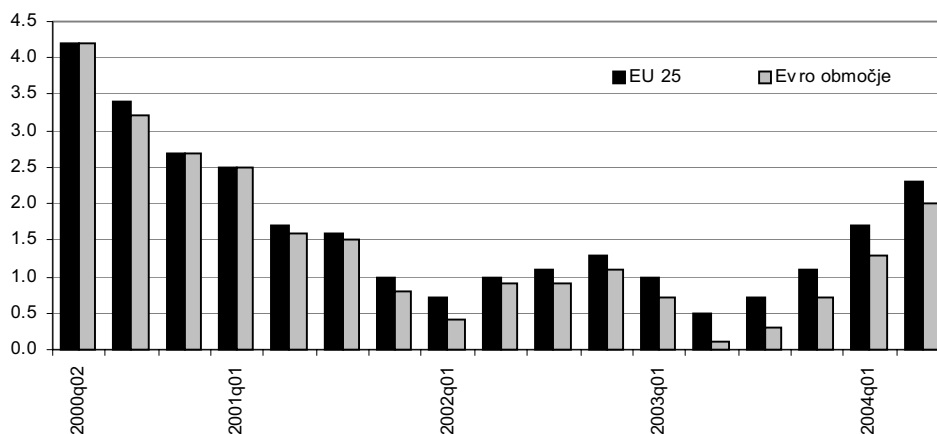
	Bruto domači proizvod, realna rast v %				
	2003	napoved 2004		napoved 2005	
		pomladanska	jesenska	pomladanska	jesenska
Evro območje	0.5	1.7	1.8	2.1	2.0
Nemčija	-0.1	1.5	1.8	1.8	1.6
Italija	0.3	1.4	1.2	2.0	1.8
Avstrija	0.8	1.6	1.7	2.3	2.3
Francija	0.5	1.7	2.3	2.1	2.2
Velika Britanija	2.2	2.8	3.0	2.6	2.6
ZDA	3.1	4.2	4.2	3.7	3.5

Vir: Ocena UMAR na osnovi: Eastern Europe Consensus Forecast, julij 2004, Consensus Forecasts, september 2004, WIW Research Report julij 2004; WIFO, Austrian Quarterly 2/2004, 3/2004; Eurostat.

Evropska unija

Prvo polletje letošnjega leta je v državah EU zaznamovalo nekoliko izrazitejše okrevanje gospodarske aktivnosti, ki je bilo spomladi pričakovano šele v drugi polovici leta. V prvem četrtletju se je BDP v EU 25 okrepil za 1.7%, v drugem pa za 2.4%; na evro območju za 1.4% oziroma za 2.0% (gl. sliko 1). K rasti prvega polletja na evro območju sta največ prispevala izvoz (med večjimi državami najbolj na Švedskem, v Nemčiji, Avstriji in Italiji) in zasebna potrošnja (v Franciji in Španiji). Kljub krepitvi pa pri zasebni potrošnji v prvi polovici leta po oceni EK še ni prišlo do preobrata; kazalec zaupanja potrošnikov namreč že celo leto stagnira pod dolgoletnim povprečjem (lani je vseskozi naraščal), stopnja brezposelnosti se ohranja pri 9%. Tudi investicijska potrošnja se kljub nizki ravni obrestnih mer, višji

Slika 1: Medletne realne st. rasti BDP po četrtletjih v EU 25 in na evro območju, v %



Vir podatkov: Eurostat.

profitabilnosti podjetniškega sektorja in ob povečani izkoriščenosti proizvodnih kapacitet oživlja pod pričakovanji.

Ob gospodarski rasti v prvi polovici leta, ki je preseгла pričakovanja, so se napovedi gospodarske rasti na evro območju za letošnje leto nekoliko zvišale, medtem ko so za leto 2005 zaradi pričakovane upočasnitve gospodarske rasti v svetu in višjih cen nafte nekoliko nižje. Glavno tveganje ostajajo cene nafte, ki lahko ogrozijo domače povpraševanje, ko to še niti ni postalo glavni generator rasti. Od spomladi je do največjih popravkov prišlo pri napovedi investicijske potrošnje, ki so nižje predvsem za letošnje leto in nekoliko manj za leto 2005 (gl. tabelo 4). Med za nas pomembnejšimi trgovinskimi partnericami so pomembno nižje tudi napovedi za rast zasebne potrošnje v Nemčiji in Avstriji, za evro območje kot celoto pa je bilo njihovo znižanje majhno. Rast državne potrošnje bo v obeh letih precej skromnejša

Tabela 4: Izdatkovna struktura bruto domačega proizvoda za države evro območja, spremembe napovedi

	2003	napoved 2004		napoved 2005	
		Consensus			
		marec	september	marec	september
Bruto domači proizvod	0.5	1.7	1.8	2.1	2.0
Zasebna potrošnja	1.0	1.4	1.3	2.0	1.8
Državna potrošnja	1.7	1.5	1.4	1.2	1.4
Bruto investicije v osnovna sredstva	-0.5	2.1	1.4	3.3	3.0
Izvoz blaga in storitev	0.3	4.1	5.8	5.1	5.5
Uvoz blaga in storitev	2.2	4.7	5.2	5.6	5.7

Vir podatkov: Consensus Forecasts (Consensus Economics Inc., marec, september 2004).

(med 1.4% in 1.5%) kot v preteklem štiriletnem obdobju³. EK sicer ocenjuje⁴, da letošnje povišanje cen nafte ne bo imelo posebno velikega negativnega učinka na rast gospodarstev evro območja v letu 2004: 25-odstotno povišanje cen nafte v začetku leta bi v enem letu lahko znižalo rast BDP v evro območju za 0.3 odstotne točke, če pa bi se cene na povišani ravni ohranile tudi naslednji dve leti, bi se negativni učinek še nekoliko povečal (na 0.4 odstotne točke letno)

Nemčija

V prvi polovici letošnjega leta se je v Nemčiji končalo obdobje dvoletne gospodarske stagnacije, napovedi gospodarske rasti za leto 2004 pa so se izboljšale. Realna rast BDP (v prvem četrtletju 0.8% in v drugem 1.5% na medletni ravni) je temeljila izključno na pospešenem izvozu, predvsem investicijskega blaga, saj je domače povpraševanje celo upadlo (medletno za 0.6% oziroma 0.7). Na izvoz je po ocenah vplivalo visoko povpraševanje nemških podružnic v državah srednje in vzhodne Evrope ter Azije, ki letos beležijo visoke stopnje gospodarske rasti in investicij. Povečan izvoz naj bi tako **v letu 2004** več kot nadomestil še vedno šibko domače povpraševanje, zaradi česar bo tudi gospodarska rast višja od spomladi pričakovane, in sicer 1.8–2.0-odstotna. **V letu 2005** bo gospodarska rast nekoliko nižja kot letos (1.6%–1.8%) in tudi nekoliko nižja, kot je bilo ocenjeno spomladi. Pri tem naj bi se okrepili rasti tako zasebne kot investicijske potrošnje, vendar manj, kot je bilo napovedano spomladi. Tudi kazalec poslovne klime inštituta IFO v septembru 2004 kaže na nadaljevanje zmerne gospodarskega okrevanja; poslovni subjekti v jesenskih mesecih sicer bolje ocenjujejo trenutni položaj kot spomladi, njihova ocena prihodnjih pričakovanj pa je manj ugodna. Podjetja v prihodnjih mesecih pričakujejo upočasnitev izvoznega povpraševanja.

Francija

*Okrevanje v prvi polovici leta je tudi v Franciji preseglo spomladanska pričakovanja, še bolj kot v Nemčiji, kar se je odrazilo tudi v znatnejšem izboljšanju napovedi gospodarske rasti za letošnje leto, z 1.7% na 2.3–2.5%. Za razliko od povprečnih gibanj na evro območju oziroma v Nemčiji je bilo okrevanje spodbujeno s strani domače potrošnje. Rast zasebne potrošnje je spremljal velik upad stopnje varčevanja; povečevali so se predvsem nakupi trajnih dobrin in avtomobilov. Ob ugodnih gibanjih v domačem povpraševanju in mednarodnem okolju so se po dveh letih upadanja krepile tudi investicije, predvsem v proizvodnjo transportne opreme, medtem ko so investicije v infrastrukturo in v storitvenih sektorjih stagnirale. Do konca leta je pričakovana umiritev rasti domače potrošnje, medtem ko naj bi se rast izvoza pospešila. **V letu 2005** se bo gospodarska rast v primerjavi z letošnjo nekoliko znižala, na 2.2–2.3%. Med komponentami domačega povpraševanja se bo nekoliko bolj kot v letu 2004 okrepila le investicijska potrošnja, ki bo spodbujena z znižanji davčnih dajatev na nove investicije.*

³ V obdobju 2000–2003 se je državna potrošnja povečevala po povprečni letni stopnji 2.5%. Hkrati se je javnofinančni presežek z 0.2% BDP v letu 2000 prevesil v primanjkljaj v višini -2.7% BDP v letu 2003.

⁴ Quaterly Report on Euro Area, julij 2004; gl. tudi Ekonomsko ogledalo 7/2004, str. 19.

Okvir 1: Jesenska napoved Evropske komisije

Ob zaključku redakcije Jesenskega poročila so bile objavljene nove napovedi Evropske komisije o gospodarskih gibanjih v državah EU v letih 2004–2006, ki bistveno ne odstopajo od tistih, ki smo jih upoštevali na UMAR: za leto 2004 je povprečna gospodarska rast na evro območju ocenjena nekoliko višje, 2.1%, za leti 2005 in 2006 pa se napovedi ne razlikujejo od naših predpostavk (2.0% oziroma 2.2%). Večje odstopanje obstaja pri napovedi za ZDA v letu 2005, saj EK ocenjuje, da bo upočasnitev gospodarske rasti nekoliko večja (3.0%), kot so napovedale ostale prognostične institucije (3.5%, IMF, Consensus, UMAR). Po drugi strani pa EK precej bolj optimistično kot omenjene institucije ocenjuje gospodarski rast v nekaterih novih članicah EU, med našimi pomembnejšimi partnericami iz te skupine držav predvsem na Češkem in Madžarskem. Pri pripravi omenjenih jesenskih napovedi je EK upoštevala nekoliko višje predpostavke cene nafte (Brent), in sicer 39.3 USD/sod v letu 2004, 45.1 USD/sod v letu 2005 in 40.1 USD/sod v letu 2006.

Italija

Med našimi pomembnejšimi trgovinskimi partnericami bo letošnja gospodarska rast v Italiji najnižja, med 1.2–1.4%. Gospodarska rast je bila v prvem polletju za približno 0.7 odstotne točke nižja kot na evro območju (1.7%), dosežena pa je bila ob približno izenačenem prispevku domačega trošenja in menjave s tujino. Najbolj se je povečala investicijska potrošnja, kar je pričakovano tudi na letni ravni, po dveh letih upadanja pa tudi izvoz, ki pa se povečuje še vedno precej počasneje kot v povprečju evro območja, kar je povezano s specializacijo izvoznega sektorja v tekstilni in obutveni industriji, ki težko kljubuje konkurenci z Daljnega vzhoda. V letu 2005 bo gospodarska rast Italije dohitela povprečno gospodarsko rast evro območja, saj naj bi znašala med 1.8% in 1.9%. Krepitev gospodarske rasti v primerjavi z letošnjim letom bo posledica višjega domačega povpraševanja, predvsem zasebne potrošnje, medtem ko težave s cenovno konkurenčnostjo italijanskega izvoznega sektorja ostajajo.

Avstrija

Pospešena rast izvoza bo ob pričakovani krepitvi domačega povpraševanja v drugi polovici letošnjega leta gospodarsko rast približala potencialni, 1.9%. Izvoz je skokovito narasel, še posebno v drugem četrtletju, predvsem v Nemčijo, nove članice EU in države jugovzhodne Evrope, v tem najbolj izvoz strojne opreme in motornih vozil. Nižja pa so pričakovanja o rasti investicijske potrošnje, saj je bil velik del investicij izpeljan v lanskem letu, ko je bil vpeljan ukrep delnega subvencioniranja določenih zasebnih investicij. Pospešitev gospodarske rasti v letu 2005, na 2.4–2.5%, temelji na pričakovanem dodatnem izboljšanju rasti domačega povpraševanja. Zasebna potrošnja bo spodbujena z zmanjšanjem dohodninskih dajatev in rastjo razpoložljivega dohodka gospodinjstev. Pričakovana je tudi višja rast investicij.

Nove članice EU

Med novimi članicami EU je gospodarska rast v prvi polovici leta presegla pomladanska pričakovanja v vseh pomembnejših trgovinskih partnericah (Češka, Poljska, Madžarska), zaradi česar so se izboljšale napovedi za letos in prihodnje leto. Na Češkem in na Madžarskem je bila podobno kot v Sloveniji rast v prvem polletju približno 4%; spodbujena tako z izvozom kot domačim povpraševanjem, predvsem investicijskim, in ob še bolj visokih rasteh uvoza kot pri nas. Kljub temu, da je bila večina uvozno-izvoznih tokov med temi državami in EU liberaliziranih že pred 1. majem letos, pa je v primeru Češke in Poljske – podobno kot v Sloveniji – vstop v EU še dodatno spodbudil rast mednarodne menjave (predvsem z agroživilskimi proizvodi, katerih menjava ni bila popolnoma prosta). Na Poljskem je bila rast BDP še višja, in sicer 6.5-odstotna; poleg izvoza se je po treh letih upadanja začela krepiti tudi investicijska potrošnja. Do konca leta se bo gospodarska rast v teh državah rahlo upočasnila, v letu 2004 pa bo po napovedih približno 3.2–3.3-odstotna na Češkem, 3.5–4.0-odstotna na Madžarskem in 5.0–5.8-odstotna na Poljskem. V letu 2005 je na Češkem in Madžarskem pričakovana še rahla okrepitev gospodarske rasti, na Poljskem pa umiritev.

Tabela 5: Predpostavke napovedi UMAR glede gospodarske rasti v najpomembnejših zunanjetrgovinskih partnericah Slovenije iz srednje, južne in vzhodne Evrope

	Bruto domači proizvod, realna rast v %				
	2003	napoved 2004		napoved 2005	
		pomladanska	jesenska	pomladanska	jesenska
Hrvaška	4.3	3.5	3.2	4.0	3.5
BIH	3.5	4.5	4.5	5.0	4.5
Makedonija	3.2	4.0	3.0	4.0	3.0
Srbija & ČG	2.0	1.5	3.0	2.8	3.0
Češka	3.1	3.0	3.2	3.8	3.4
Madžarska	3.0	3.0	3.5	3.6	3.6
Poljska	3.8	4.0	5.0	4.0	4.5
Rusija	7.3	5.0	7.0	4.9	5.5

Vir: Ocena UMAR na osnovi: Eastern Europe Consensus Forecasts, julij 2004, WIM Research Report julij 2004, IMF World Economic Outlook september 2004, Eurostat.

Države jugovzhodne Evrope

Gospodarska gibanja na **Hrvaškem** so v prvi polovici leta nekoliko presegla pomladanska pričakovanja. H gospodarski rasti (4% medletno) je največ prispevala rast investicijske potrošnje, čeprav je bila precej nižja kot lansko leto, prav tako je za lansko zaostajala, sicer po pričakovanjih, tudi rast zasebne potrošnje, ter rast mednarodne menjave. V avgustu letos je hrvaška vlada z IMF-om sklenila nov stand-by sporazum, ki predvideva dodatne varčevalne ukrepe na področju javnih financ, da bi stabilizirali rast zunanjega dolga države in zmanjšali javnofinančni

primanjkljaj. Uresničevanje programa bo zmanjšalo zadolževanje največjih podjetij v državni lasti, predvideno pa je tudi zmanjšanje izdatkov za gradnjo avtocest, kar se bo v drugi polovici leta 2004 in v letu 2005 pokazalo v nadaljnji upočasnitvi rasti investijske potrošnje⁵, ki bo v večji meri temeljila na investicijah zasebnega sektorja. Relativno visoka gospodarska rast zadnjih štirih let (4.6%), ki je v veliki meri izvirala iz pospešene gradnje avtocest, bo tako letos nižja, 3.2–3.7%, v letu 2005 pa 3.5–4.1%.

*Kljub političnim nestabilnostim, ki so bile letos povezane z menjavo vlade in predsedniškimi volitvami, so se izgledi glede gospodarskih gibanj v **Srbiji in Črni gori** izboljšali.* Letošnja gospodarska gibanja so namreč veliko bolj ugodna kot lanska, saj je bila industrijska proizvodnja v prvih petih mesecih za 7.5% višja kot v istem obdobju lani in naj bi se krepila tudi v drugi polovici leta (v Srbiji je bila v devetih mesecih višja za 6.9% medletno). Hkrati so bile letošnje vremenske razmere zelo ugodne za kmetijsko pridelavo⁶. Izdatkovna stran BDP kaže, da je bila rast v prvi polovici leta spodbujena predvsem s strani zasebne in državne potrošnje, medtem ko razpoložljivi podatki o zunanjetrgovinski menjavi kažejo na nadaljevanje neugodnih gibanj, ko rast uvoza močno presega rast izvoza. V prvih sedmih mesecih je bila pokritost uvoza z izvozom na rekordno nizki ravni, le 31.7-odstotna (izvoz blaga, izražen v EUR, se je povečal medletno za 6.6%, uvoz blaga pa za 26.8% - podatki za Srbijo).

*Napovedi za **Bosno in Hercegovino** ostajajo optimistične in v letih 2004 in 2005 predvidevajo okrepitev gospodarske rasti na 4.5–5% (lani 3.5%).* V primerjavi s predhodnimi napovedmi je to za letos skoraj nespremenjeno, medtem ko je napoved za leto 2005 nekoliko nižja. Tekoči podatki potrjujejo, da se gospodarska situacija v primerjavi z lanskim letom izboljšuje (lani je bila upočasnjena gospodarska rast posledica suše in upočasnjene rasti industrijske proizvodnje). Letos so razmere v kmetijstvu ugodnejše, podatki za industrijo pa kažejo, da je bila proizvodnja v prvih sedmih mesecih za 13.8% višja kot v istem obdobju lani. V prvih petih mesecih se je izvoz blaga (nominalno, v EUR) povečal za 18% medletno, uvoz pa je rasel precej počasneje (8%), kar bo ugodno vplivalo tudi na zmanjšanje primanjkljaja na tekočem računu plačilne bilance. Slednji kljub temu ostaja največji med vsemi južnoevropskimi državami (v letu 2004 je ocenjen na približno 28.6% BDP).

*Gospodarska rast v **Makedoniji** se bo v letih 2004–2005 ohranjala na podobni ravni kot v letu 2003, ko je bila 3.2-odstotna.* Vsi tekoči podatki o gospodarskih gibanjih sicer niso spodbudni. Obseg industrijske proizvodnje se je namreč v osmih mesecih letos medletno znižal za 16%, tako da bo približno 3-odstotna gospodarska rast v letošnjem letu dosežena predvsem zaradi dobre letine v kmetijstvu in ob krepitvi v storitvenih dejavnostih. Rast uvoza in izvoza je v Makedoniji precej bolj izenačena kot v Srbiji in Črni gori ter BiH. V osmih mesecih letos je bil izvoz blaga (nominalno, v USD) za 16.7% višji kot v istem obdobju lani, uvoz blaga pa za 20.7%.

⁵ Zmanjšanje investicijskih izdatkov za gradnjo avtocest je v veliki meri posledica predvidenega konca projekta gradnje in ne le morebitnih zavez za znižanje teh izdatkov v okviru sporazuma z IMF.

⁶ samo pridelek pšenice bo po ocenah letos v Srbiji za 105% višji kot lani, pridelek koruze pa za 65%

2. Gospodarska rast

2.1. Izdatkovna struktura bruto domačega proizvoda

Krepitev gospodarske rasti, ki se je začela konec lanskega leta, se je v letošnjem prvem polletju pospešeno nadaljevala, kar gre delno pripisati enkratnemu učinku vstopa Slovenije v EU in nekoliko hitrejšemu okrevanju gospodarstev EU. Po tem, ko se je predvsem zaradi oživljanja izvoza v države EU in Rusijo konec lanskega leta realna rast BDP v zadnjem četrtletju 2003 na medletni ravni povišala na 2.5%⁷, je v prvem in drugem četrtletju letos dosegla 3.8% oziroma 4.6%. Krepitev je bila večja od pričakovane, izvirala pa je predvsem iz visoke rasti izvoza in zalog, ter tudi iz nekoliko pospešene rasti investicij v osnovna sredstva. Visoka realna rast izvoza (11.5% v prvem polletju na medletni ravni) je bila na eni strani posledica enkratnega učinka vstopa Slovenije v EU in s tem močno okrepljene rasti izvoza v države na ozemlju nekdanje Jugoslavije pred 1. majem. Poleg Rusije ti trgi predstavljajo glavno odstopanje od Pomladanske napovedi. Tudi v države najpomembnejše evropske trgovinske partnerice, pa tudi »netradicionalne« partnerice iz EU 15 se je izvoz precej okrepil že v prvi polovici leta, kar je posledica večjega in zgodnejšega okrevanja teh gospodarstev od spomladi pričakovanega. Rast izvoza v nove članice EU se je ohranjala na visoki ravni (gl. poglavje 3.1).

V prvem polletju se je ohranjala okrepljena rast domače potrošnje. Ob rasti zaposlenosti (predvsem neformalno zaposlenih), hitrejši realni rasti plač v zasebnem sektorju in povečevanju predvsem dolgoročnega zadolževanja prebivalstva v bankah se je glede na lani nekoliko okrepila realna rast zasebne potrošnje (na 3.5% v prvem polletju na medletni ravni; 2.7% v letu 2003). Višja kot lani je bila realna rast investicij (7.3% v prvem polletju; lani 6.3%), ki je po naši oceni v največji meri izvirala iz rasti investicij v opremo in stroje. Investicije v inženirske objekte so bile še vedno na visoki ravni (sicer nekoliko nižje kot v istem obdobju lani), nadaljevala pa se je rast investicij v stanovanjske stavbe. Močno so se povečale zaloge (prispevek k

Tabela 6: Jesenska napoved rasti BDP in agregatov potrošnje, ter primerjava s Pomladansko napovedjo za leti 2004 in 2005

	Realne stopnje rasti v %				
	2003	2004		2005	
	SURS	Pomladanska napoved (april 2004)	Jesenska napoved (okt. 2004)	Pomladanska napoved (april 2004)	Jesenska napoved (okt. 2004)
Bruto domači proizvod	2.5	3.6	4.0	3.7	3.8
Izvoz blaga in storitev	3.2	5.5	8.5	6.0	5.8
Uvoz blaga in storitev	6.8	6.8	9.2	6.6	6.5
Zasebna potrošnja	2.7	3.5	3.5	3.4	3.4
Državna potrošnja	2.6	3.0	2.7	2.6	2.9
Investicije v osnovna sredstva	6.3	7.6	7.4	7.0	7.0

Vir: SURS, UMAR napovedi.

⁷ v prvih treh četrtletjih 2003 je bila rast BDP na medletni ravni med 2.1-2.3%

rasti v prvem polletju 1.3 o. t.), še posebno v drugem četrtletju (gl. poglavje 3.3). Realna rast državne potrošnje je bila v prvem polletju nizka (0.8%). Ob okrepljeni rasti domače potrošnje in izvoza je bila visoka tudi realna rast uvoza (12.9%; gl. poglavje 3.1). Negativni prispevek menjave s tujino h gospodarski rasti se je zmanjšal (na -1.1 odstotne točke, lani -2.2 o. t.).

Jesenska napoved gospodarske rasti v letošnjem letu je povišana na 4.0% in za prihodnje leto na 3.8%. Povišanje (s 3.6% oziroma 3.7% v Pomladanski napovedi) ob majhnih spremembah v napovedih mednarodnega okolja (gl. poglavje 1) in praktično nespremenjeni rasti domače potrošnje izhaja predvsem iz višje rasti izvoza v letošnjem letu od spomladi pričakovane. **V letu 2006 naj bi se gospodarska rast ohranjala na podobni ravni; 3.9%.**

Napoved rasti izvoza za letos je višja kot spomladi. Visoka izvozna rast v prvem polletju se bo v drugi polovici leta znižala, kar naj bi v celem letu skupaj pomenilo še vedno relativno visoko, 8.5-odstotno realno rast izvoza. Glavno odstopanje od Pomladanske napovedi, kjer je bila napovedana nižja rast izvoza (5.5%), predstavlja izvoz na trge držav nekdanje Jugoslavije (predvsem v BIH in Makedonijo) ter v Rusijo⁸ (gl. poglavje 3.1). Pri izračunu smo, tako kot pri drugih agregatih potrošnje, upoštevali tudi pričakovani učinek uskladitve četrtletnih in letnih podatkov realnih rasti izvoza. V prihodnjem letu pričakujemo nekoliko nižjo rast izvoza (5.8%) predvsem zaradi nižje rasti izvoza v države nekdanje Jugoslavije in Rusije, pa tudi zaradi nekoliko nižje rasti v države EU, kjer bo zaradi učinka visokih cen nafte gospodarska rast malenkost nižja od spomladi napovedane, najbolj v Nemčiji in Italiji (gl. poglavje 1). V letu 2006 naj bi se ob stabilnih razmerah v mednarodnem okolju rast izvoza spet nekoliko okrepila (na 6.6%).

Napoved rasti in struktura domače potrošnje za leti 2004 in 2005 sta praktično nespremenjeni glede na Pomladansko napoved. Do opaznejših sprememb v primerjavi s Pomladansko napovedjo bo prišlo le pri rasti reprodukcijskega

Tabela 7: Rast komponent povpraševanja

	Realne stopnje rasti, v %					
	2001	2002	2003	2004	2005	2006
				napoved		
Skupno agregatno povpraševanje	3.7	3.4	3.1	5.2	4.5	4.5
Tuje povpraševanje (izvoz)	6.3	6.7	3.2	8.5	5.8	6.6
Domače povpraševanje	3.1	2.6	3.0	4.3	4.1	3.9
- reprodukcijsko	3.1	3.7	2.5	4.3	4.0	3.9
- izdatki za zasebno porabo	2.3	0.3	2.7	3.5	3.4	3.1
- izdatki za državno potrošnjo	3.9	1.7	2.6	2.7	2.9	2.9
- investicijsko	4.1	3.1	6.3	7.4	7.0	5.5

Vir: SURS, napoved UMAR.

⁸ Po tem, ko je izvoz na te trge močno naraščal od leta 2001 in se je v lanskem letu v države bivše Jugoslavije zelo upočasnili, smo v Pomladanski napovedi tudi v letošnjem letu pričakovali nadaljnje umirjanje rasti izvoza na te trge.

povpraševanja v letošnjem letu, ki bo zaradi hitrejše rasti izvoza višja (4.3% namesto 3.8%; gl. tabeli 6, 7). Lani začeta okrepljena rast domačega trošenja spodbujena z rastjo zasebne in investicijske potrošnje se bo nadaljevala (gl. poglavje 3). Napoved rasti izdatkov za državno potrošnjo je skladna z veljavnim proračunom za leto 2004 in predlogom proračuna za leto 2005; ob višji inflaciji v 2004 glede na Pomladansko napoved in realnem zmanjšanju plač v javnem sektorju je rast državne potrošnje v letošnjem letu ocenjena nekoliko nižje, v letu 2005 pa višje kot spomladi. V letu 2006 pričakujemo rahlo upočasnitev tako rasti investicij (na 5.5%) kot rasti zasebne potrošnje (3.1%). Prispevek domačega trošenja k rasti bruto domačega proizvoda se bo postopoma zmanjševal (gl. tabelo 8).

Tabela 8: **Prispevek k rasti, v odstotnih točkah**

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
				napoved		
BRUTO DOMAČI PROIZVOD, realna rast v %	2.7	3.3	2.5	4.0	3.8	3.9
Blagovni in storitveni saldo s tujino (izvoz-uvoz)	1.7	1.0	-2.2	-0.7	-0.7	-0.1
Domača potrošnja skupaj	1.0	2.3	4.7	4.7	4.5	4.1
- Zasebna potrošnja	1.3	0.2	1.5	1.9	1.9	1.7
- Državna potrošnja	0.8	0.3	0.5	0.5	0.6	0.6
- Investicije v osnovna sredstva	1.0	0.8	1.6	1.9	1.9	1.6
- Spremembe zalog	-2.2	1.0	1.1	0.3	0.1	0.2

Vir: SURS, napoved UMAR.

Ob povišani rasti izvoza in ob okrepljeni rasti domače potrošnje je višja tudi letošnja rast **uvoza** (9.2%) glede na napovedano spomladi (6.8%). V letih 2005 in 2006 se bo rast uvoza upočasnila, na 6.5%. Prispevek neto menjave s tujino bo še vedno negativen, vendar po novi napovedi letos nekoliko manj (-0.7 odstotne točke, v Pomladanski napovedi -1.0 o. t.), v letu 2005 se bo ohranil na enaki ravni, v letu 2006 pa zmanjšal (na -0.1 o. t.). Tekoči račun plačilne bilance bo v vseh treh letih še vedno skoraj povsem uravnotežen (primanjkljaj v višini 0.2% BDP letos in 0.4% BDP prihodnji dve leti).

Delež bruto varčevanja v BDP se bo krepil. Letos se bo predvidoma povečal za 1 odstotno točko (na 25.9%; gl. tabelo 9); in sicer za 0.6 odstotne točke zaradi manjšega deleža izdatkov za končno potrošnjo in za 0.3 odstotne točke zaradi predvidenih manjših neto odlivov primarnih dohodkov v tujino⁹. Porast varčevanja v letošnjem letu povezujemo s predvidenim porastom bruto poslovnega presežka podjetniškega sektorja (gl. poglavje 2.3), z nadaljnjim izgrajevanjem institucionalnih varčevalnih mehanizmov (pokojninskih in življenjskih zavarovanj) in razvojem finančnih trgov izven bank. V letošnjem letu je bil uveljavljen zakon o kolektivnem dodatnem pokojninskem zavarovanju za javne uslužbenke, poleg tega se letos naglo krepijo vlaganja v vzajemne sklade (gl. poglavje 8.2). Dosežena raven nacionalnega

⁹ ostalo prispevek večjih tekočih transferjev

Tabela 9: Oblikovanje in delitev bruto nacionalnega razpoložljivega dohodka

	Struktura v % BDP					
	2001	2002	2003	2004	2005	2006
				napoved		
BRUTO DOMAČI PROIZVOD	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Neto primarni dohodki s tujino	0.2	-0.6	-0.7	-0.4	-0.5	-0.6
BRUTO NACIONALNI DOHODEK	100.2	99.4	99.3	99.6	99.5	99.4
Neto tekoči transferji s tujino	0.7	0.6	0.4	0.5	0.7	0.6
BRUTO NACIONALNI RAZPOLOŽLJIVI DOHODEK	100.9	100.0	99.7	100.0	100.2	100.1
Končna potrošnja	76.8	74.8	74.7	74.1	73.8	73.3
BRUTO VARČEVANJE	24.1	25.2	24.9	25.9	26.4	26.8
Saldo tekočih transakcij s tujino	0.2	1.4	-0.4	-0.2	-0.4	-0.4
BRUTO INVESTICIJE	23.9	23.8	25.3	26.1	26.8	27.2
v tem: investicije v osnovna sredstva	24.5	23.3	23.9	24.6	25.2	25.6
Poraba stalnega kapitala	17.3	16.4	15.6	16.1	16.5	16.7
NETO INVESTICIJE	6.8	8.8	9.3	9.7	9.9	10.0

Vir: SURS; napoved UMAR.

varčevanja tudi letos (podobno kot lani) ne bo zadoščala za financiranje pospešene rasti domačih bruto investicij, vendar bo ob bolj uravnoteženi rasti obeh kategorij primanjkljaj tekočega računa plačilne bilance manjši (v višini 0.2% BDP oziroma 60 mio EUR). Delež nacionalnega varčevanja v BDP naj bi v letih 2005 in 2006 spet porasel (za 0.5 in 0.3 odstotne točke). Takšna raven varčevanja bi omogočala financiranje investicij v stalna sredstva, ki naj bi porasle za 7.0% in 5.5%, ob neto zadolževanju v tujini v višini 0.4 % BDP (100 mio in 125 mio EUR).

2.2. Proizvodna struktura bruto domačega proizvoda

V prvi polovici letošnjega leta, še posebno v drugem četrtletju, je rast dodane vrednosti preseгла spomladi pričakovano. Na medletni ravni je znašala 4.2%, kar je največ v zadnjih treh letih, pospešek pa je šel predvsem na račun rasti dodane vrednosti v predelovalnih dejavnostih, ter tudi dejavnosti prometa, skladiščenja in zvez, finančnega posredništva in dejavnosti zdravstva. Ocenjujemo, da se bo v drugi polovici leta ohranjala relativno visoka rast, kar pomeni povišanje napovedi realne rasti dodane vrednosti v letošnjem letu, na 4.3% (Pomladanska napoved 3.8%). (gl. Statistično priložo.)

Napoved rasti dodane vrednosti v predelovalnih dejavnostih v letošnjem letu je višja od spomladanske. Povezana je z višjo rastjo izvoza v letošnjem letu od spomladi napovedane (gl. poglavje 2 in 3.1) in s tem povečano industrijsko proizvodnjo. V prvih osmih mesecih letošnjega leta je bil tako obseg industrijske proizvodnje v predelovalnih dejavnostih za 6.1% večji kot v istem obdobju lani (v letu 2002 in 2003 le 1.3% oziroma znižanje za 0.3% v primerljivem obdobju), pospešek pa je bil

še posebno visok v drugem četrtletju¹⁰. Visoko rast obsega proizvodnje je spremljal povečan obseg zalog (konec avgusta za 18.4% višje kot konec istega meseca lani). Ob visoki ravni zalog, dveh delovnih dnevih več (na medletni ravni) in ob ocenjenem učinku uskladitve četrtletnih podatkov SURS z letnimi pričakujemo do konca leta rahlo umirjanje rasti¹¹ in tako 4.7-odstotno rast obsega proizvodnje predelovalnih dejavnosti v letošnjem letu oziroma 6.4-odstotno rast dodane vrednosti v tej dejavnosti (Pomladanska napoved 4.7%).

Med **ostalimi osnovnimi dejavnostmi** je napoved višja kot spomladi še za kmetijstvo (s 6.0% na 10.0%), kar je predvsem posledica spremenjene ocene rasti dodane vrednosti v lanskem letu; sicer v letošnjem letu pričakujemo povprečen obseg kmetijske pridelave. Napoved rasti v rudarstvu in oskrbi z električno energijo, plinom in vodo ostajajo glede na spomladansko nespremenjene¹², nižji pa sta napovedi rasti dodane vrednosti v gradbeništvu in ribištvu. Znižanje v gradbeništvu je povezano z nižjo aktivnostjo v gradnji nestanovanjskih stavb, v ribištvu pa s ponovno manjšim morskim ulovom (spomladi v tem segmentu pričakovana krepitev).

Napoved rasti dodane vrednosti je višja kot spomladi predvsem v pretežno tržno usmerjenih storitvenih dejavnostih. Za finančno posredništvo letos tako napovedujemo še višjo realno rast dodane vrednosti (9.0%), predvsem zaradi visoke stopnje rasti življenjskih zavarovanj in naraščanja zaposlenosti v dejavnosti finančnega zakupa in v pomožnih dejavnostih finančnega posredništva. Nekoliko višje so napovedi rasti tudi v dejavnosti prometa, skladiščenja in zvez ter v nepremičninah, najemu in poslovnih storitvah¹³, nižje pa v trgovini (zaradi relativno nizke rasti prodaje v trgovini na drobno) in gostinstvu (predvsem zaradi nizke rasti števila prenočitev v drugem četrtletju). V javnih storitvah pričakujemo, da bo rast dodane vrednosti (2.9%) za 0.5 odstotne točke nižja kot v Pomladanski napovedi. Umiritev rasti dodane vrednosti v dejavnosti javne uprave, obrambe in obveznega socialnega zavarovanja je letos povezana z nižjo rastjo zaposlenosti, kot smo predvidevali in realnim znižanjem bruto plače na zaposlenega v tej dejavnosti (gl. poglavje 6.2). Nižja kot spomladi je napoved tudi v izobraževanju ter drugih skupnih in osebnih storitvah, kar je predvsem posledica spremenjene ocene rasti dodane vrednosti v lanskem letu.

Napoved rasti dodane vrednosti v letu 2005 ostaja glede na spomladanska pričakovanja praktično nespremenjena, 4% (Pomladanska napoved 3.9%). Pri tem so nekoliko višje rasti napovedane v dejavnostih tržno usmerjenih storitev: promet, skladiščenje in zveze ter nepremičnine, najem in poslovne storitve. Rast osnovnih dejavnosti ostaja nespremenjena; v tem je napoved rasti v predelovalnih dejavnostih glede na letos nekoliko upočasnjena predvsem kot posledica nižje rasti izvoza in pričakovanj

¹⁰ V prvem četrtletju je bila rast obsega proizvodnje predelovalnih dejavnosti na medletni ravni 4.1%, v drugem pa kar 7.6%, kar je največ v zadnjih 3 letih.

¹¹ Podobne rezultate kaže tudi nelinearni ekonometrični model EPF v Mariboru.

¹² V oskrbi z električno energijo, plinom in vodo sicer v drugi polovici leta pričakujemo nižje medletne rasti industrijske proizvodnje in dodane vrednosti, predvsem zaradi rednega remonta nuklearke, ki je bil letos v drugi polovici leta.

¹³ V telekomunikacijah je bila nominalna rast prihodkov v prvi polovici letošnjega leta 10.8-odstotna na medletni ravni, v nekaterih pomožnih prometnih storitvah 8.7-odstotna, v drugih poslovnih dejavnostih pa 26.0-odstotna.

v mednarodnem okolju¹⁴ (3.2-odstotna rast industrijske proizvodnje oziroma 5.1-odstotna rast dodane vrednosti). Nekoliko nižja od Pomladanske napovedi je napoved rasti dodane vrednosti v gradbeništvu (pričakujemo, da bodo višje cene surovin negativno vplivale na rast v gradbeništvu). Rast dodane vrednosti v javnih storitvah ostaja enaka kot spomladi, kar je nekoliko višje od napovedi za letošnje leto, predvsem kot posledica pričakovane rasti zaposlenih (gl. poglavje 3.4).

Rast dodane vrednosti v letu 2006 naj bi bila na enaki ravni (3.9%) in s podobno strukturo kot leto pred tem. Rahlo naj bi se upočasnila v predelovalnih dejavnosti (na 4.9%) in okrepila v dejavnostih tržno usmerjenih storitev, kot posledica večjega povpraševanja; s tem se bo struktura dodane vrednosti približala strukturi gospodarstev najbolj razvitih držav. Nižjo rast napovedujemo za javne storitve; predvsem zaradi nižje rasti zaposlovanja v javni upravi.

2.3. Stroškovna struktura bruto domačega proizvoda

Trend zniževanja deleža sredstev zaposlenih se nadaljuje. Ob predvidenem povečanju zaposlovanja (gl. poglavje 6.1) in skladno z rastjo plač (gl. poglavje 6.2) bodo sredstva zaposlenih letos realno porasla za 2.5%, prihodnje leto pa za 2.8%. Zaostajanje rasti sredstev zaposlenih za rastjo BDP bo tako v 2005 (za 1 odstotno točko) nekoliko nižje kot v letošnjem letu (za 1.5 odstotne točke). V letu 2006 je predvidena rast sredstev zaposlenih 3.1% (2.4-odstotna realna rast plač), kar pomeni še nadaljnje zmanjševanje deleža sredstev za zaposlene v BDP.

Delež davkov na proizvodnjo in uvoz v bruto domačem proizvodu se zmanjšuje. Ob upoštevanju znižanja carin in uvoznih dajatev (ki se po vključitvi v EU nanašajo le še na uvoz iz držav izven EU, večji del pa so prihodek proračuna EU, saj državi ostaja le četrtina zbranih carin za kritje stroškov pobiranja) ter pričakovani hitrejši rasti tako izvoza kot uvoza ob predvideni krepitvi rasti zasebne in investicijske porabe, ocenjujemo, da bodo v letošnjem letu davki na proizvodnjo in uvoz relativno nekoliko nižji kot v predhodnem letu (16.5% BDP). Ob nekoliko upočasnjeni rasti ključnih makroekonomskih kategorij, ki vplivajo na obseg in višino navedenih davkov ter višino BDP, naj bi bil delež navedenih davkov v prihodnjih dveh letih še nekoliko nižji (16.2% BDP).

Subvencije bodo letos in v prihodnjih dveh letih ob nadaljnjem spreminjanju njihove strukture ostale na ravni 1.5% bruto domačega proizvoda. Subvencije na proizvode se bodo postopoma zniževale, povečevale pa subvencije na proizvodnjo. Po pridobitvi subvencij iz evropskih skladov bo prišlo tudi do preobrazbe nacionalnih subvencij: pričakujemo lahko postopno zniževanje subvencij za kmetijstvo in povečevanje subvencij za regionalni razvoj in horizontalne namene, razen za namene reševanja in prestrukturiranja.

Trend povečevanja deleža bruto poslovnega presežka se nadaljuje. Večji obseg proizvodnje, spodbujen z večjim skupnim trgom, se bo letos zaradi boljšega izkoriščanja ekonomije obsega in pozitivnih učinkov ustvarjanja trgovine predvidoma

¹⁴ Upoštevana je tudi razporeditev delovnih dni: v letu 2005 so 4 delovni dnevi manj kot letos.

Tabela 10: Stroškovna struktura bruto domačega proizvoda

	Struktura v % BDP					
	2001	2002	2003	2004	2005	2006
					napoved	
1. SREDSTVA ZA ZAPOSLENE	53.9	53.0	52.9	52.1	51.6	51.3
2. DAVKI NA PROIZVODNJO IN UVOZ	16.2	16.5	16.8	16.5	16.2	16.2
3. SUBVENCJE	1.4	1.2	1.5	1.5	1.5	1.5
4. BRUTO POSLOVNI PRESEŽEK IN RAZNOVRSTNI DOHODEK (4=5+6)	31.4	31.6	31.8	32.9	33.7	34.0
5. Poraba stalnega kapitala	17.3	16.4	15.6	16.1	16.5	16.7
6. Neto poslovni presežek	14.1	15.2	16.2	16.8	17.2	17.3
7. BRUTO DOMAČI PROIZVOD (7 = 1+2-3+4)	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Vir: SURS; napoved UMAR.

odrazil tudi v večjem porastu bruto poslovnega presežka. Njegov delež v BDP bo v letošnjem letu za 0.8 odstotne točke višji kot v predhodnem letu (gl. Statistično priložo). Ob postopni uveljavitvi ostalih predvidenih pozitivnih učinkov vključitve (krepitev konkurenčne sposobnosti in stroškovne učinkovitosti ekonomskih subjektov) pričakujemo njegovo nadaljnje naraščanje tudi v prihodnjih dveh letih (za 0.6 in 0.3 odstotne točke v 2005 in 2006). Poleg tega je to tudi posledica nizke rasti plač oziroma zmanjševanja deleža sredstev za zaposlene.

3. Agregati potrošnje

3.1. Izvoz - uvoz

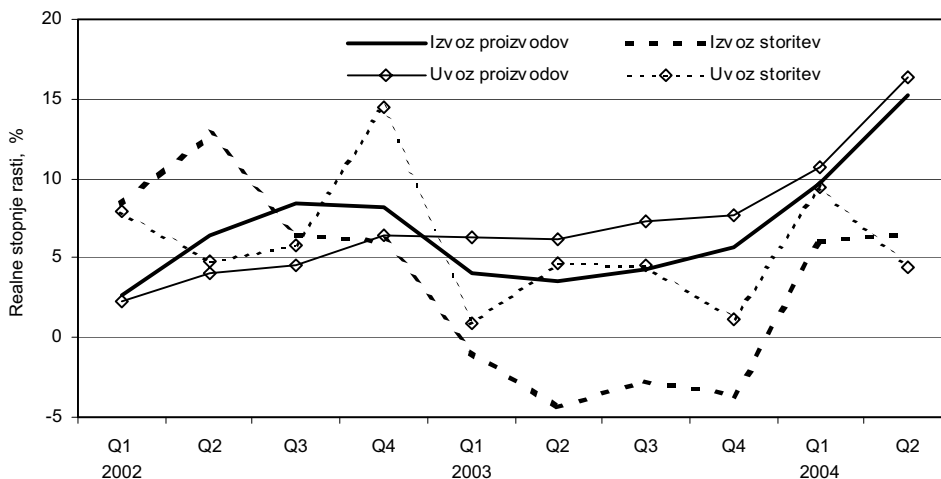
Izvoz je bil poleg bruto investicij eden temeljnih generatorjev gospodarske rasti prvega polletja. Po podatkih iz nacionalnih računov se je izvoz blaga in storitev v **prvem letošnjem polletju** v primerjavi z istim obdobjem lani realno povečal za 11.5% (blago za 12.5%, storitve za 6.3%), uvoz blaga in storitev pa je bil realno večji za 12.9% (blago za 13.7%, storitve za 6.7%). Kljub visoki rasti izvoza je bil ob še višji rasti uvoza prispevek salda menjave s tujino h gospodarski rasti negativen (-1.1 odstotne točke).

Slovenski izvoz *se je v prvem polletju po pričakovanjih okrepil na trge EU, pospešena rast na trge bivše Jugoslavije in v Rusijo pa odstopa od spomladanskih pričakovanj.* Rast **izvoza blaga** je v prvem polletju po zunanjetrgovinski statistiki (merjeno v EUR) dosegla 9.5% na medletni ravni (lani primerljiva 2.4%). Po pričakovanjih se je okrepila rast izvoza v države EU 15, na 6.6% (lani primerljiva le 1.6%), v tem predvsem izvoza strojev in opreme. Rast izvoza v »nove članice« EU se je ohranjala na visoki ravni zadnjih let (14.9%). Nad pričakovanji pa se je pospešil izvoz blaga v države na ozemlju bivše Jugoslavije, kar je bilo v veliki meri posledica prenehanja veljavnosti prostocarinskih sporazumov ob vstopu Slovenije v EU; v prvih štirih mesecih za 16.6% na medletni ravni (lani primerljiv pa je bil nižji za 0.9%). Rast izvoza v te države se je krepila od začetka leta, še posebno mesec pred vstopom Slovenije v EU, ko se je močno povečal izvoz v BIH (aprila za 63.9%) in v Makedonijo (za 85.6%), saj so se carinske stopnje za uvoz slovenskih izdelkov v teh državah z vstopom Slovenije v EU povečale in so najverjetneje slovenska podjetja izvažala »na zalogo«. Po aprilu se je začel izvoz v ti dve državi zelo umirjati, medtem ko se v Srbijo in Črno goro, kjer ni prišlo do spremembe zunanjetrgovinskega režima, še naprej ohranja na visoki ravni. Tudi rast izvoza na Hrvaško je bila v prvem polletju visoka, vendar je k temu v veliki meri prispeval izvoz električne energije, ki se je ponovno začel v drugi polovici lanskega leta¹⁵; brez električne energije je bila rast izvoza na ravni lanskega prvega polletja. Pričakovanja je presegel tudi izvoz v Rusijo, kjer se je visoka rast iz lanskega drugega polletja še pospešila, na 21.7% (lani primerljiva 0.3%); večinoma medicinskih in farmacevtskih proizvodov. Tudi rast **izvoza storitev** je bila v prvem polletju visoka in nad pričakovanji; 9.5% na medletni ravni (lani primerljiva 1.6%). Povečanje je bilo večinoma posledica visoke rasti izvoza transportnih storitev (17.4%, v istem obdobju lani 4.7%), ki so močno povezane z blagovnim izvozom, in tudi potovanj (7.5% oziroma 1.5%). Zaradi še vedno nizke konkurenčnosti ostalih storitev, ki temeljijo na znanju, je bila njihova izvozna rast med storitvami najnižja, vendar še vedno višja kot v primerljivem obdobju lani (4.8% oziroma -1.5%).

Ob visoki rasti domačega in reprodukcijskega povpraševanja je tudi rast uvoza v prvem polletju dosegla visoko raven. **Uvoz blaga** se je v primerjavi z istim obdobjem lani (merjeno v EUR) povečal za 10.7% (lani v primerljivem obdobju 5.2%). Na povečanje blagovnega uvoza je vplival zlasti visok aprilski uvoz iz Rusije (za 149.3%

¹⁵ nižja primerjalna osnova iz lanskega leta

Slika 2: Realna rast izvoza blaga in storitev
(v primerjavi z istim četrletjem preteklega leta)



Vir: SURS.

na medletni ravni), predvsem zaradi uvoza aluminija, za katerega se je ničelna carinska stopnja z vstopom Slovenije v EU povišala na 6%. Obratno pa se je uvoz iz držav EU25, predvsem cestnih vozil, električnih strojev in plastičnih mas, močno okrepil po vstopu v EU, saj se je do konca aprila odlagal zaradi likvidnostno ugodnejših pravil plačila davka na dodano vrednost, kar je vplivalo tudi na dinamiko davčnih prilivov v javnofinančno blagajno. Visoka je bila tudi rast **uvoza storitev**; v primerjavi z istim obdobjem lani 9.9% (merjeno v EUR, v primerljivem obdobju lani 5.6%). Tudi na uvozni strani se najbolj povečal obseg transportnih storitev (za 22.6%), kot posledica pospešenega uvoza blaga, uvoz potovanj (za 11.2%), uvoz ostalih storitev pa je dosegel le skromno rast (3.4%).

Podatki za **julij** kažejo na ohranjanje nominalnih stopenj rasti blagovno-storitvene menjave na ravni prvega polletja. Upošteva se še vpliv zunanjetrgovinskih cen, pa se realna rast mednarodne menjave postopoma upočasnjuje.

Okvir 2: Z vstopom Slovenije v EU spremenjeno evidentiranje zunanjetrgovinskih tokov

Vstop Slovenije v EU je pomembno vplival na zunanjetrgovinsko poslovanje podjetij in tudi na statistično evidentiranje plačilnobilančnih tokov. S 1. majem 2004 je začela veljati nova carinska zakonodaja s spremembami v carinskem postopku in izpolnjevanju enotne upravne listine ter s spremembami v carinskem informacijskem sistemu. Podatki o blagovni menjavi so se začeli pridobivati na osnovi dveh ločenih sistemov: I) Intrastat – statistika blagovne menjave z državami EU (mesečno statistično raziskovanje) in ii) Extrastat – statistika blagovne menjave z državami nečlanicami EU (podatki s carinskih deklaracij). Poročevalske enote za Intrastat v danem letu so podjetja, ki poročajo le za tok blaga (odpreme oziroma

prejeme blaga), katerega vrednost presega vključitveni prag, ki za leto 2004 znaša 22.600.000 SIT. Transakcije se uvrščajo v mesec opazovanja glede na datum izdaje fakture ali datum dejanskega prejema oziroma odpreme blaga. V Extrastat so zajete vse transakcije blaga in se uvrščajo v mesec opazovanja po datumu sprejema carinske deklaracije ali po drugem datumu, ki je določen za izvajanje carinskih predpisov, če je ta naveden.

Roki za izkazovanje zunanjetrgovinskih statističnih podatkov so usklajeni z evropsko zakonodajo za Intrastat in Extrastat, in sicer:

- kratkoročni indikatorji (agregatni podatki za Intrastat – napoved in Extrastat – dejanski podatki) se objavljajo v roku »T + 42« dni (po 1. 1. 2005 »T + 40« dni);
- podrobni podatki za Extrastat se objavljajo v roku »T + 42« dni;
- podrobni podatki za Intrastat se objavljajo v roku »T + 70« dni.
- Skupni podatki o blagovni menjavi Slovenije se torej objavijo v roku 70 dni po koncu obdobja opazovanja.

Uvedba Intrastata in prilagoditev avtomatske obdelave podatkov spremembam carinske zakonodaje sta začasno poslabšala kakovost podatkov blagovne menjave. Podobne težave so imele ob vključitvi v EU tudi »stare« države članice. Glede na visok delež blaga (izvoz in uvoz predstavljata vsak približno 80% prilivov oziroma odlivov tekočih transakcij) se bo slabša kakovost odrazila tudi na podatkih salda tekočega računa plačilne bilance. Glede drugih virov podatkov (ostale podbilance tekočega računa, kapitalsko-finančni račun plačilne bilance), pa je po oceni Banke Slovenije kakovost poročanja zagotovljena.

*Krepitev mednarodne menjave bo letos večja, kot smo pričakovali spomladi. Že v Pomladanski napovedi smo predvideli višje stopnje rasti mednarodne menjave blaga in storitev kot lansko leto (izvoz 5.5%, uvoz 6.8%), vendar bodo le-te po zadnjih razpoložljivih podatkih in oceni učinka uskladitve četrletnih podatkov SURS z letnimi, še precej višje. Tako ob predvideni postopni umiritvi obsega mednarodne menjave v drugem letošnjem polletju ocenjujemo, da se bo **izvoz blaga in storitev** v letu 2004 realno povečal za 8.5%. Ob pospešeni rasti izvoza bo glede na spomladi napovedano višja tudi realna rast **uvoza blaga in storitev**, 9.2%. Prispevek **salda menjave s tujino** h gospodarski rasti bo nekoliko manj negativen (-0.7 odstotne točke) kot v Pomladanski napovedi (-1 odstotna točka).*

Razloga za odstopanje letošnjega obsega mednarodne blagovne menjave od Pomladanske napovedi sta predvsem enkratni učinek vstopa Slovenije v EU in pa večje povpraševanje ruskega trga. V Pomladanski napovedi smo predvideli skromno (realno za 1%) povečanje blagovnega izvoza v države nekdanje Jugoslavije¹⁶; glede na dejanska gibanja (glej na začetku poglavja) in ob pričakovanem umirjanju rasti v

¹⁶ Izvoz blaga v države bivše Jugoslavije se je po močni krepitvi v obdobju od 2000 do 2002 v lanskem letu zelo upočasnjal. Zaradi visoke primerjalne osnove in prenehanja veljavnosti prostocarinskih sporazumov je bilo praktično nemogoče predvideti nadaljnjo rast izvoza na te trge.

drugi polovici leta pa je nova napoved realne rasti izvoza blaga na te trge precej višja (7%). Višja rast blagovnega izvoza od spomladi pričakovane bo tudi na ruski trg, saj je zaradi sedanjih visokih cen nafte ocena gospodarske rasti v Rusiji povišana na 7% (spomladi 5%). Predvidevamo, da se bo slovenski blagovni izvoz v Rusijo realno povečal za 10% (Pomladanska napoved 6%). Čeprav je prišlo v državah EU do pospešitve gospodarske rasti, ki je bila še nekoliko večja od pričakovane, že v prvi polovici leta, pa napoved rasti izvoza blaga na trge EU 25 (približno 70% celotnega blagovnega izvoza) ostaja glede na spomladansko nespremenjena. Predvidevamo, da se bo blagovni izvoz v »stare« države članice (EU 15) realno povečal za 6.3%, kar pomeni pospešitev glede na lani, ko je bila v teh državah gospodarska aktivnost na nizki ravni. Rast izvoza blaga v »nove« države članice (EU 10) pa se bo ohranila na visoki ravni zadnjih treh let (realno približno na ravni 15%).

Napoved rasti izvoza in uvoza za leto 2005 je glede na pomladansko napoved praktično nespremenjena. V prihodnjem letu pričakujemo glede na letos upočasnitev rasti izvoza na 5.8% (Pomladanska napoved 6%), predvsem zaradi nižje rasti blagovnega izvoza v države nekdanje Jugoslavije in Rusije ter nekoliko nižje rasti v države EU. Uvoz blaga in storitev se bo realno povečal za 6.5% (Pomladanska napoved 6.6%). Tako se bo negativni prispevek mednarodne menjave h gospodarski rasti ohranil na ravni letošnjega leta (-0.7 odstotne točke). Tudi v **letu 2006** ob predpostavki ohranjanja ugodnih gibanj v mednarodnem okolju pričakujemo podobno dinamiko mednarodne menjave; 6.6-odstotna rast izvoza blaga in storitev ter 6.5-odstotna realna rast uvoza blaga in storitev. Negativni prispevek menjave s tujino bo manjši (-0.1 o. t.).

3.2. Zasebna potrošnja

Krepitev zasebne potrošnje s konca lanskega leta se je v skladu z našimi pomladanskimi pričakovanji, nadaljevala tudi v prvem polletju letošnjega leta. V prvem četrtletju se je zasebna potrošnja realno okrepila za 3.8% na medletni ravni, v drugem pa za 3.2% (v zadnjem četrtletju lani za 3.6%). V prvi polovici leta je tako glede na isto obdobje lani zasebna potrošnja rasla za odstotno točko hitreje (po stopnji 3.5%) kot v lanskem prvem polletju in je k rasti BDP prispevala 1.9 odstotne točke (44.4%).

*Rast potrošnje gospodinjstev v letošnjem letu je predvsem posledica nadaljevanja lani začete povečevanja **potrošnje trajnih dobrin**.* Omenjeni vzpon sovpada tudi s povečanim črpanjem kreditov¹⁷ prebivalstva pri bankah (gl. poglavje 8.2), k čemur je delno prispevalo tudi padanje obrestnih mer (gl. poglavje 8.1) ter sprostitvev sredstev prve Nacionalne stanovanjsko varčevalne sheme (NSVS) sredi leta. Zaradi znižanja obrestnih mer se zmanjšuje tudi varčevanje¹⁸ v bankah, vendar se kot alternativni

¹⁷ Medletna realna stopnja rasti obsega bančnih kreditov je ob koncu polletja znašala 10.6% in je za 8.2 odstotni točki presegala lansko rast iz primerljivega obdobja. Najhitreje so rasli dolgoročni krediti (ki ne gredo v celoti v potrošnjo, ampak se delno sprostitjo kot investicije), sledijo pa jim okvirni (kamor spadajo prekoračitve sredstev na TRR fizičnih oseb).

¹⁸ Medletne mesečne realne stopnje rasti obsega varčevanja v bankah so bile na najnižji ravni doslej. Če je še lani ob polletju medletna realna rast obsega varčevanja znašala 7.6%, se je letos v tem obdobju zmanjšala za več kot polovico (na 3.3%) (gl. tudi poglavje 8.2).

način varčevanja vse bolj povečuje vlaganje v vzajemne sklade¹⁹. Zadolženost prebivalstva, kot razmerje med povprečnim obsegom kreditov in varčevanja v bankah, se je v prvem polletju glede na lansko isto obdobje nekoliko povečala (z 0.29 na 0.30), vendar je še vedno nižja kot v obdobju 1999–2000 (0.40), ko smo bili priča prejšnjemu pospešenemu trošenju trajnih dobrin pred uvedbo DDV. Kazalec obremenjenosti prebivalstva z bančnimi krediti²⁰ pa se je ohranja na podobni ravni; glede na lansko prvo polletje se je povečal z 2.66 na 2.76, hitrejšje povečevanje je blažila relativno visoka rast dohodka (gl. spodaj).

*Nov zagon v potrošnji trajnih dobrin se ponavadi kaže tudi v povečanju **nakupov avtomobilov**.* Kljub lanski (23-odstotni) rekordni rasti v drugemu četrtletju, je v letošnjem istem obdobju število prvič registriranih avtomobilov (po oceni iz podatkov Direktorata za upravne notranje zadeve MNZ; podatek lahko vključuje tudi samo nekajdnevne registracije osebnih vozil, ki najverjetneje ne gredo v potrošnjo gospodinjstev) preseglo lansko številko. Skupaj v prvem polletju je bilo prvič registriranih za 9.8% več osebnih avtomobilov kot v istem obdobju lani; v marcu in aprilu na mesečni ravni največ v zadnjih štirih letih.

*Po vstopu v EU se je, kot smo domnevali spomladi, okreпил **optimizem potrošnikov**.* Posamezniki dobro ocenjujejo prihodnje gospodarsko stanje in finančno stanje v gospodinjstvih, manj so zadovoljni s preteklim stanjem na obeh področjih. Skupna vrednost kazalca zaupanja potrošnikov je bila v oktobru na najvišji ravni (kar 11 odstotnih točk nad dolgoletnim povprečjem) od marca 1996, odkar so na voljo podatki za ta kazalec.

*Rast realnega **dohodka gospodinjstev** je bila v prvem polletju okrepljena, prav tako so višje rasti dosegali drugi kratkoročni kazalniki, ki vplivajo na rast potrošnje, kar potrjuje pričakovana gibanja v zasebni potrošnji.* Realni dohodek gospodinjstev je v prvem polletju glede na isto obdobje lani porasel kar za 4 odstotne točke hitreje (5.3%) kot v lanskem prvem polletju. V tem so se okrepile vse tri komponente dohodka, največ so k rasti prispevali drugi prejemki iz delovnega razmerja, ki so po lanskem realnem znižanju relativno močno porasli²¹. Prav tako je DDV obračunan končnim potrošnikom letos beležil hitrejšo rast (realno 7.4%, lani primerljiv se je realno zmanjšal), rast prihodka v trgovini na drobno²² (5.3%) pa je bila na ravni lanskega. Povečuje se tudi stopnja trošenja gospodinjstev v tujini²³; podatki BS o potovanjih kažejo, da se je trošenje rezidenčnih gospodinjstev v tujini v prvem

¹⁹ V prvem polletju je tako v vzajemne sklade priteklo za skoraj 5-krat več sredstev kot v istem obdobju lani (gl. tudi poglavje 8.2).

²⁰ Razmerje med povprečnim stanjem kreditov in povprečnim mesečnim dohodkom.

²¹ Neto plače (4.1%) in drugi prejemki iz delovnega razmerja (11.0%) po podatkih AJPEŠ-a ter transferji posameznikom in gospodinjstvom (3.9%) po podatkih konsolidirane globalne bilance javnega financiranja MF.

²² Prihodek v trgovini na drobno, pri prodaji motornih vozil in vzdrževanju le-teh ter trgovini z motornimi gorivi po mesečni anketi SURS-a (TRG/M).

²³ Izdatki rezidenčnih gospodinjstev za končno potrošnjo = Izdatki za končno potrošnjo gospodinjstev na domačem trgu + Neposredni nakupi rezidenčnih gospodinjstev v tujini - Neposredni nakupi nerezidenčnih gospodinjstev na domačem trgu. Lani so v enaki primerjavi rezidenti v tujini trošili počasneje (0.5%) kot nerezidenti pri nas (0.9%).

polletju v medletni primerjavi nominalno povečalo za 3.1 odstotne točke, bolj kot so se povečali izdatki tujcev pri nas (8.1%).

Razpoložljivi podatki za obdobje tretjega četrletja nakazujejo, da se rast trošenja gospodinjstev ohranja na ravni iz prvega polletja. Še naprej se krepi realna stopnja rasti mase plač (v tretjem četrletju 4.8% glede na primerljivo obdobje lani) in obračunanega DDV končnim potrošnikom (julija in avgusta skupaj 9.4%; kazalec od marca dalje dosega najvišje mesečne medletne ravni po septembru 2002). Tudi rast drugih prejemkov iz delovnega razmerja je bila v tretjem četrletju še vedno visoka (7.8%). Konec septembra se je spet povečal obseg kreditiranja prebivalstva (medletno 14.4%, gl. tudi poglavje 8.2), najbolj se je ponovno okrepila stopnja rasti dolgoročnih kreditov (17.1%). Število prvič registriranih avtomobilov je tudi v tretjem četrletju na medletni ravni poraslo (za 2.7%), vendar se rast po četrletjih upočasnjuje.

Napoved rasti zasebne potrošnje za letošnje leto ostaja glede na Pomladansko napoved nespremenjena (3.5%). Ocenjena realna rast razpoložljivega dohodka je sicer (predvsem zaradi povišane napovedi povprečne letne inflacije in nižje realne rasti mase bruto plač, gl. poglavje 5 in 6.2) za 0.1 odstotne točke nižja (3.3%) kot spomladi, vendar je hkrati po prvi letni oceni SURS za leto 2003 nekoliko nižja lanska osnova. Ob glede na lani nekoliko višji rasti prejemnikov plač (0.3%) in realne bruto plače na zaposlenega (2.2%, gl. poglavje 6.2) se bo masa plač povečala realno za 2.5% (lani za 2.0%). Trenutno še ni podatkov, ki bi nakazovali množično zadolževanje zaradi sprostitev sredstev iz prve NSVS, kar predstavlja možno tveganje pri uresničevanju napovedi rasti zasebne potrošnje; in sicer v delu, ki bi se posredno prelil v potrošnjo. Napoved sicer že upošteva, da se bo del prihrankov iz julija sproščene prve stanovanjske sheme prelil v potrošnjo v drugi polovici leta.

Tudi ocena rasti zasebne potrošnje za leto 2005 ostaja v okviru spomladanskih pričakovanj (3.4%). Ocenjena realna rast razpoložljivega dohodka znaša 3.3%. Ob okrepljeni rasti števila prejemnikov plač (0.6%) in nespremenjeni, glede na leto 2004, realni stopnji rasti bruto plače, se bo realna rast mase bruto plač povečala za 2.8%. Prebivalstvo se bo verjetno še naprej zadolževalo, posredno v potrošnjo pa naj bi se prelil tudi del sredstev privarčevanih v okviru NSVS; nekaj še iz sprostitev prve sheme leta 2004, del pa verjetno že iz nove sheme, ki se bo sprostila v drugi polovici leta 2005. Tako naj bi se potrošnja v večji meri povečevala zaradi nakupov stanovanjske opreme oziroma trajnih in poltrajnih dobrin. V tem letu bi se naj začel uporabljati tudi nov zakon o dohodnini²⁴, ki bo znižal efektivno davčno stopnjo obdavčitve predvsem zavezancev nižjih dohodkovnih razredov. Nagnjenost k trošenju²⁵ se bo ob takih stopnjah rasti rahlo povečala.

Leta 2006 naj bi se zasebna potrošnja realno povečala za 3.1%. Ob ocenjeni 3-odstotni realni rasti razpoložljivega dohodka (realna rast mase plač 3.1%), bo tako nagnjenost k trošenju ostala približno na ravni iz leta 2005.

²⁴ Uradni list RS 54/2004.

²⁵ Razmerje med zasebno potrošnjo in razpoložljivim dohodkom; v letu 2004 znaša to razmerje 0.848, v letu 2005 0.849.

3.3. Bruto investicije

Rast bruto investicij v osnovna sredstva se je letos v prvi polovici leta nadaljevala. Po že lanski okrepljeni rasti (6.3%) je v prvem polletju letos znašala 7.3% na medletni ravni. Ocenjujemo, da so se v tem povečale predvsem investicije v opremo in stroje: po podatkih SURS je bil uvoz proizvodov za investicije v prvih štirih mesecih za 19.6% (merjeno v SIT) večji kot v istem obdobju lani. Podatki za naslednje mesece sicer še niso na razpolago²⁶, vendar se je po naših ocenah rast uvoza investicijskih izdelkov nadaljevala. Visoka rast teh investicij je povezana s pospešenim izvozom. Bruto investicije v gradbene objekte so bile po naši oceni v prvi polovici leta na približno enaki ravni kot v istem obdobju lani²⁷. Med temi so se po pričakovanjih okrepile investicije v stanovanjske stavbe, investicije v civilno-inženirske objekte pa zmanjšale. Od Pomladanske napovedi so odstopale investicije v nestanovanjske stavbe, ki so bile na približno enaki ravni kot v istem obdobju lani (spomladi smo v tem segmentu pričakovali krepitev). Glede na le 5.6-odstotno (nominalno) rast investicijskih izdatkov konsolidirane globalne bilance javnega financiranja (po podatkih Ministrstva za finance), je rast investicij v prvem polletju temeljila na zasebnem investiranju.

V drugi polovici leta pričakujemo nadaljevanje visoke investicijske aktivnosti: pospešitev rasti investicij v gradbene objekte in umiritev rasti investicij v opremo in stroje. Na podlagi izdanih gradbenih dovoljenj namreč pričakujemo nadaljnjo rast investicij v stanovanjske stavbe²⁸, in tudi izboljšanje v gradnji nestanovanjskih objektov. Gradnja civilno-inženirskih objektov se bo nekoliko okrepila; rast bo v drugi polovici dosežena tudi zaradi manjšega investiranja v inženirske objekte v drugem polletju lani in s tem nižje primerjalne osnove. Rast investicij v opremo in stroje naj bi se v drugi polovici leta upočasnila, a ostala pozitivna. Ugodno bo na investicijsko aktivnost vplivala nizka raven obrestnih mer in višji investicijski izdatki države. Za leto 2004 tako napovedujemo 7.4-odstotno realno rast bruto investicij v osnovna sredstva.

V letu 2005 pričakujemo nadaljevanje investicijske aktivnosti na ravni letošnjega leta (7.0-odstotna realna rast bruto investicij v osnovna sredstva) in rahlo upočasnitev v letu 2006. Nadaljevala se bo rast investicij v stanovanja, investicije v druge stavbe se bodo pospešile, investicije v civilno-inženirske objekte pa po naših predvidevanjih stagnirale. Rast investicij v opremo in stroje se bo ohranjala na visoki ravni, na kar bo dodatno vplivala tudi sprememba davčne zakonodaje, ki bo znatno zmanjšala investicijske olajšave v naslednjem letu (Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb sicer začne veljati že 1. 1. 2005, vendar močno spremenjen sistem investicijskih olajšav stopi v veljavo eno leto kasneje). Tudi zaradi tega dejavnika v letu 2006 pričakujemo nekoliko nižjo realno rast investiranja v osnovna sredstva (5.5%); tako v segmentu investicij v gradbene objekte kot tudi v opremo in stroje.

²⁶ Zaradi vstopa Slovenije v EU in prehoda na nov sistem zunanjetrgovinske statistike, je prišlo do zamika pri razpoložljivih podatkih (gl. Okvir na str. 33)

²⁷ V večjih gradbenih podjetjih je bila vrednost opravljenih gradbenih del realno za 0.1% višja kot v prvem polletju lani.

²⁸ Z lani izdanimi gradbenimi dovoljenji je bila predvidena gradnja 5,726 novih stanovanj oziroma povečav stanovanj, s skupno površino 678,760 m²; kar je 23.5% oziroma 17.8% več kot leto pred tem in največ v zadnjih petih letih – odkar razpolagamo s temi podatki.

Prispevek **zalog** k gospodarski rasti se bo po naših ocenah v drugi polovici leta zmanjšal. Prispevek sprememb zalog in vrednostih predmetov k rasti je bil lani 1.1 odstotne točke. Po začasnih, neuskkljenih podatkih se je prispevek v prvi polovici leta še okrepil in je znašal 1.3 odstotne točke. Po naših ocenah je del krepitve zalog²⁹ povezan s spremembo zunanjetrgovinskega režima (npr. uvoz aluminija iz Rusije – gl. poglavje 3.1). V prvem četrtletju se je obseg zalog povečal predvsem v industriji (za 17.5%, po indeksih obsega zalog industrijskih proizvodov); medtem ko se je v drugem predvsem v trgovini na debelo (za 18.6%). Pričakujemo, da se bo del teh zalog do konca leta sprostil, hkrati pa bo na letni ravni večja sprememba zalog v gradbeništvu (glede na pričakovan porast stanovanjske gradnje³⁰). V drugi polovici leta bo po naših ocenah prispevek zalog negativen, kar bo na letni ravni prispevalo k rasti BDP 0.3 odstotne točke. Prispevek zalog naj bi se v prihodnjih dveh letih znižal na 0.1 oziroma 0.2 odstotni točki.

3.4. Državna potrošnja

Realna rast državne potrošnje za **leto 2004** je ocenjena na 2.7% in je glede na Pomladansko napoved nižja za 0.3 odstotne točke. Pomladanska napoved je izhajala iz veljavnega državnega proračuna za leto 2004, nova napoved pa upošteva med letom sprejete prerazporeditve odhodkov državnega proračuna, ki jih je vlada opravila v okviru zakonskih možnosti, ter oceno realizacije odhodkov državnega proračuna, ki določajo obseg državne potrošnje, do konca leta. Glede na sprejeti državni proračun bodo nekoliko manjši izdatki za blago in storitve v državnih organih in organizacijah ter transferji neprofitnim organizacijam, večji pa odhodki za plače in druge prejemke zaposlenih v državnih organih in organizacijah ter tekoči transferji v javne zavode. Na novo so bili ocenjeni tudi odhodki občinskih proračunov, ki s slabo polovico celotnih odhodkov vstopajo v državno potrošnjo. Pri napovedi državne potrošnje so upoštewane še nove ocene odhodkov za zdravstveno zavarovanje za leto 2004, ki so v delu, ki vstopa v državno potrošnjo, glede na sprejeti finančni načrt Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije nekoliko nižji pri izdatkih za blago in storitve javnih zdravstvenih zavodov. Glede na Pomladansko napoved je na znižanje napovedane realne rasti državne potrošnje vplivala tudi nekoliko višja napoved rasti cen v letošnjem letu (gl. poglavje 5). Rast državne potrošnje bo po napovedi v letu 2004 za 1.3 odstotne točke nižja od napovedane rasti bruto domačega proizvoda; delež državne potrošnje v ocenjenem bruto domačem proizvodu pa bo za 0.3 odstotne točke nižji kot leto prej, 20%. H gospodarski rasti bo rast državne potrošnje prispevala 0.5 odstotne točke.

Rast individualne državne potrošnje bo v letu 2004 nekoliko višja kot rast kolektivne potrošnje (gl. tabelo spodaj). Rast individualne potrošnje (za netržne storitve države na področju izobraževanja, zdravstva, socialnega skrbstva, kulture, športa in za tržne proizvode in storitve, kot so zdravila, ortopedski pripomočki, koncesijske pravice zasebnemu sektorju, storitve zdravilišč) bo višja zaradi napovedane stopnje rasti

²⁹ Kot del BDP se štejejo samo spremembe zalog.

³⁰ V kategorijo zalog so med drugim vključeni tudi vsi nedokončani objekti v samogradnji stanovanj in poslovnih objektov gospodinjstev, tako da kategorija investicij v osnovna sredstva vključuje samo vrednost stanovanj in poslovnih objektov gospodinjstev kot investitorjev, dokončanih v tekočem letu.

zaposlovanja v dejavnosti zdravstva (2.5%) in v dejavnosti izobraževanja (1.7%), kot tudi zaradi pričakovanih pritiskov na povečano vmesno porabo, zlasti v dejavnosti zdravstva (materialni stroški v storitvah, zdravila, ortopedski pripomočki). Rast kolektivne potrošnje države (za upravne, administrativne, obrambne, ekonomske, razvojno-raziskovalne in druge skupne netržne storitve države) pa je v veliki meri posledica vključevanja Slovenije v mednarodne organizacije: profesionalizacija vojske in vzpostavitev schengenske meje sta nalogi, ki bosta kljub racionalizaciji zaposlovanja in kadrovskim načrtom, ki sicer ne predvidevajo povečevanja števila zaposlenih v državnih organih, ampak celo njihovo rahlo zniževanje, zahtevali nove zaposlitve. Povečala se bo tudi rast izdatkov za posebne materiale in storitve za vojsko, predvsem za potrebe profesionalizacije vojske in potrebe vojske po vstopu Slovenije v NATO. Zaradi članstva v EU je pričakovano tudi povišanje materialnih izdatkov v državnih organih (porast stroškov za službena potovanja).

Tabela 11: Državna potrošnja (individualna in kolektivna)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
					Ocena	Napoved	
Letna realna rast (v %)							
Državna potrošnja skupaj	2.3	3.9	1.7	2.6	2.7	2.9	2.9
Individualna potrošnja	1.3	3.1	2.6	2.4	2.8	3.0	2.9
Kolektivna potrošnja	3.7	5.1	0.4	2.7	2.6	2.7	2.9
Delež v BDP (v %)							
Državna potrošnja skupaj	19.8	20.5	20.2	20.3	20.0	19.8	19.7
Individualna potrošnja	11.6	12.0	11.9	11.9	11.8	11.7	11.6
Kolektivna potrošnja	8.2	8.5	8.3	8.4	8.2	8.1	8.1

Vir: SURS, ocene in napovedi UMAR.

V letu 2005 bo realna rast državne potrošnje znašala 2.9% in bo tudi v tem letu nižja kot gospodarska rast (za 0.9 odstotne točke), kar bo znižalo delež državne potrošnje v napovedanem bruto domačem proizvodu na 19.8%. V napovedi obsega državne potrošnje za leto 2005 je pri načrtovanju sredstev za plače in druge izdatke zaposlenim v državnih organih in javnih zavodih predvidena implementacija Zakona o sistemu plač v javnem sektorju in drugi varčevalni ukrepi pri izplačevanju povračil in nadomestil plač zaposlenim v sektorju država. Število zaposlenih v sektorju država skupaj se bo še naprej povečevalo (za 2.1%), predvsem v dejavnosti zdravstva (2.2%) in dejavnosti izobraževanja (1.8%). V okviru javne uprave in obrambe je predvideno zmanjševanje zaposlenih (za 1%), razen v vojski in policiji, kjer se bo število zaposlenih še povečevalo zaradi postopne profesionalizacije slovenske vojske in zagotavljanja varovanja zunanje meje EU. Realna rast vmesne porabe bo po napovedi zmerna (2.5%), pri čemer bo hitrejša rast vmesne porabe od rasti BDP predvsem v dejavnosti zdravstva (materialni izdatki v storitvah, zdravila), predvideno je tudi povečanje izdatkov za blago in storitve za posebne materiale in storitve za potrebe slovenske vojske. Napoved upošteva tudi odhodke po sprejetem državnem proračunu

za leto 2005, projekcije odhodkov obveznega zdravstvenega zavarovanja in projekcije proračunske porabe občin.

V letu 2006 bo realna rast državne potrošnje 2.9%; za predvideno rastjo bruto domačega proizvoda bo zaostajala za eno odstotno točko, kar bo nadalje znižalo delež državne potrošnje v bruto domačem proizvodu, na 19.7%. Tako kot v letu 2005 bo tudi v letu 2006 rast državne potrošnje k rasti bruto domačega proizvoda prispevala 0.6 odstotne točke.

4. Ekonomski odnosi s tujino

4.1. Mednarodna konkurenčnost

V letu 2004 se je po dosegljivih podatkih cenovna in stroškovna konkurenčnost slovenskih predelovalnih dejavnosti izboljšala, njeno poslabšanje na medletni ravni pa se je močno umirilo. Slovenski tržni delež na trgih pomembnejših trgovinskih partneric se je povečal.

Na valutnem območju razvitih OECD trgovinskih partneric je bilo izboljšanje cenovne konkurenčnosti v prvih osmih mesecih leta 2004 posledica okrepitev ameriškega dolarja do evra in upočasnjene rasti relativnih cen. Tolar je do košarice valut OECD³¹ avgusta v primerjavi z decembrom realno padel (merjeno z relativnimi cenami življenjskih potrebščin za 1%, če upoštevamo relativne cene industrijskih proizvodov pri proizvajalcih pa za 0.7%), medtem ko se je rast realne vrednosti tolarja do košarice valut OECD na medletni ravni precej upočasnila (v povprečju prvih osmih mesecev na 1% oziroma 1.3%). Tudi do evra je tolar letos realno padel (avgusta v primerjavi z decembrom za 0.3% oziroma 0.6%, v prvih osmih mesecih glede na isto obdobje lani pa za 0.5% oziroma 0%), pri tem ko se je upadanje njegove nominalne vrednosti do vstopa v mehanizem deviznih tečajev ERM II³² postopno umirjalo, po vstopu pa se je njegova nominalna vrednost stabilizirala le malo pod ravnijo centralne paritete. Zaradi letošnjega padca realne vrednosti tolarja do ameriškega dolarja (za 2.2% oziroma 2.8%) se je močno upočasnila realna rast vrednosti tolarja do ameriškega dolarja na medletni ravni (na 9.2% oz. 8.2%).

Po lanskem izrazitem poslabšanju je bila v prvih osmih mesecih leta 2004 slovenska cenovna konkurenčnost v primerjavi s Hrvaško in povprečjem Češke, Slovaške, Madžarske ter Poljske boljša tudi na medletni ravni. Ob pospešeni nominalni deprecijaciji in umirjanju rasti oziroma padcu relativnih cen življenjskih potrebščin je bil tolar do hrvaške kune avgusta realno za 3.8% nižji kot decembra, do povprečja valut češke in slovaške krone, madžarskega forinta ter poljskega zlota pa za 5.8%. V prvih osmih mesecih letos je bil tolar do hrvaške kune realno za 1.7% nižji kot pred letom, do ostalih valut pa za 1.2%.

Stroškovna konkurenčnost slovenskih predelovalnih dejavnosti se je v prvih osmih mesecih leta 2004 na valutnem območju razvitih OECD trgovinskih partneric izboljšala na račun skromne rasti realnih stroškov dela na zaposlenega na eni strani in izrazitejše rasti produktivnosti dela na drugi. Relativni stroški dela na enoto proizvoda v košarici valut OECD so bili avgusta v primerjavi z decembrom za 0.5% nižji (po desezoniranih podatkih), v prvih osmih mesecih letos glede na isto obdobje lani pa se je njihova rast umirila na 0.3%. Letos skromna rast realnih stroškov dela na zaposlenega (deflacionirano s cenami življenjskih potrebščin za 0.4%, z deviznim tečajem pa za 1.3%) je bila posledica upočasnjene rasti čistih plač in padca drugih prejemkov iz dela. Rast produktivnosti dela (2%) je izhajala iz spomladi pospešene rasti proizvodnje (po poletnem upadanju je bila avgusta še za 1.5% višja

³¹ Evra, ameriškega dolarja, švicarskega franka in britanskega funta

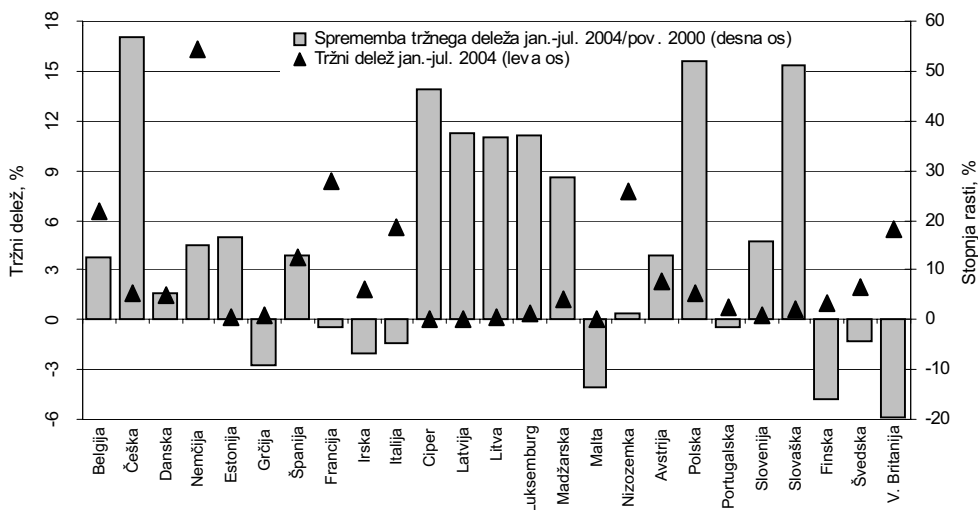
³² 28. junija 2004

kot decembra), medtem ko je zaposlenost do junija upočasnjeno upadala, nato pa stagnirala na majski ravni. Močno umirjanje poslabševanja stroškovne konkurenčnosti na medletni ravni je bilo posledica visoke rasti produktivnosti dela (v prvih osmih mesecih letos za 7%) ob sicer izrazitejši rasti realnih stroškov dela na zaposlenega (deflacionirano s cenami življenjskih potrebščin za 4.2%, z deviznim tečajem pa za 7.2%), tudi pod vplivom lanske dinamike (upadanja v prvi polovici leta in naraščanja v drugi). Po lanski umiritvi je bila pospešena rast realnih plač, po triletnem realnem upadanju pa so se izrazito povečali tudi drugi prejemki iz dela.

Trend izboljšanja konkurenčnosti, ki ga merimo z rastjo agregatnega tržnega deleža na za slovenske izvoznike pomembnejših mednarodnih trgov³³, se je v prvi polovici leta 2004 nadaljeval četrto leto. Za povečanje agregatnega tržnega deleža (z 0.538% v povprečju leta 2003 na 0.551% v povprečju prvega polletja leta 2004) je bila odločilna ponovna rast, po lanskem padcu, slovenskega tržnega deleža na nemškem in hrvaškem trgu in nadaljevanje rasti na avstrijskem in ruskem trgu. Po lanski izraziti rasti je v prvem polletju letos upadel slovenski tržni delež v pomembnejših EU partnericah izven območja evra: Poljski, Madžarski in Češki.

V obdobju 2000-2004 je bila Slovenija po rasti tržnega deleža na trgu EU 25 med posameznimi članicami v njihovi zgornji polovici. Rast njenega tržnega deleža je bila hitrejša v primerjavi z večino članic iz evro območja, medtem ko je za rastjo velikega dela preostalih držav, še posebno novih članic EU, precej zaostajala (gl. sliko 3).

Slika 3: Tržni deleži v EU 25 in njihova rast glede na leto 2000



Vir: Eurostat New Cronos
Opomba: Izračunani kot deleži izvoza blaga članice v skupnem uvozu EU 25.

³³ Nemčiji, Avstriji, Italiji, Franciji, Belgiji, Nizozemski, Španiji, Veliki Britaniji, Češki, Madžarski, Poljski, Slovaški, ZDA, Hrvaški in Rusiji.

V povprečju **leta 2004** bo poslabšanje cenovne konkurenčnosti slovenskih predelovalnih dejavnosti glede na spomladansko napoved nekoliko nižje, stroškovne konkurenčnosti pa nekoliko višje. Tolar se bo po zadnjih ocenah do košarice valut OECD realno okrepil za 0.8% (spomladi napovedano za 1.1%). Ob praktično enaki nominalni deprecijaciji tolarja do evra (za 2.2%, Pomladanska napoved za 2.1%) in predpostavki razmerja evra do ameriškega dolarja³⁴ (1.22 ameriškega dolarja za 1 evro glede na 1.23) bo nekoliko nižja rast relativnih cen življenjskih potrebščin (1.7% namesto 1.9%). Poslabšanje stroškovne konkurenčnosti predelovalnih dejavnosti bo 0.6-odstotno (spomladanska napoved 0.3%). Zaradi hitrejši rasti proizvodnje bo rast produktivnosti dela sicer precej višja (5.9%, spomladi 4.1%), a ob izrazitejši rasti realnih stroškov dela na zaposlenega (3.6% namesto 2.4%) zaradi višje rasti plač in drugih prejemkov iz dela. Kljub večjem zaostajanju rasti realnih stroškov dela na zaposlenega za produktivnostjo dela bo rast relativnih stroškov dela na enoto proizvoda v košari valut OECD nekoliko višja, ker bodo po zadnjih ocenah stroški dela na enoto proizvoda pri trgovinskih partnericah letos padli (za 0.2%, spomladi napovedana rast za 0.5%). Kot smo napovedali spomladi se stroškovna konkurenčnost slovenskih predelovalnih dejavnosti v primerjavi s konkurenti z valutnega območja evra ne bo poslabšala (po zadnjih ocenah bo za 0.7% boljša).

V letu 2005 se bo poslabšanje cenovne in stroškovne konkurenčnosti slovenskih predelovalnih dejavnosti nadaljevalo. Realna apreciacija tolarja do košarice valut OECD bo 1-odstotna, ob predpostavljene stabilnem tečaju tolarja do evra in nadaljnjem umirjanju rasti relativnih cen življenjskih potrebščin (na 1.4%). Relativni stroški dela na enoto proizvoda v košarici valut OECD bodo porasli za 1.3%, ker se bo ob sicer umirjeni realni rasti stroškov dela na zaposlenega (2.6%) še nekoliko izraziteje umirila rast produktivnosti dela (4.3%). Zaostajanje rasti nominalnega tečaja za domačo inflacijo (za 2.7-odstotni točki) in padec stroškov dela na enoto proizvoda pri trgovinskih partnericah (za 0.3%) pa bosta podobna kot v letu 2004.

4.2. Plačilna bilanca

Primanjkljaj **tekočega računa** je bil v prvem polletju letos ob nekoliko večjem trgovinskem primanjkljaju in večjem storitvenem presežku enak kot lani. Primanjkljaj tekočega računa v višini 93.9 mio EUR je bil praktično enak kot v istem obdobju lani (91.6 mio EUR), vendar ob drugačni strukturi tekočih transakcij. Ob hitrejši rasti uvoznih od izvoznih blagovnih tokov je bil višji primanjkljaj **trgovinske bilance** (383.4 mio EUR, v prvem polletju lani 284.9 mio EUR); pri tem se je v primerjavi z istim obdobjem lani presežek v menjavi z državami nečlanicami povečal manj kot primanjkljaj v menjavi z državami EU25 (gl. tudi poglavje 3.1). Hkrati se je predvsem zaradi povečanega neto izvoza transportnih storitev in storitev potovanja povečal presežek v **storitveni bilanci** (s 308.8 mio EUR na 335 mio EUR). Znižanje primanjkljaja v **bilanci faktorskih dohodkov** (s 143.1 mio EUR na 78.8 mio EUR) je bilo poleg manjših prikazanih reinvestiranih dobičkov tujih vlagateljev tudi posledica nižjih izplačil obresti na dolžniške vrednostne papirje. Presežek v **bilanci tekočih transferjev** pa se je v primerjavi z istim obdobjem lani povečal (s 27.5 mio

³⁴ Ob tehnični predpostavki, da bo ameriški dolar do evra po septembru nihal okoli razmerja 1.22 USD za 1 evro.

EUR na 33.3 mio EUR), kar je bilo večinoma posledica višjih neto prilivov iz proračuna EU. Zaradi **juljskih** presežkov v vseh podbilancah tekočega računa je bil tekoči račun plačilne bilance drugi mesec zapored v presežku, kar je kumulativno še nekoliko znižalo primanjkljaj (na 51.9 mio EUR).

Finančne transakcije s tujino (brez mednarodnih denarnih rezerv) so v prvem polletju letos izkazovale neto odtok kapitala (205.1 mio EUR; v istem obdobju lani pa neto pritok 163.3 mio EUR). Tako priliv kot odliv **neposrednih tujih naložb** sta bila v primerjavi z istim obdobjem lani nekoliko nižja (119.5 mio EUR in 206.4 mio EUR), pri čemer se po navedbah Banke Slovenije spreminja struktura domačih naložb v tujino; znižuje se delež v državah nekdanje Jugoslavije in povečuje delež v državah EU25. **Naložbe v tuje vrednostne papirje** so od vseh kapitalskih tokov naraščale najhitreje (za 226.3 mio EUR): povečala so se vlaganja prebivalstva in podjetij v tuje delnice in obveznice, pa tudi vlaganja domačih zavarovalnic v tuje obveznice. Tudi naložbe tujcev v obveznice domačih bank so se povečale, vendar je državni sektor v juniju poravnal obveznosti iz naslova Evroobveznic RS (204.5 mio EUR), zato so se naložbe tujcev v domače vrednostne papirje v prvem polletju znižale (za 155.5 mio EUR). Pri **ostalih naložbah** so se na strani terjatev najbolj okrepila posojila poslovnih bank tujim podjetjem, zlasti na ozemlju držav nekdanje Jugoslavije. Še v večjem obsegu kot lani so se povečevala imetja tuje gotovine in vlog prebivalstva (odliv gotovine in vlog prebivalstva iz bančnega sistema), kar je bilo deloma posledica negotovosti pred vstopom v ERM II. Zaradi večjega obsega blagovne menjave se je na strani terjatev okrepilo kratkoročno komercialno kreditiranje tujine (za 273.9 mio EUR). Po podatkih BS je bilo konec junija izkazano stanje terjatev iz naslova kratkoročnih kreditov v višini 3,134.2 mio EUR, od tega polovica do držav EU, tretjina pa do držav nekdanje Jugoslavije. Tudi povečanje obveznosti iz naslova kratkoročnih komercialnih kreditov je bilo večje kot v istem obdobju lani (172.8 mio EUR). Konec junija je stanje znašalo 2,333.7 mio EUR, od tega večina do držav EU. Na strani obveznosti je bilo višje še povečanje obveznosti iz naslova kratkoročnega zadolževanja v tujini s strani domačih poslovnih bank, s strani podjetij pa nižje, saj so se ta zaradi precej izenačenih tujih in domačih obrestnih mer za devizna posojila v večji meri financirala z domačimi deviznimi posojili (gl. poglavje 8.2).

Plačilnobilančni tokovi (primanjkljaj na tekočem računu in neto odtok kapitala) v letošnjem letu znižujejo stanje neto tuje aktive BS in poslovnih bank skupaj. Zato je kljub močni kreditni aktivnosti letos rast denarnega agregata M3 nizka (gl. poglavje 8.1).

Primanjkljaj tekočega računa bo letos nekoliko večji od spomladi predvidenega. Trgovinski primanjkljaj bo v letu 2004 nekoliko večji kot lani in tudi kot v Pomladanski napovedi (713 mio EUR, Pomladanska napoved 649 mio EUR). Ob skoraj sorazmerni okrepitvi realnih izvoznih in uvoznih blagovnih tokov glede na Pomladansko napoved, pri čemer je rast uvoznih hitrejša od izvoznih, je razlika v največji meri posledica zunanjetrgovinskega cenovnega učinka. Pogoji menjave se bodo predvsem zaradi visokih cen nafte v drugem polletju poslabšali, vendar bodo glede na izboljšanje v prvi polovici leta, skupaj v letu 2004 še na ravni spomladi predvidenih (rahlo izboljšanje; indeks 100.3). Presežek v storitveni menjavi pa bo letos večji (652 mio EUR, Pomladanska napoved 548 mio EUR), kajti po novi

oceni bo večji presežek zabeležila menjava storitev transporta in potovanj, medtem ko bo primanjkljaj pri menjavi ostalih storitev manjši. Pri saldu faktorskih dohodkov ne predvidevamo odstopanj, saldo tekočih transferjev pa bo nižji (117 mio EUR) od spomladi predvidenega. **Saldo tekočega računa** plačilne bilance bo glede na omenjene spremembe izkazoval primanjkljaj (60 mio EUR), kar je nekoliko več od Pomladanske napovedi (39 mio EUR), izkazano kot delež v BDP pa je na enaki ravni, 0.2% BDP.

Za leto 2005 glede na Pomladansko napoved praktično ni sprememb v napovedi tekočega računa. Primanjkljaj blagovno-storitvene menjave se bo ob še vedno nekoliko višji rasti uvoza od izvoza (gl. poglavje 3.1) in glede na Pomladansko napoved praktično nespremenjenih pogojev menjave (rahlo izboljšanje glede na 2004) povečal (na 153 mio EUR). Ocena faktorskih dohodkov in tekočih transferjev je ostala nespremenjena. Pri faktorskih dohodkih bodo v primerjavi z letos višje obresti na zunanji dolg in reinvestirani dobički tujih vlagateljev, medtem ko so pri tekočih transferjih upoštevani predvideni neto prilivi iz proračuna EU (gl. poglavje 7). **Saldo tekočega računa** bo tako izkazoval primanjkljaj v višini 100 mio EUR oziroma 0.4% BDP. V letu 2006 ne predvidevamo bistvenih sprememb v saldu menjave s tujino; ob skoraj izenačeni rasti izvoza in uvoza bo nekoliko večji blagovni primanjkljaj in prav tako storitveni presežek. Saldo tekočega računa bo izkazoval primanjkljaj v vrednosti 125 mio EUR oziroma 0.4% BDP.

4.3. Zunanji dolg in devizne rezerve

Stanje bruto zunanjega dolga Slovenije se je v sedmih mesecih letos v največji meri povečalo zaradi zadolževanja poslovnih bank v tujini; zadolževanje podjetij je bilo manjše, državni sektor pa se je še naprej razdolževal.

Bruto zunanji dolg Slovenije se je do konca julija 2004 povečal za 995 mio EUR, na 14,299 mio EUR. Večina povečanja je bila posledica zadolževanja poslovnih bank, ki so doma pokrivalve večje povpraševanje po deviznih kreditih, zadolževanje podjetij pa se že drugo leto umirja. Podjetja so se v večji meri financirala z domačimi deviznimi posojili, kar je bilo posledica precej izenačenih tujih in domačih obrestnih mer (gl. poglavje 8.2). Državni sektor se je razdolževal, saj je odplačal več tujih kreditov, kot jih je najel (gl. poglavje 7.2.1). Največji del vračila tujega kredita je predstavljalo odplačilo zapadlih Evroobveznic RS, v vrednosti 204.5 mio EUR, izdanih v letu 1997.

V strukturi bruto zunanjega dolga se je v primerjavi s koncem leta 2003 povečal delež poslovnih bank za 3.1 strukturne točke, na 28.8%, medtem ko se je znižal delež državnega sektorja (z 18.9% na 16.4%) in delež ostalih sektorjev – med njimi so tudi podjetja – (s 47.1% na 46.6%); neznatno pa se je znižal delež kapitalsko povezanih oseb (z 8.4% na 8.1%).

Mednarodne denarne rezerve so se na osnovi primanjkljaja tako na tekočem računu kot tudi v finančnih transakcijah (gl. poglavje 4.2) v sedmih mesecih letos znižale za 448.7 mio EUR. Konec julija je stanje mednarodnih denarnih rezerv znašalo 6,466.1 mio EUR, stanje deviznih rezerv poslovnih bank pa 992 mio EUR.

Tabela 12: Dinamični kazalniki dolga, stanja konec obdobja (v mio EUR)

	1999	2000	2001	2002	2003	31.7. 2004
A. Kratkoročni dolg po zapadlosti ¹	3,374	4,382	4,569	4,448	4,555	5,291
B. Mednarodne denarne rezerve BS	3,159	3,436	4,984	6,781	6,879	6,466
C. Skupne devizne rezerve	4,104	4,705	6,513	7,842	7,703	7,264
D. Nelastniške terjatve Slovenije do tujine ²	7,697	8,700	10,825	12,580	12,848	13,368
E. Nelastniške obveznosti Slovenije do tujine (bruto zunanji dolg) ³	8,012	9,490	10,403	11,455	13,305	14,299
Indikatorji zadostnosti deviznih rezerv						
- z mednarodnimi rezervami BS (B/A)	0.94	0.78	1.09	1.52	1.51	1.22
- s skupnimi deviznimi rezervami (C/A)	1.22	1.07	1.43	1.76	1.69	1.37
- Nelastniške terjatve/Nelastniške obveznosti (D/E)	0.96	0.92	1.04	1.10	0.97	0.93

Vir: BS.

Opombe: ¹Kratkoročni dolg po zapadlosti je kratkoročni dolg in del dolgoročnega dolga, ki zapade v enem letu. ²Nelastniške terjatve Slovenije do tujine so vse terjatve iz premoženjske bilance Slovenije razen lastniških. ³Nelastniške obveznosti Slovenije do tujine so vse dolžniške obveznosti iz premoženjske bilance Slovenije (bruto zunanji dolg).

Mednarodne denarne rezerve so konec letošnjega julija zadoščale za kritje 5.1-povprečnega mesečnega uvoza blaga in storitev (konec leta 2003 pa za kritje 5.9 povprečnega mesečnega uvoza blaga in storitev).

Dinamični indikatorji zunanje zadolženosti se že drugo leto zapored poslabšujejo. Mednarodne rezerve in skupne devizne rezerve sicer še zadoščajo za kritje kratkoročnega dolga po zapadlosti, kar je pomembno z vidika likvidnosti in solventnosti gospodarstva. Nelastniške terjatve pa ne krijejo nelastniških obveznosti (bruto zunanjskega dolga). Tako se je stanje **neto zunanjskega dolga** (neto obveznosti do tujine) od konca leta 2003 pa do konca julija povečalo na 931 mio EUR oziroma razmerje med terjatvami do tujine in bruto zunanjim dolgom zmanjšalo na 0.93 (gl. tabelo).

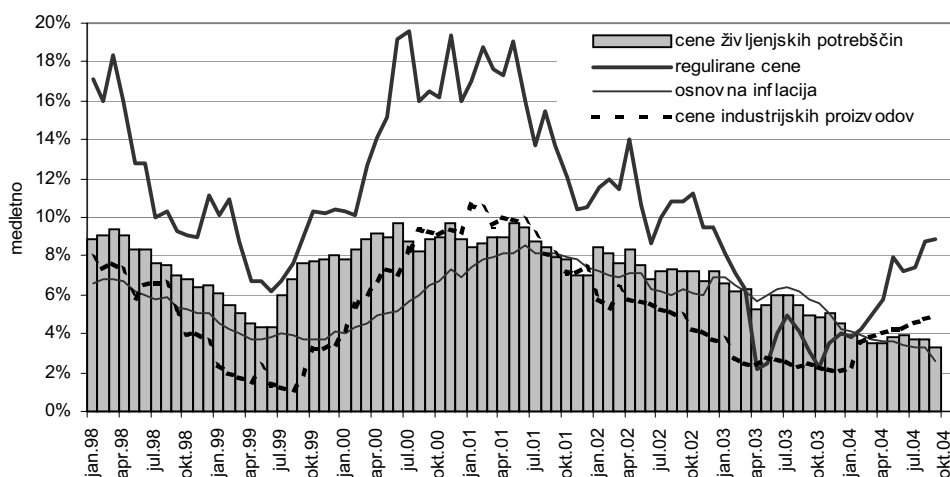
5. Cenovna gibanja in politika

Po postopnem zniževanju rasti cen življenjskih potrebščin v lanskem letu se je umirjanje inflacije nadaljevalo tudi **letos**. Podobno kot lani se je inflacija tudi letos najhitreje zniževala v prvem četrtletju leta (za 1.1 odstotne točke), po povišanju v drugem četrtletju pa se je do konca septembra ponovno znižala, na 3.3% na medletni ravni, in bila tako od decembrske nižja za 1.3 odstotne točke. Med prispevkom posameznih skupin cen k letošnji inflaciji se je najbolj zmanjšal prispevek cen hrane in brezalkoholnih pijač (od primerljivega lani je manjši za 1.2 odstotne točke), kar je posledica odprave carin in drugih sprememb v poslovanju, ki so posledica vstopa v EU. Hitreje kot lani pa se povišujejo predvsem cene v skupinah stanovanje in prevoz, ki zajemajo tekoča goriva.

Umirjanje inflacije je posledica izvajanja kombinacije ukrepov makroekonomskih politik, njeno še hitrejše znižanje pa je preprečilo naraščanje cen nafte. Osnovna inflacija se je v letošnjem letu postopoma zniževala in konec septembra dosegla 2.6%, kar je 1.6 odstotne točke manj, kot je znašala decembra lani. Razkorak med povišanjem osnovne inflacije in cen življenjskih potrebščin je predvsem posledica vpliva cen nafte, ki so bile konec septembra 57% višje kot ob koncu lanskega leta (v USD), in posledično višjih cen tekočih goriv za promet in ogrevanje, ki so k inflaciji prispevale 1.0 odstotne točke oziroma približno tretjino skupnega povišanja cen v devetih mesecih letos.

Banka Slovenije je v prvem polletju nadaljevala s postopnim upočasnjevanjem deprecijacije tolarja, ob vstopu v ERM II pa je tečaj tolarja stabilizirala. Medletna rast tečaja je junija znašala 2.3% (junija lani 3.3%), kar je k inflaciji, ob upoštevanju praktično popolnega prenosa rasti tečaja na rast cen, prispevalo 1.0 odstotne točke

Slika 4: Gibanje cen življenjskih potrebščin, izbranih podskupin indeksa cen in cen industrijskih proizvodov pri proizvajalcih



manj kot v istem obdobju lani. Stabilizacija tečaja tolarja ob vstopu v mehanizem deviznih tečajev ERM II ob koncu junija pa bo še dodatno prispevala k nadaljnjemu umirjanju rasti cen, saj se bo medletna rast tečaja do konca leta predvidoma znižala na 1.3%.

Hkrati je vlada nadaljevala z izvajanjem ukrepov na področju politike reguliranih cen, fiskalne politike ter politike plač. V skladu z lani sprejetim Načrtom povišanja reguliranih cen v letih 2003 in 2004 naj skupna rast reguliranih cen v teh dveh letih ne bi preseгла rasti cen, ki se oblikujejo prosto. V devetih mesecih letos rast reguliranih cen sicer znaša 8.2%, k inflaciji pa so prispevale 1.3 odstotne točke, od tega 1.0 odstotne točke višje cene tekočih goriv, medtem ko ostale regulirane cene ne odstopajo bistveno od načrtovanih gibanj. Zaradi naraščanja cen nafte je vlada tudi v letošnjem letu nadaljevala z acikličnim prilagajanjem trošarin na tekoča goriva za prevoz in ogrevanje, s čimer je ublažila nihanja in sekundarne učinke višjih cen tekočih goriv. Zaradi prilagajanja trošarin na tekoča goriva je bila inflacija nižja za 0.3 odstotne točke, hkrati pa je vlada nadaljevala s harmonizacijo trošarin na tobak in tobačne izdelke, kar je k inflaciji prispevalo 0.2 odstotne točke. Inflacija je bila tako zaradi sprememb trošarin za 0.1 odstotne točke nižja. Na področju dohodkovne politike pa je vlada v okviru dogovora s socialnimi partnerji dosegla, da rast plač ne prehitava rasti produktivnosti, s tem pa tudi ne povzroča pritiskov na rast cen preko povišanega povpraševanja.

V nasprotju z rastjo cen življenjskih potrebščin se je rast cen industrijskih proizvodov pri proizvajalcih do konca septembra povišala, in sicer za 2.9 odstotne točke, na 5.0%. Po njihovem relativno hitrejšem umirjanju v lanskem letu je njihova rast predvsem posledica višjih cen energentov ter drugih surovin, ki se neposredno in posredno, preko višjih cen industrijskih proizvodov v tujini, prenašajo v domače cene. Med posameznimi skupinami so se tako najbolj povišale cene proizvodov za vmesno porabo (za 7.0%), najbolj pa se je v devetih mesecih leta povišala rast cen proizvodov za investicije (za 4.8 odstotne točke, na 3.7%).

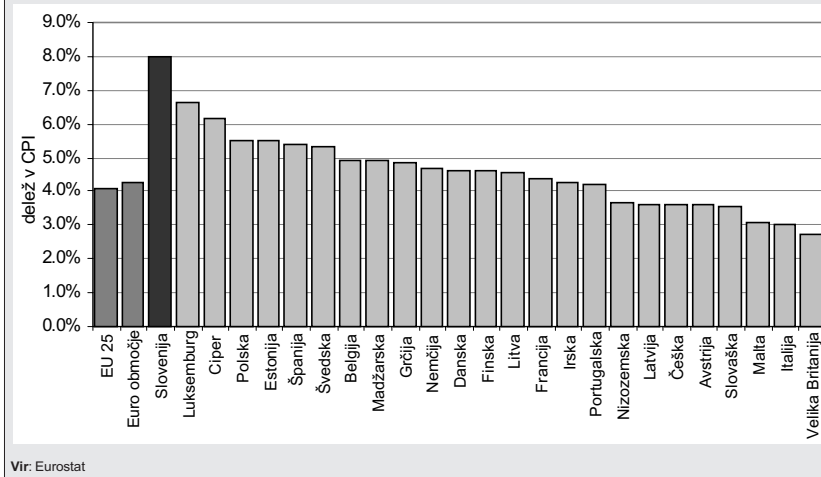
Okvir 3: **Vpliv sprememb cen nafte na inflacijo**

Vpliv sprememb cen nafte na spremembe cen življenjskih potrebščin je neposreden in posreden. Neposredni vpliv se kaže preko višjih cen tekočih goriv za prevoz in ogrevanje, posredni pa preko povečanja stroškov podjetij, ki kot vhodne surovine uporabljajo tekoča goriva. V okviru indeksa cen življenjskih potrebščin so posredni učinki največji pri cenah prevozov in ogrevanja, njihov učinek pa povečuje rigidnost cen navzdol.

Vpliv cen nafte na inflacijo je po državah različen. Struktura indeksov cen življenjskih potrebščin, ki se najpogosteje uporabljajo kot merilo inflacije, se zaradi različne strukture posameznih gospodarstev oziroma različne strukture potrošnje med seboj razlikujejo. Zato je neposredni vpliv cen nafte, ki so za večino držav eksogene, na inflacijo različen. Kot je razvidno iz slike (spodaj), znaša delež tekočih goriv za prevoz in ogrevanje v harmoniziranem indeksu cen življenjskih potrebščin v posameznih državah EU med 2.7% in 8.0%.

Ker je delež največji prav v Sloveniji, je tudi neposredni prispevek cen nafte k inflaciji večji kot v drugih članicah EU. Cene nafte in posledično cene tekočih goriv so tako v devetih mesecih letos k inflaciji v Sloveniji prispevale 1.0 odstotne točke, prispevek pa bi bil večji še za 0.4 odstotne točke, če se ne bi znižale trošarine na tekoča goriva za prevoz in ogrevanje. Vendar je večji učinek na cene le kratkoročen, na dolgi rok bodo imele cene nafte zaradi večjega prispevka v nasprotni smeri podoben učinek na inflacijo kot v drugih državah EU.

Slika 5: Delež tekočih goriv za prevoz in ogrevanje v harmoniziranih indeksi cen življenjskih potrebščin članic EU



5.1. Napoved inflacije

V zadnjem četrtletju **letošnjega leta** ne pričakujemo dodatnega umirjanja cen, njihova rast pa naj bi ob koncu leta predvidoma znašala 3.5%. Zaradi spremenjene strukture dejavnikov, ki so vplivali na dinamiko cen, in ker zaradi relativno velikega sezonskega znižanja cen v zadnjih dveh mesecih v zadnjem četrtletju leta lahko pričakujemo tudi nekoliko večji sezonski vpliv na povišanje cen, predvidevamo, da bo inflacija ob koncu leta nekoliko višja od sedaj dosežene oziroma napovedane v Pomladanskem poročilu 2004 in bo znašala 3.5% na medletni ravni. Pri tem ne pričakujemo sprememb ključnih usmeritev na področju denarne politike oziroma politike deviznega tečaja, politike reguliranih cen ter davčne politike.

Nadaljevanje postopnega umirjanja inflacije pričakujemo tudi v **letu 2005**, ko naj bi se inflacija znižala na raven pod 3%. K zniževanju inflacije naj bi v razmerah, ko ne bi prišlo do večjih šokov iz mednarodnega okolja, prispevalo izvajanje že sprejetih ukrepov ekonomskih politik. Pri tem bodo ključnega pomena za umirjanje inflacije še naprej usmeritve denarne politike, kjer predpostavljamo, da bo Banka Slovenije ohranjala stabilen tečaj tolarja. Čeprav so dovoljena 15-odstotna nihanja tečaja v vsako smer od centralne paritete, pričakujemo, da bo Banka Slovenija tudi do konca

Tabela 13: **Jesenska napoved inflacije ter primerjava s Pomladansko napovedjo za leti 2004 in 2005**

	2004		2005		2006
	Pomladanska napoved	Jesenska napoved	Pomladanska napoved	Jesenska napoved	Jesenska napoved
inflacija (povprečje leta, v %)	3.3	3.6	3.0	3.0	2.7
inflacija (dec./dec., v %)	3.3	3.5	2.9	2.9	2.7

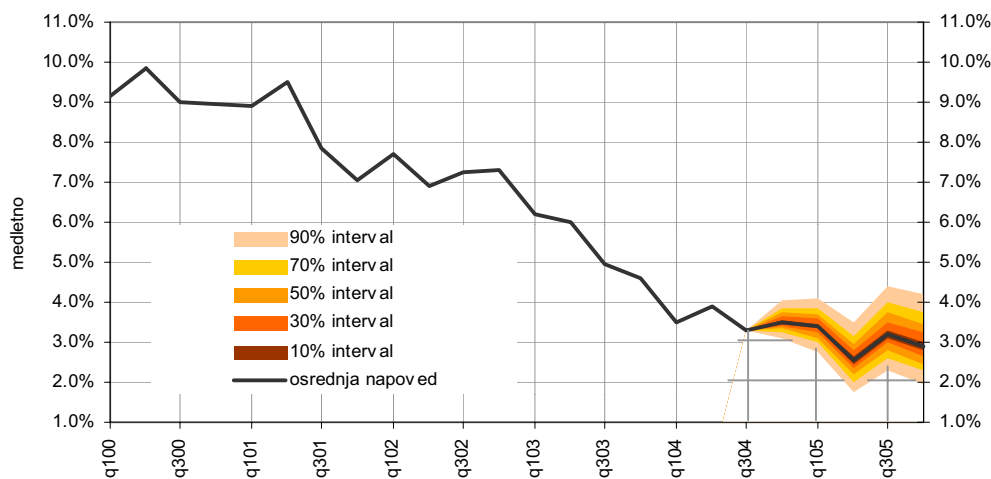
Vir: UMAR.

leta in v letu 2005 ohranjala nihanja tečaja v razponu, ki ne bo bistveno odstopal od realiziranega v prvih mesecih po vstopu v ERM II. Glede politike reguliranih cen predpostavljamo, da bo vlada nadaljevala z usmeritvami, predstavljenimi v Načrtu povišanja reguliranih cen v letih 2004 in 2005. V skladu z že sprejetim načrtom naj rast cen, ki so pod različnimi oblikami regulacije, ne bi presežala rasti cen, ki se oblikujejo prosto, in tako k inflaciji ne bi prispevala več kot 0.4 odstotne točke. Koordinacija vlade in neodvisnih regulatorjev, ki sodelujejo pri oblikovanju cen na področju telekomunikacij, pošte in radiodifuzije ter na področju prenosa električne energije, pa naj bi, podobno kot že v preteklih dveh letih, prispevala k skladnemu naraščanju teh cen z rastjo ostalih cen. Načrt povišanja reguliranih vključuje tudi povišanja davčnih obremenitev; njihova rast v letu 2005 pa naj bi bila skladna s predvideno rastjo tečaja evra. Vlada bo nadaljevala tudi s harmonizacijo trošarinskih stopenj pri tobaknih izdelkih s stopnjami v drugih državah EU, poleg tega pa smo pri pripravi napovedi predpostavili, da bo nadaljevala z acikličnim prilagajanjem trošarin na tekoča goriva, s čimer bo blažila večja nihanja in sekundarne učinke sprememb cen nafte. Skupni prispevek sprememb davčnih in trošarinskih stopenj naj tako v letu 2005 ne bi presežal 0.3 odstotne točke. V skladu z usmeritvami sprejetega socialnega sporazuma pa ne pričakujemo pritiskov na rast cen niti preko povišanja osebnih prejemkov prebivalstva. Ob doslednem izvajanju navedenih politik ter v primeru, da na rast cen ne bodo kot v letu 2004 vplivali nepričakovani zunanji dejavniki, bo medletna rast cen v letu 2005 predvidoma dosegla 2.9%, povprečna inflacija pa naj bi znašala 3.0%.

Tudi v letu 2006 pričakujemo nadaljevanje zniževanja inflacije. Izvajanje usmeritev makroekonomskih politik, predstavljenih ob vstopu v ERM II bo omogočilo, da se bo inflacija v letu 2006 znižala na 2.7%, kar pomeni, da ne bo presežala povprečja v treh državah članicah z najnižjo inflacijo za več kot 1.5 odstotne točke.

Ob doslednem izvajanju naštetih ukrepov bodo v prihodnjih letih pglavitni razlog za ohranjanje inflacije na ravni višji od povprečja v EU strukturna neskladja. Ocenjujemo, da bo zaradi omenjenih neskladij, ki povzročajo stalne pritiske na rast cen, zlasti v nemenjalnem delu gospodarstva, ter zaradi hitre rasti produktivnosti v slovenskem gospodarstvu glede na povprečje v naših najpomembnejših gospodarskih partnericah (Balassa-Samuelsonov učinek), inflacija tudi v prihodnjih dveh letih za približno 1.0 do 1.5 odstotne točke višja kot v povprečju držav EU. Njeno vzdržno znižanje bo zato mogoče doseči samo z dokončanjem strukturnih reform, predvsem v sektorjih, kjer se cene oblikujejo pod nadzorom države, ter na področju delovanja finančnih trgov in trga delovne sile.

Slika 6: Pričakovana odstopanja od osrednje napovedi inflacije



Vir podatkov: SURS; napoved UMAR

Tveganja, da bo inflacija v letu 2005 odstopala od osrednje napovedi, ostajajo enakomerno porazdeljena. Ob doslednem izvajanju navedenih ukrepov ekonomske politike predstavlja največje tveganje za odstopanje dejanske inflacije od osrednje napovedi sprememba predpostavk mednarodnega okolja, predvsem cene nafte. Morebitno odstopanje inflacije navzgor pa lahko povzroči tudi večji odziv potrošnje na znižanje obrestnih mer od pričakovanega pri pripravi osrednje napovedi (gl. okvir in poglavje 9).

6. Trg dela

6.1. Zaposlenost in brezposelnost

Podatki po anketi o delovni sili kažejo na precejšnje izboljšanje razmer na trgu dela v prvem polletju letos. Vendar pa zaposlenost po metodologiji nacionalnih računov kaže obratno sliko. Po anketi o delovni sili se je število delovno aktivnih v prvem polletju letos v primerjavi z istim obdobjem lani precej povečalo (kar za 4.9%, v primerjavi z drugim polletjem lani pa za 3.4%). Ob skromni rasti števila formalno delovno aktivnih (zaposlenih in samozaposlenih **po mesečni statistiki SURS**; za 0.1% oziroma 0.3%) je povečanje predvsem posledica visoke rasti (38.3% oziroma 22.1%) števila neformalno delovno aktivnih (tj. oseb, ki delajo bodisi kot neplačani pomagajoči družinski člani bodisi po pogodbah o delu ali v sivi ekonomiji)³⁵. To potrjuje tudi hitrejša rast drugih prejemkov iz dela po podatkih AJPES. Ta kategorija zaposlenih je po upadanju v letu 2002 pričela naraščati v drugi polovici lanskega leta (za 13.3% v primerjavi s prvim polletjem). Letošnji pospešek pa je bil precej večji, kot smo ga pričakovali spomladi. Ocenjujemo, da povečanje neformalne aktivnosti, ki ga kaže razlika med podatki anket o delovni sili in mesečno statistiko formalno delovno aktivnih, najverjetneje še ni bilo upoštevano v prvih četrletnih ocenah zaposlenosti **po metodologiji nacionalnih računov**, saj je bilo število delovno aktivnih po tej metodologiji v prvem polletju 2004 nižje kot v istem obdobju lani (za 0.3% oziroma za 0.6% kot v drugem polletju lani). Po teh podatkih je **rast produktivnosti** v prvem polletju dosegla 4.5%, kar je precej več, kot smo predvidevali spomladi³⁶.

Letos se je v prvem polletju nadaljevala rast zaposlenosti v nekaterih javnih in poslovnih storitvah ter v gradbeništvu, medtem ko v industriji in prometu še naprej upada. Ponovno je začelo naraščati število samostojnih kmetov, ki pa je v povprečju še vedno nižje kot v istem obdobju lani. Do junija (glede na december lani) se je najbolj povečalo število delovno aktivnih v kmetijstvu (+2,901), javni upravi (+1,233), zdravstvu in socialnem varstvu (+1,195) ter v gradbeništvu (+1,058), zmanjšalo pa v prometu (-929), rudarstvu (-313), trgovini (-166) ter predelovalnih dejavnostih (-155). Med predelovalnimi dejavnostmi se je število delovno aktivnih zmanjšalo v tekstilni (-920), kovinski (-876), prehrabeni (-237) in lesnopredelovalni (-174) industriji, povečalo pa v proizvodnji strojev (+946), izdelkov iz gume in plastičnih mas (+396), vozil (+355), kemikalij in kemičnih izdelkov (+268) ter električne in optične opreme (+100), v vseh ostalih podpodročjih pa stagniralo.

Na osnovi tekočih gibanj in pričakovane nadaljnje ugodne gospodarske konjunkturo ocenjujemo, da se bo zaposlenost v letošnjem in prihodnjih dveh letih povečevala. Napoved rasti zaposlenosti po metodologiji nacionalnih računov ostaja za letos glede ne spomladansko nespremenjena, 0.4%, za drugo leto pa bo ob doseženi rasti produktivnosti nekoliko nižja, 0.3% (Pomladanska napoved 0.6%). Podobna raven rasti naj bi bila dosežena tudi v letu 2006 (0.4%). Rast zaposlenosti bo tako ostala

³⁵ Ocenjujemo ga kot razliko med številom delovno aktivnih po anketi in številom formalno delovno aktivnih.

³⁶ V kolikor bo v četrletnih nacionalnih računih število delovno aktivnih popravljeno v skladu z dinamiko, ki jo kažejo drugi statistični viri, bo tudi izkazana rast produktivnosti nižja od sedaj izračunane.

Tabela 14: Stopnje rasti različnih kategorij zaposlenih

	2002	2003	I-VI 04/ I-VI 03	2004	2005	2006
				napoved		
Delovno aktivni po anketi o delovni sili	-0.7	-1.4	4.9	4.1	0.3	0.4
Zaposlenost po metodologiji nacionalnih računov	-0.4	-0.3	-0.3	0.4	0.3	0.4
Formalno delovno aktivni (mesečni podatki SURS)	0.6	-0.8	0.1	0.3	0.3	0.4
Osebe v delovnem razmerju	0.4	0.2	0.3	0.3	0.6	0.7
- v podjetjih in organizacijah	0.7	0.3	0.4	0.6	0.8	0.9
- dejavnosti A:K	0.3	-0.3	0.3	0.1	0.3	0.4
- dejavnosti L:O	1.8	2.0	2.4	2.2	2.1	2.1
- pri samozaposlenih	-2.3	-0.9	-0.9	-3.3	-2.0	-1.5
Formalno samozaposleni	1.7	-8.8	-1.6	1.0	-1.6	-1.4
- obrtniki in podobno	-1.0	-2.0	-1.5	-1.1	-0.4	-0.4
- samostojni poklici	4.0	3.4	2.1	1.5	1.8	2.2
- kmetje	4.9	-19.5	-2.6	4.1	-4.1	-3.8
Neformalno delovno aktivni (ocena)	-7.6	-5.3	38.3	28.6	0.0	0.4

Vir: SURS; preračuni in napoved UMAR.

nizka in se bo dolgoročno le počasi zviševala, kar bo omogočilo dohitevanje produktivnosti v Evropski uniji.

Brezposelnost se po lanskem zastoju letos ponovno znižuje, zaradi črtanj in ciljno usmerjenih ukrepov aktivne politike zaposlovanja pa se spreminja tudi njena sestava. Število registriranih brezposelnih se je do konca junija (glede na december lani) zmanjšalo za 6,837 ali 7.7%, v primerjavi z istim obdobjem lani pa za 3.3%. V tretjem četrtletju je stagniralo (julija zaradi večjih odpustov zaposlenih za določen čas, septembra pa zaradi običajnega sezonskega priliva iz šol, ki pa je bil omiljen z visokim odlivom brezposelnih v zaposlitev). Stopnja registrirane brezposelnosti je do junija upadla na 10.2 (z 11.0% konec leta 2003 oziroma 11.3% januarja letos), julija in avgusta pa se je ponovno nekoliko povečala (na 10.3%), pri čemer se je povečala predvsem brezposelnost žensk. Tudi stopnja anketne brezposelnosti je do drugega četrtletja upadla na 6.1% in je nižja, kot smo pričakovali glede na običajno sezonsko dinamiko, predvsem zaradi povečanega neformalnega zaposlovanja (gl. zgoraj). Povprečno število anketno brezposelnih v prvem polletju je bilo tako za 0.8% nižje kot v istem obdobju lani. Tudi med anketno brezposelnimi je stopnja brezposelnosti žensk višja kot pri moških.

Tokovi registrirane brezposelnosti so letos ugodnejši kot zadnja leta, saj se je število oseb, ki so izgubile delo zmanjšalo, število brezposelnih, ki so delo dobili, pa povečalo. V prvem polletju je delo izgubilo le 0.4% več oseb kot v istem obdobju lani, do konca septembra pa že 1.1% manj kot v istem obdobju lani. Delo pa je do konca septembra dobilo že 9.4% več oseb kot v istem obdobju lani. V tem je približno 14% zaposlitev, subvencioniranih v okviru ukrepov aktivne politike zaposlovanja, ki so letos v prvih devetih mesecih za 36.7% višje, kot so bile v istem obdobju lani. Večji kot lani so tudi priliv iskalcev prve zaposlitve (za 7.0% v prvem polletju

oziroma 5.7% v devetih mesecih) in črtanja iz drugih razlogov (0.4% oziroma 2.1%). Spreminja se tudi **sestava registrirane brezposelnosti**. Zaradi ukrepov aktivne politike zaposlovanja, ciljno usmerjenih na težje zaposeljive brezposelne, delno pa zaradi nadaljnjih visokih črtanj iz evidence, se znižujeta deleža starejših in dolgotrajno brezposelnih, zaradi povečane ponovne vključenosti brezposelnih v izobraževanje (Program 10,000) pa tudi delež brezposelnih brez srednje izobrazbe. Ker se ti deleži znižujejo (vendar so še vedno višji od 40%), se po drugi strani povečujejo deleži mladih ter brezposelnih s srednjo, višjo in visoko izobrazbo. Delež žensk med brezposelnimi je v prvem polletju ostal približno na enaki ravni kot lani, v tretjem četrtletju pa je že višji od 54%.

Brezposelnost se letos zmanjšuje v vseh statističnih regijah, zmanjšujejo pa se tudi medregionalne razlike v brezposelnosti. Najnižjo stopnjo registrirane brezposelnosti ima še naprej goriška regija (6.9% v povprečju v prvem polletju letos), najvišjo pa pomurska regija (17.1%). Nadpovprečne stopnje brezposelnosti so še v zasavski, podravski, spodnjeposavski, savinjski in koroški regiji. Medregionalne razlike se zmanjšujejo predvsem zato, ker se v regijah z nadpovprečno stopnjo, brezposelnost znižujejo hitreje kot v ostalih, kar je verjetno v veliki meri posledica ciljno usmerjenih ukrepov aktivne politike zaposlovanja. Po vseh regijah pa se je v prvih šestih mesecih letos povečal delež brezposelnih z višjo in visoko izobrazbo: najvišji je bil v regijah, kjer je izobrazbena struktura prebivalstva relativno visoka (osrednjeslovenska, obalno-kraška in goriška regija) in znašal več kot 10% vseh registriranih brezposelnih.

Število brezposelnih in stopnje brezposelnosti bodo letos in naslednje leto nekoliko nižje, kot smo predvidevali spomladi. Glede na že doseženo črtanje ter zaposlovanje brezposelnih (ki je bilo večje, kot smo ga predvideli spomladi) in glede na predvideno običajno jesensko sezonsko dinamiko ocenjujemo, da bo letos povprečno letno število registriranih brezposelnih približno 93 tisoč (5% manj kot lani), povprečna letna stopnja registrirane brezposelnosti pa 10.6% (11% v Pomladanski napovedi). Stopnja anketne brezposelnosti bo 6.4% (6.6% v Pomladanski napovedi). Zaradi nekoliko nižje ravni brezposelnosti v letu 2004 od spomladi napovedane, je nižja tudi napoved stopenj brezposelnosti v letu 2005: 10.1% registrirana in 6.1% anketna. V letu 2006 naj bi se še nadalje znižali; na 9.6% oziroma 5.9%. Pogoj za to pa ostajajo nadaljnja rast zaposlenosti in uresničevanje ukrepov aktivne politike zaposlovanja.

6.2. Plačna politika

Plačna politika je v zadnjem obdobju uspešna, saj stabilna rast plač v obeh sektorjih ne spodbuja inflacijskih teženj, hkrati pa omogoča izboljšanje konkurenčnosti in obvladovanje stroškov za plače v javnem sektorju. Uresničuje se v Socialnem sporazumu za obdobje 2003-2005 dogovorjeni dolgoročni cilj zaostajanja realne bruto plače na zaposlenega za rastjo produktivnosti dela za eno odstotno točko z namenom hitrejšega vlaganja v razvoj, kot bi to omogočila sama rast produktivnosti dela, ter s tem zagotavljanje novih delovnih mest ter povečane socialne varnosti.

Realna bruto plača na zaposlenega bo v letu 2004 porasla za približno 2.2% in s tem zaostajala celo več kot odstotno točko za ocenjeno 3.6-odstotno rastjo

produktivnosti dela. V okviru skupne rasti plač bo bruto plača v zasebnem sektorju porasla nekoliko hitreje, v javnem sektorju pa počasneje, kot je bilo napovedano spomladi.

Ocenjujemo, da bo v letu 2004 bruto plača na zaposlenega v zasebnem sektorju realno porasla za približno 3.2%, kar je za 0.7 odstotne točke več, kot je bilo predvideno v Pomladanski napovedi. Razlog je v boljši gospodarski konjunkturi, ki je omogočala višjo rast plač v tem sektorju. Poleg tega se na tej višji ravni uresničuje tudi avgustovska uskladitev bruto plače za 3.2% v obliki uskladitvenega zneska, kot izhaja iz »Dogovora o politiki plač v zasebnem sektorju za obdobje 2004 in 2005«. To pomeni, da bo imela uskladitev večji vpliv na rast plač v tem sektorju, kot je bilo predvideno v Pomladanski napovedi.

Po Dogovoru mora biti vsaka bruto plača zaposlenega usklajena najmanj za znesek v višini 5,000 SIT, v obliki dodatka k plači, ki je obenem njen sestavni del. Zneski dogovorjeni na ravni panog so odvisni od dosežene povprečne bruto plače v panogi; tako velja za tekstilno panogo znesek v višini 5,500 SIT, v panogi kemija-3 pa 13,220 SIT. Podpisniki kolektivnih pogodb dejavnosti se lahko odločijo za drugačen način usklajevanja, tako so na primer v kolektivni pogodbi celulozne, papirne in papirno-predelovalne dejavnosti odločili za povečanje osnovnih plač za uskladitveni odstotek, ki pomeni povečanje osnovne plače za redno delo najmanj v znesku 6,647 SIT. Poleg uskladitvenega zneska se lahko plače povečajo še za del dosežene produktivnosti dela, vendar se mora pri tem upoštevati osnovno vodilo o zaostajanju rasti realne bruto plače za rastjo produktivnosti dela za vsaj odstotno točko. Tretjina kolektivnih pogodb je bila podpisana v obdobju avgust-oktober, vendar bodo uskladitveni dodatki obračunani od meseca avgusta dalje, ob mesecu izplačila pa bo izveden ustrezní poračun. Glede na to, da se bo izplačevanje uskladitvenega dodatka marsikje začelo kasneje, plače za avgust v zasebnem sektorju niso porasle za 3.2%, temveč le za 1.9%. Poleg tega lahko podjetja, ki so v poslovnih težavah, po dogovoru z zaposlenimi izplačajo dogovorjeni uskladitveni znesek v dveh delih.

V javnem sektorju bo realna bruto plača na zaposlenega v letu 2004 za približno 0.4% nižja od dosežene ravni v predhodnem letu. Bruto plača bo realno upadla v vseh dejavnostih razen v dejavnosti izobraževanja, kjer so se v juliju povečale plače za približno 3% kot izhaja iz sprejetega Aneksa h kolektivni pogodbi za dejavnosti vzgoje in izobraževanja, kar pomeni približno 1-odstotno realno povečanje bruto plače v tej dejavnosti.

Nova napoved rasti plač v javnem sektorju za letos odstopa od spomladi predvidene. V Pomladanski napovedi predvidena 0.5-odstotna realna rast je bila ocenjena na osnovi počasnejše rasti cen življenjskih potrebščin in z upoštevanjem polnega uskladitvenega odstotka (3.1%) osnovne plače, ki izhaja iz »Dogovora o višini in načinu uskladitve osnovnih plač ter višini regresa za letni dopust za leti 2004 in 2005«. Pri določanju uskladitvenega odstotka je bilo upoštevano 52% ocenjene 4.3-odstotne rasti cen življenjskih potrebščin brez alkohola in tobaka, 38% ocenjene 1.9-odstotne rasti cen življenjskih potrebščin na območju EU ter 10% ocenjene 1.7-odstotne rasti tečaja evra. Polovico uskladitvenega odstotka bi se namenilo za vse osnovne plače v javnem sektorju, druga polovica pa bi bila namenjena za uskladitev nesorazmerij med plačami v sektorju. Ker se julija letos nov sistem plač za javni

sektor še ni začel uporabljati, je bil med socialnimi partnerji dogovorjen Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o sistemu plač v javnem sektorju, ki premošča obdobje, ko bo nov sistem plač zaživel. V tem zakonu je določen tudi uskladitveni odstotek v višini 2.5% za izhodiščne plače v javnem sektorju v juliju letos. Slednji je nižji od domeničenega v Dogovoru, vendar gre v celoti na povečanje plač vseh zaposlenih v sektorju, razlika do 3.1% pa naj bi se namenila za odpravo nesorazmerij med plačami ob uporabi novega zakona. V Dogovoru je bilo tudi predvideno, da se v primeru, da bi konec leta nastala razlika med pričakovanim in dejanskim uskladitvenim odstotkom, le-ta upošteva v osnovni plači za mesec januar 2005. Usklajevalni mehanizem je bil v Zakonu o spremembah in dopolnitvah zakona o sistemu plač v javnem sektorju določen le za julij 2004, zato se bo treba med socialnimi partnerji dogovoriti še glede uskladitve v januarju 2005. Po sedaj dosegljivih podatkih in ocenah kaže, da bo dejanski uskladitveni odstotek nižji od 3.1%; približno 2.8%. V primeru dogovora med socialnimi partnerji bi lahko za to razliko znižali ostanek uskladitvenega odstotka, ki je bil namenjen za odpravo nesorazmerij med plačami.

V letu 2005 se bo nadaljevala v Socialnem sporazumu dogovorjena usmeritev plačne politike o zaostajanju rasti realne bruto plače za rastjo produktivnosti dela. Realna bruto plača na zaposlenega bo porasla za 2.2% in tako zaostajala za 3.5-odstotno ocenjeno rastjo produktivnostjo dela. V zasebnem sektorju bo realna rast bruto plače približno 2.5%. Pri tem je upoštevana 2.7-odstotna uskladitev plač v avgustu, kot izhaja iz »Dogovora o politiki plač v zasebnem sektorju za obdobje 2004 in 2005«. V Dogovoru je določeno tudi, da bo gospodarska aktivnost nekoliko nižja in pa, da je obseg delovnih dni v letu za štiri dni krajši. V javnem sektorju bo bruto plača na zaposlenega porasla za približno 1.2%. V Zakonu o spremembah in dopolnitvah zakona o sistemu plač v javnem sektorju je zaveza, da se bodo plače začele izplačevati po zakonu o sistemu plač tri mesece potem, ko bodo sprejeti vsi potrebni dokumenti, za slednje pa termin ni določen. Ocena rasti plač v javnem sektorju predpostavlja, da se bodo pogajanja o novem plačnem sistemu zaključila v prvi polovici prihodnjega leta in da se bodo plače po novem sistemu že izplačevale z julijem 2005. Tako je upoštevana 3.0-odstotna uskladitev osnovnih plač, kot izhaja iz »Dogovora o višini in načinu uskladitve osnovnih plač ter višini regresa za letni dopust za leti 2004 in 2005«. V Dogovoru je določeno tudi, da naj bi konec oktobra letos socialni partnerji ponovno preverili ocene rasti posameznih elementov, ki določajo uskladitveni odstotek osnovne plače v javnem sektorju za leto 2005³⁷. Poleg tega je upoštevano tudi približno 3-odstotno julijsko povečanje plač v dejavnosti izobraževanja, kot izhaja iz Aneksa h kolektivni pogodbi za dejavnosti vzgoje in izobraževanja. Vsakoletno julijsko povečanje plač je v Aneksu predvideno do vključno leta 2006.

V letu 2006 bo realna bruto plača na zaposlenega porasla za 2.4% in bo zaostajala za približno eno odstotno točko za 3.5-odstotno rastjo produktivnosti dela. Nadaljevanje ugodne gospodarske konjunktore bo vplivalo na hitrejšo rast bruto plače v zasebnem sektorju. Dogovorjena plačna politika za zasebni sektor se bo z letom 2005 zaključila in bo tako za leto 2006 potreben nov dogovor o načinu

³⁷ Med socialnimi partnerji sprejeti uskladitveni mehanizem za leto 2005 je upošteval 52% ocenjene 4-odstotne rasti cen življenjskih potrebščin brez alkohola in tobaka ter 48% ocenjene 2-odstotne rasti cen življenjskih potrebščin na območju EU. Sedanje ocene rasti cen življenjskih potrebščin v Sloveniji in tudi za območje EU kažejo na to, da bi se moral uskladitveni odstotek znižati za približno 0.5 odstotne točke.

usklajevanja plač v tem sektorju. Na osnovi predpostavke, da se usmeritev v do sedaj začrtani plačni politiki ne bo bistveno spremenila, ocenjujemo, da bo realna bruto plača porasla za približno 2.6%. Tudi v **javnem sektorju** se bodo morali socialni partnerji še dogovoriti glede plačne politike za leto 2006. Ob upoštevanju javnofinančnega okolja, ki v tem obdobju še ne bo dopuščal večjih porastov plač v javnem sektorju, saj predstavlja masa plač z drugimi osebnimi prejemki skupaj približno četrtno javnofinančnih izdatkov, ocenjujemo, da bo bruto plača na zaposlenega realno porasla za približno 1.7%.

Okvir 4: **Minimalna in izhodiščna plača**

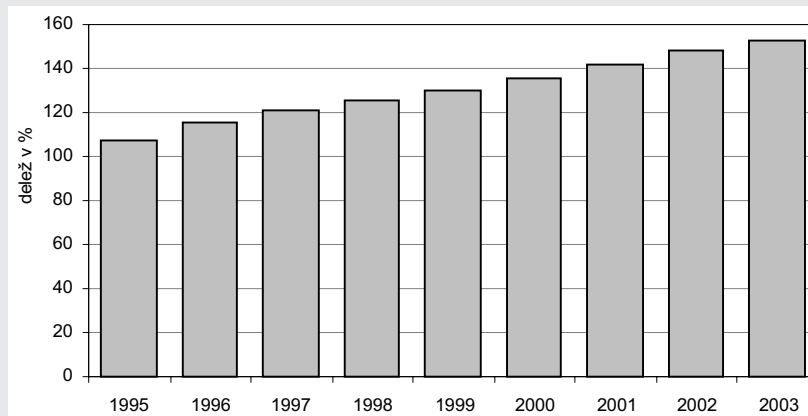
Nov način usklajevalnega mehanizma, ki ga je uvedel »Dogovor o plačni politiki v zasebnem sektorju v obdobju 2004-2005«, uvaja dodatek k bruto plači. S tem vzpodbuja socialni dialog na ravni panog in obenem izpolnjuje vsaj dva cilja. Prvi je vsekakor ta, da dobijo enak uskladitveni dodatek k plači vsi zaposleni, tudi tisti iz nižjih plačilnih razredov, ki so najbolj občutljivi na povečanje inflacije, saj je vse, kar si lahko kupijo za dobljeno plačo, nujno potrebno za preživetje. Takšen sistem dodatka je prisoten tudi v drugih plačnih politikah (Irska, Finska). Drugi cilj pa je, da bi bili deležni uskladitve prav vsi zaposleni, kar je čisto slovenski problem. S tem se skuša razrešiti problematiko, ki jo predstavlja razlika med minimalno in izhodiščno plačo in je tudi eden izmed dolgoročnih ciljev dogovorjenih v Socialnem sporazumu za obdobje 2003–2005, na kar se osredotočamo v nadaljevanju.

V do sedaj veljavnem sistemu zaposlenih v podjetjih, kjer so imeli višje izhodiščne plače, kot jih je določala panožna kolektivna pogodba, ni bilo zagotovljeno, da bodo njihove bruto plače usklajene za dogovorjeni uskladitveni odstotek. Z namenom, da bi zagotovili minimalno varnost pri najnižjih plačah, je bil zato uveden sistem minimalne plače (leta 1995), ki je naraščala ne glede na usklajevalni mehanizem, ki je veljal za plače (maj 1996 za 13.5%). Od leta 1997 pa je bil uveden mehanizem letne dodatne uskladitve minimalne plače za rast bruto domačega proizvoda. Posledično se je razmerje med izhodiščno plačo in minimalno plačo stalno izboljševalo v korist minimalne plače; minimalna plača je bila tako v letu 2003 višja od izhodiščne plače za najenostavnejše delo za približno 45% (gl. sliko spodaj).

Tudi razmerje minimalne plače do bruto plače se izboljšuje v korist minimalne plače, vendar bistveno manj kot pri razmerju z izhodiščno plačo. Minimalna plača sedaj pomeni približno 55% povprečne bruto plače na zaposlenega, po kolektivnih pogodbah za predelovalno dejavnost v letu 1997 pa je pomenila približno 53% (gl. graf spodaj).

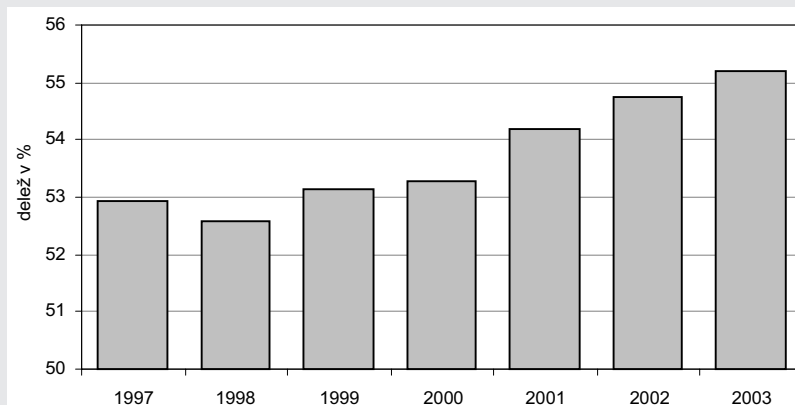
Nekatere dejavnosti v okviru predelovalnih dejavnosti (tekstilna, oblačilna in usnjarsko predelovalna dejavnost, lesarstvo ter nekovine) imajo izhodiščne plače v kolektivnih pogodbah dejavnosti res na ravni izhodiščne plače po splošni kolektivni pogodbi za gospodarstvo, kar pomeni, da pri njih dejansko obstaja možnost velikega razkoraka izhodiščne plače za enostavno delo do minimalne plače, v kolikor so plače v podjetju tudi na ravni izhodiščnih plač iz kolektivne

Slika 7: Razmerje minimalne plače do izhodiščne plače za najenostavnejše delo



Vir: SURS, preračuni UMAR.

Slika 8: Razmerje minimalne plače do povprečne bruto plače po kolektivni pogodbi v predelovalni dejavnosti



Vir: SURS, preračuni UMAR.

pogodbe dejavnosti. Prejemniki plač, ki izhajajo iz spodnjih tarifnih razredov do vključno petega, prejemajo minimalno plačo, ker slednja že presega izhodiščno plačo pete tarife. To tudi pomeni, da lahko v podjetju delodajalec izplača delavcu le minimalno plačo in nobene uspešnosti kot dodatek k plači, ker se slednja »izgubi« v razliki med izhodiščno plačo in minimalno plačo.

Sicer pa imajo tudi ostale dejavnosti v predelovalnih dejavnostih v svojih kolektivnih pogodbah izhodiščne plače, ki so le nekoliko višje od izhodiščnih plač v splošni kolektivni pogodbi, tako da tu minimalna plača večinoma prehitava izhodiščno plačo v četrtem tarifnem razredu, kar ravno tako lahko pomeni uravnilovko med prejemniki plač v spodnjem delu tarifnih plač, v kolikor so plače

v podjetju naravnane na plače po tarifnih razredih kolektivne pogodbe dejavnosti. Vendar pa sistem plač, ki ne nagrajuje uspešnosti, dolgoročno ni učinkovit. Zato imajo po podjetjih različne rešitve. Individualni podatki o plačah v predelovalni dejavnosti kažejo na precejšen delež dodatkov k izhodišnim plačam, ki skupaj pomenijo osnovno plačo. S tem je dosežen zelo visok delež fleksibilnosti plač, kar pa je lahko vsaj vprašljivo s stališča prejemnikov plač. Če se na primer izhodiščna plača v kolektivni pogodbi dejavnosti poveča za uskladitveni odstotek, ni nujno da se bo ustrezno povečala tudi osnovna plača zaposlenega v podjetju, saj se lahko zmanjša kakšen drug dodatek k plači. Sedaj v Dogovoru sprejeti usklajevalni mehanizem dodatka k osnovni plači, pa tak pristop preprečuje in hkrati odpira problem prenizke ravni izhodiščnih plač po kolektivnih pogodbah dejavnosti.

Socialni partnerji so na Ekonomsko socialnem svetu že obravnavali nov sistem plač, ki bi namesto sedanje izhodiščne plače upošteval kot osnovno plačo izhodiščno plačo povečano za dodatke kot del osnovne plače. Zelo podobna rešitev je bila že sprejeta v novem sistemu plač javnega sektorja.

7. Javne finance

7.1. Javnofinančni prihodki

V letu 2004 je bilo v davčnem sistemu in instrumentariju nekaj sprememb, ki so poleg makroekonomskega okolja vplivale na obseg in strukturo javnofinančnih prihodkov, predvsem pa se je intenzivno nadaljevalo usklajevanje naše davčne zakonodaje z evropsko. Do vstopa Slovenije v EU je bilo dopolnjeno z evropsko vsebino in spremenjeno kar nekaj davčnih zakonov, predvsem tistih, ki urejajo posredne davke (zakon o davku na dodano vrednost, zakon o trošarinah, zakon o davku na motorna vozila, zakon o davčnem postopku, zakon o davčni službi in zakon o carinski službi). Za urejanje neposrednih davkov pa sta bila v letu 2004 sprejeta zakon o dohodnini in zakon o davku na dohodek pravnih oseb, ki bosta, razen nekaj členov slednjega, ki že veljajo od vstopa Slovenije v EU in pomenijo nujno uskladitev z evropsko zakonodajo, začela veljati v letu 2005. Zaradi prilagajanja evropski zakonodaji so se januarja in julija 2004 povečale trošarine na tobak in tobačne izdelke. Vse leto je vlada v skladu s protiinflacijskimi cilji prilagajala višino trošarin na mineralna olja. Prispevki za socialno varnost so se vplačevali po enakih prispevnih stopnjah od mase bruto plač (38.2%) kot leto poprej. S spremembo zakona o davku na izplačane plače (v septembru 2004) se je dvignila spodnja meja obdavčitve bruto plač (s 130,000 SIT na 165,000 SIT), s čimer je dosežena razbremenitev stroškov dela.

Delež ocenjenih javnofinančnih prihodkov v BDP bo v letu 2004 za približno 0.5 odstotne točke nižji od predvidenih ob rebalansu državnega proračuna.

Ocenjujemo, da se bodo v letu 2004 obvezne dajatve skupaj realno povečale za 1.8%. Najbolj so rast obveznih dajatev zavrli prihodki od **davka na dodano vrednost**, ki se bodo po napovedi v letu 2004 glede na leto poprej realno zmanjšali za 2.5%. Zmanjšanje prihodkov iz naslova davka na dodano vrednost je likvidnostno in je predvsem posledica spremenjenega načina obračunavanja davka na dodano vrednost povezanega z vstopom Slovenije v EU. Ocenjujemo, da bodo prihodki od davka na dodano vrednost (med 25 in 30 mrd. SIT) nižji od predvidenih v državnem proračunu za leto 2004. Prihodki iz davka na dodano vrednost bodo po napovedi v letu 2004 dosegli 8.6% BDP, kar je približno za 0.5 odstotne točke manj kot leto prej.

Prihodki od **trošarin** bodo po oceni v letu 2004 realno za 5% višji kot v letu 2003. Med skupnimi prihodki od trošarin se bodo v letu 2004 prihodki od trošarin na mineralna olja realno povečali za 3.8%, prihodki od trošarin na alkohol in alkoholne izdelke realno za 0.8%, prihodki od trošarin na tobak in tobačne izdelke pa za 10.1%, predvsem zaradi povečanja specifičnih in proporcionalnih trošarin na tobak in tobačne izdelke v januarju in juliju 2004. V strukturi trošarin po trošarinskih izdelkih se bo po oceni v letu 2004 znižal delež od trošarin na mineralna olja (od 69.5% leta 2003 na 68.7%) in delež trošarin na alkohol in alkoholne izdelke (od 7.4% leta 2003 na 7.1%), povečal pa delež trošarin na tobak in tobačne izdelke (od 23.1% leta 2003 na 24.3%). Ocenjujemo, da bo delež prihodkov od trošarin v BDP v letu 2004 dosegel 3.5%, kar je za 0.1 odstotne točke več kot leto prej.

Prihodki od prispevkov in davkov, ki se obračunavajo na osnovi plač in predstavljajo približno 55% skupnih obveznih dajatev se bodo v letu 2004 po

napovedi v primerjavi s preteklim letom realno povečali za 3.7%. V tem se bodo hitreje povečali prihodki iz davka na izplačane plače (4.2%), po enaki stopnji (3.7%) prihodki od davka iz plač (ki po oceni v letu 2004 pomenijo že 94% dohodninskih prihodkov) in nekoliko počasneje prispevki za socialno varnost (2.6%). V letu 2004 bodo po oceni prispevki in davki, ki se obračunavajo na osnovi plač, prispevali v državni proračun in v pokojninsko ter zdravstveno blagajno približno 21.9% BDP, kar je za 0.1 odstotne točke manj kot leto prej.

Ocenjujemo, da bodo prihodki od **davka od dobička pravnih oseb** v letu 2004 zaradi poračunov po rezultatih poslovanja podjetij za leto 2003, ki so bili boljši kot leto poprej, realno višji za 12.4%; njihov delež v BDP se bo po oceni povečal od 1.9% v letu 2003 na 2% v letu 2004.

Prihodki od **carin in uvoznih dajatev** se bodo v letu 2004 močno zmanjšali, saj se po vstopu Slovenije v EU nanašajo le še na uvoz iz držav izven EU. Ocenjujemo, da bodo dosegli le 0.3% BDP, kar je le polovica lanske vrednosti.

Prihodki iz **drugih davkov** (na posebne storitve, promet motornih vozil) **in taks** (okoljske, registracijske, komunalne, upravne, sodne) se bodo po oceni v letu 2004 gibal skladno z rastjo bruto domačega proizvoda in s tem ohranili delež v BDP iz preteklega leta (2.2%).

Z vstopom v EU je Slovenija pridobila pravico do črpanja **evropskih sredstev**, ki se vključujejo med prihodke državnega proračuna (poleg predpristopnih pomoči, še sredstva iz naslova pavšalnih povračil ter sredstva iz kohezijskih in strukturnih skladov). V letu 2004 znaša delež predvidenih evropskih sredstev po finančnem dogovoru z EU približno 1.3% ocenjenega BDP. Zaradi omejene absorpcijske sposobnosti za porabo evropskih sredstev in možnosti časovnega zamika v črpanju nekaterih sredstev bo lahko v letu 2004 po predvidevanjih uporabljena le dobra polovica teh sredstev.

Po **konsolidirani globalni bilanci** javnega financiranja (ki v skladu z metodologijo GFS-IMF in Ministrstva za finance vključuje državni proračun, občinske proračune ter pokojninsko in zdravstveno blagajno) bodo po oceni javnofinančni prihodki, brez sredstev iz EU v letu 2004 dosegli približno 40.5% ocenjenega BDP, (kar je za 0.8 strukturne točke manj kot v letu 2003), skupaj s sredstvi iz EU pa približno 41.3% ocenjenega BDP.

V letu 2005 se bo nadaljevalo z davčno reformo, predvsem pri davkih na premoženje, veljati pa bosta začela tudi zakon o dohodnini in zakon o davku na dohodek pravnih oseb. Po uveljavitvi obeh zakonov se bo nekoliko spremenila struktura javnofinančnih prihodkov. Med neposrednimi davki se bodo zaradi skromnejših olajšav od dosedanjih ter zaradi na novo določenih odhodkov pri določanju davčne osnove povečali prihodki od davka na dohodek pravnih oseb, zaradi sprememb v dohodninskem zakonu (povečane olajšave in spremembe dohodninske lestvice, spremenjene osnove) pa zmanjšali prihodki od dohodnine. Zaradi uskladitve z evropskimi direktivami se bodo še povečale trošarinske dajatve na tobak in tobačne izdelke.

V letih 2005 in 2006 se bo glede na predvideno makroekonomsko okolje ob sedanjem davčnem sistemu in instrumentariju, ter z že predvidenimi spremembami, delež **obveznih dajatev** gibal na ravni med 40% in 39.5% BDP. V tem okviru se bodo

prispevki za socialno varnost ob nespremenjenih stopnjah prispevkov povečevali skladno z rastjo mase bruto plač, ki pa bo zaradi zaostajanja rasti bruto plač na zaposlenega za rastjo produktivnosti in ob zelo skromni rasti števila prejemnikov plač zaostajala za rastjo BDP. Njihov delež v BDP se bo od 14.2% v letu 2004 znižal na 14% v letu 2005 in na 13.9% v letu 2006. Prihodki od dohodnine se bodo zaradi progresivne lestvice povečevali še nekoliko hitreje od rasti mase bruto plač, v letu 2005 pa se bodo zaradi uveljavitve novega zakona o dohodnini zmanjšali, in sicer po napovedi od 6.1% BDP v letu 2004 na približno 5.7% v letu 2005 in v letu 2006. Sprememba v spodnji meji obdavčitve plač pri davku na izplačane plače bo v letih 2004 in 2005 zadržala delež prihodkov iz tega naslova na ravni 1.8% BDP, v letu 2006 pa se bo zaradi progresivnosti delež davka v BDP povečal na 1.9% BDP. Prihodki od davka na dodano vrednost in od trošarin se bodo povečevali približno skladno z napovedano rastjo BDP in bodo zadržali nivo deleža v letih 2005 in 2006 na približno 12.4% BDP. Prihodki od carin se bodo nanašali le še na uvoz izven področja Evropske unije, njihov delež v BDP se bo od 0.3% BDP v letu 2004 zmanjšal na 0.2% BDP v letih 2005 in 2006.

Nekoliko hitreje od gospodarske rasti bodo v letu 2005 rasli prihodki od davka na dohodek pravnih oseb. Po uveljavitvi novega zakona se bo v letu 2005 rast prihodkov iz tega davka, predvsem zaradi bistveno manjših olajšav ob sicer nespremenjeni davčni stopnji (25%), še povečala. Napovedano je, da se bo efektivna davčna stopnja po uveljavitvi novele zakona povečala od sedanjih slabih 13% na približno 19%. Delež prihodkov iz davka na dohodek pravnih oseb se bo od 2.0% BDP v letu 2004 povečal na 2.5% BDP v letih 2005 in 2006.

Okvir 5: Javne finance po Evropskem sistemu računov

Statistični urad RS je v letu 2004 prvič objavil podatke o temeljnih agregatih sektorja država (S. 13) za obdobje 2000 do 2003, skladno z metodologijo Evropskega sistema računov iz leta 1995 (ESR 1995). Objavljeni podatki in agregati so identični z agregati iz Poročila o primanjkljaju in dolgu države, ki ga je Slovenija kot članica Evropske unije dolžna pripravljati po standardih ESR 1995 in dvakrat letno predložiti Evropski komisiji kot osnovo za preverjanje izpolnjevanja maastrichtskih kriterijev glede javnofinančnega primanjkljaja in dolga države. Slovenija je letos na podlagi obveze Eurostatu izpopolnila metodologijo, na podlagi katere je podatke o primanjkljaju in dolgu države posredovala že pred vstopom v

Tabela 15: Prihodki in izdatki sektorja države po metodologiji ESR 1995 (deleži v primerjavi z bruto domačim proizvodom v %)

	2000	2001	2002	2003
Javnofinančni prihodki	44.7	45.1	45.7	46.3
Javnofinančni izdatki	48.2	47.9	48.1	48.4
Prihodki minus izdatki (primanjkljaj)	-3.4	-2.8	-2.4	-2.0

Vir: SURS, Nacionalni računi, Prva stat.objava št. 128, 31. 8. 2004

EU. Najpomembnejšo metodološka dopolnitev predstavljajo spremembe v institucionalnem zajetju sektorja država, saj so po novem vanj vključeni tudi javni skladi, med njimi tudi Kapitalska družba in Slovenska odškodninska družba.

Metodološke razlike med nacionalno metodologijo¹ in metodologijo ESR 1995 se odražajo v precej višji ravni javnofinančnih prihodkov in odhodkov, ki so po metodologiji ESR 1995, izraženi v deležu v BDP, v povprečju zadnjih štirih let višji pri prihodkih za 4.9 oziroma pri odhodkih za 6.1 odstotne točke. Razlike so tudi v višini deleža javnofinančnega primanjkljaja v BDP, ki je izračunan po evropski metodologiji v povprečju zadnjih štirih let višji za približno 1 odstotno točko od izračunanega po nacionalni metodologiji.

Glede na davčno kapaciteto, ki jo omogoča veljavni sistem in instrumentarij obveznih dajatev v napovedanem makroekonomskem okolju, bo treba tudi v letih 2005 in 2006, ob cilju javnofinančne politike o čim manjšem javnofinančnem primanjkljaju oziroma celo o približevanju čim bližje javnofinančnemu ravnovesju in ob potrebi zmanjšanja obremenitev zaradi ohranjanja konkurenčnosti slovenskega gospodarstva, poleg ukrepov usmerjenih v dosledno obračunavanje, pobiranje in izterjavo davkov in prispevkov, okrepiti tudi druge, predvsem nedavčne prihodke, iz drugih kapitalških in koncesijskih prihodkov ter iz domačih in tujih donacij.

7.2. Javnofinančni odhodki

Po **proračunu Republike Slovenije za leto 2004** je bilo predvideno, da bodo odhodki državnega proračuna znašali 1,647.6 mrd SIT, kar je skupaj s sredstvi za proračun Evropske unije realno za 7.4% več, brez upoštevanja teh sredstev pa realno za 4.7% več, kot so znašali odhodki po rebalansiranem proračunu za leto 2003. V letu 2004 bi njihov delež v predvidenem BDP dosegel 26.6%, kar je za 1.2 strukturne točke več kot v letu 2003. Zaradi nižjih ocenjenih prihodkov državnega proračuna od predvidenih (izpad prihodkov od davka na dodano vrednost, manjša dejanska absorpcija iz evropskih sredstev od možne po finančnem dogovoru), kljub možnosti uporabe instrumenta fiskalnega stabilizatorja, del odhodkov državnega proračuna v letu 2004 ne bo v celoti realiziran. S prerazporeditvami v okviru zakonskih pooblastil Vlade so bile že med letom realizirane manjše strukturne spremembe v odhodkih državnega proračuna. Prerazporeditve so bile opravljene v korist sredstev za obresti, za subvencije, za transferje v javne zavode ter za transferje posameznikom in gospodinjstvom, nekoliko zmanjšani pa so bili transferji sredstev v pokojninsko blagajno, sredstva za investicije in investicijske transferje ter sredstva za izdatke za blago in storitve v državnih organih. Ocenjujemo, da se bo delež odhodkov državnega proračuna v letu 2004 v BDP glede na sprejeti proračun zmanjšal za približno 0.8 odstotne točke; po oceni bo dosegel 25.8% BDP, kar je za 0.4 odstotne točke več kot v letu 2003.

Po proračunu Republike Slovenije za leto **2005** je predvideno, da bodo odhodki državnega proračuna znašali 1,731.2 mrd SIT, kar je 26.1% napovedanega BDP. Državni proračun za leto 2005 je bil sprejet konec leta 2003 na osnovi takrat predvidenih gospodarskih gibanj in drugih makroekonomskih predpostavk relevantnih za oblikovanje državnega proračuna. Glede na dosežena gospodarska gibanja in nove napovedi bo vlada v skladu z zakonodajo najkasneje v maju 2005 državnemu zboru predlagala rebalans državnega proračuna za leto 2005 in državni proračun za leto 2006.

Odhodki **občinskih proračunov** se bodo po oceni v letu 2004 realno povečali za 3.9%. Njihov delež v predvidenem BDP bo dosegel 4.9%, kar je za 0.2 odstotne točke manj kot v letu 2003. Za leti 2005 in 2006 je predvidena nekoliko upočasnjena rast odhodkov občinskih proračunov, ki bo predvidoma v obeh letih nižja od rasti bruto domačega proizvoda. V primerjavi s predvidenim BDP se bodo v letih 2005 in 2006 odhodki občinskih proračunov ustalili na ravni malo pod 5%.

Odhodki **pokojninskega in invalidskega zavarovanja** (brez plačila prispevkov za zdravstveno zavarovanje upokojencev) so za leto 2004 ocenjeni na približno 776 mrd SIT, kar je realno za 3.9% več kot v letu poprej, dosegli bodo približno 12.5% predvidenega BDP. Za realizacijo pravic iz Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju bo v letu **2005 in 2006** po projekcijah rasti števila upravičencev, z nadaljnjim učinkovanjem sprejete reforme in ob sedaj veljavnem načinu usklajevanja pokojnin, potrebnih sredstev na ravni približno 12.4% BDP v letu 2005 in približno 12.3% BDP v letu 2006.

Ocenjujemo, da se bodo odhodki za pravice v **obveznem zdravstvenem zavarovanju**, ki se financirajo iz javnih sredstev, v letu 2004 realno povečali za 4.1% in bodo dosegli 6.6% predvidenega BDP. Predvideno je, da bodo tudi v letih **2005 in 2006** sredstva v obveznem zdravstvenem zavarovanju naraščala nekoliko hitreje, kot je predvidena rast bruto domačega proizvoda; njihov delež se bo približeval 7% BDP.

Po vstopu v EU Republika Slovenija redno vplačuje svoje obveznosti do proračuna EU, v letu 2004 bo vplačala vse obveznosti po finančnem dogovoru; delež sredstev plačanih v proračun EU bo znašal 0.7% ocenjenega BDP.

Po konsolidaciji **javnofinančnih odhodkov** ocenjujemo, da se bodo v letu **2004** celotni javnofinančni odhodki, izkazani v globalni bilanci (po metodologiji GFS-IMF, ki vključuje državni proračun, občinske proračune ter pokojninsko in

Tabela 16: **Konsolidirana bilanca javnega financiranja, po metodologiji GFS-IMF (MF)**
(deleži v primerjavi z bruto domačim proizvodom v %)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004 ocena
Javnofinančni prihodki	40.4	40.0	39.3	40.3	41.0	40.6	41.3	39.2	41.3	41.3
Javnofinančni odhodki	40.4	39.7	40.4	41.1	41.6	41.9	42.6	42.1	42.7	43.1
Presežek/primanjkljaj	0.0	0.3	-1.2	-0.8	-0.6	-1.3	-1.3	-2.9	-1.4	-1.8

Vir: MF, Bilten javnih financ, ocene in preračuni deležev glede na napovedi BDP, UMAR.

zdravstveno blagajno) povečali realno za 4.5%; dosegli bodo 43.1% ocenjenega BDP, kar je za 0.4 odstotne točke več kot v letu 2003.

Za leto **2004** je **javnofinančni primanjkljaj** ocenjen na približno 1.8% BDP, kar je za 0.4 odstotne točke več kot je znašal javnofinančni primanjkljaj v letu 2003. Javnofinančni primanjkljaj je ocenjen tudi v Poročilu o primanjkljaju in dolgu države, in sicer bo po metodologiji ESR (gl. okvir zgoraj) letos znašal 2.1% BDP.

Napovedovanje javnofinančnih parametrov **za leti 2005 in 2006** ni odvisno samo od makroekonomskih podlag, saj se bodo v letu 2005 nadaljevale razprave o spremembah davčnega in zdravstvenega sistema. Od sprejetih rešitev bo odvisna struktura in obseg obveznih dajatev, kot tudi javnofinančnih odhodkov, ki bodo rezultat morebitnega rebalansa državnega proračuna za leto 2005 in državnega proračuna za leto 2006. Vse to bo vplivalo na narodnogospodarske bilance; spremeni se lahko razmerje med javno in zasebno porabo, kot tudi fiskalna obremenitev posameznih sektorjev.

7.2.1. Dolg ožje opredeljene države

Dolg ožje opredeljene države se je v prvi polovici leta 2004 nominalno povečal za 77.7 mrd SIT in je na dan 30. 6. 2004 znašal 1,568.5 mrd SIT. Pri tem so črpanja dolga znašala 590.0 mrd SIT, odplačila pa 526.8 mrd SIT. Vrednostne spremembe (pripis revalorizacije in tečajne razlike) so dolg povečale za 14.5 mlrd SIT.

V prvi polovici leta 2004 se nadaljuje financiranje proračunskih potreb in odplačil dolga na domačem finančnem trgu. Zadolževanje je bilo praktično v celoti izvedeno na domačem trgu, saj je država v tujini črpala le 0.38 mrd SIT iz naslova IBRD posojil, neto pa se je razdolžila. Tako je konec junija delež domačega dolga dosegel 66.2% celotnega dolga ožje opredeljene države (konec leta 2003 61.2%).

Dolg, denominiran v tolarjih, je konec junija leta 2004 predstavljal 53.1% skupnega dolga oziroma 79.6% domačega dolga. Dolg, denominiran v evrih, je na dan 30.6.2004 predstavljal 45.4% skupnega dolga oziroma 96.0% tujega dolga. Dolg denominiran v dolarjih je konec junija 2004 predstavljal le 1.1% skupnega dolga.

Ministrstvo za finance je v prvi polovici leta 2004 nadaljevalo z izdajami tolarskih nominalnih obveznic. Februarja je MF izdalo tri- in pet-letni obveznici: RS55 s fiksno obrestno mero 5.0% in RS56 s fiksno obrestno mero 4.88% letno. Marca 2004 je MF izdalo desetletno tolarsko nominalno obveznico RS57 s fiksno obrestno

Tabela 17: Stanja in spremembe dolga RS v prvi polovici leta 2004 (v mrd SIT)

	Stanje na 31.12.2003	Črpanje	Odplačila	Neto črpanja	Vrednostne spremembe	Spremem- ba dolga	Stanje na 30.06.2004
DOLG RS	1,490.80	590.0	526.8	63.2	14.5	77.7	1,568.5
I. Notranji dolg	912.5	589.6	471.9	117.7	7.9	125.6	1,038.1
II. Zunanji dolg	578.3	0.4	54.9	-54.5	6.6	-47.9	530.4

Vir: Bilten javnih financ (MF).

mero 4.88% letno, s čimer je bilo omogočeno spremljanje referenčne dolgoročne obrestne mere po maastrichtskem kriteriju. Do 30. 6. 2004 se je MF zadolžilo z dolgoročnimi vrednostnimi papirji v skupni višini 120 mrd SIT. Od tega je bilo 101.0 mrd SIT namenjeno financiranju proračunskih potreb, 19.0 mrd SIT pa za predčasna odplačila dolga.

Dolg z nespremenljivo obrestno mero je konec junija leta 2004 predstavljal 59.1% celotnega dolga, dolg s spremenljivo obrestno mero 15.3% ter indeksirani dolg 25.6% celotnega dolga. V tem se je najbolj znižal delež dolga, indeksiranega z inflacijo, ki je konec junija leta 2004 predstavljal 9.6% celotnega dolga (16% konec leta 2003).

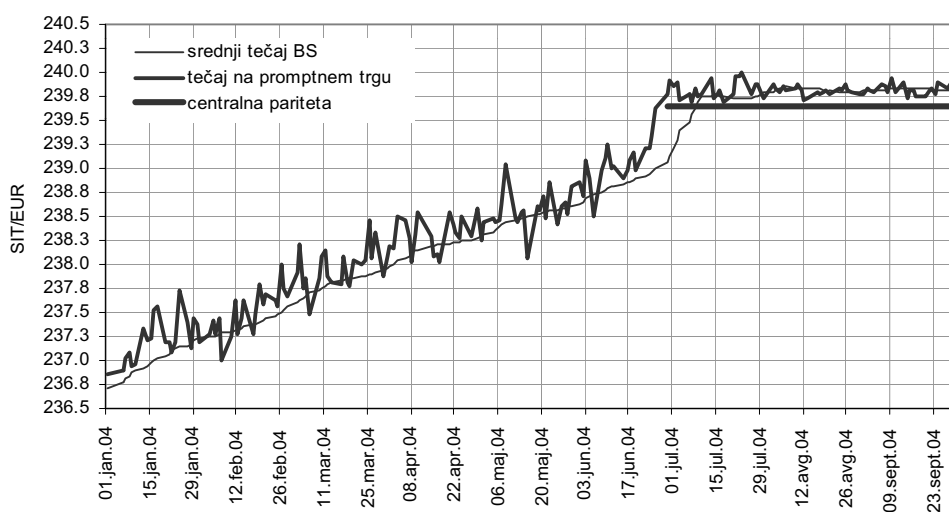
8. Denarna gibanja in trg kapitala

8.1. Denarna gibanja in politika

V prvem polletju 2004 je bila denarna politika Banke Slovenije usmerjena v priprave za vključitev v mehanizem deviznih tečajev ERM II. BS je v prvih šestih mesecih leta, skladno z zniževanjem inflacije, nadaljevala s postopnim zniževanjem obrestnih mer svojih ključnih instrumentov, ki so bile konec junija skupaj za 2.0 odstotne točke (60-dnevni tolarski blagajniški zapisi, začasni odkup deviz oziroma obrestna mera pri swap poslih), 2.25 odstotne točke (lombardna) in za 2.5 odstotne točke (270-dnevni tolarski blagajniški zapisi) nižje kot v začetku leta. Znižanje obrestnih mer, še posebno obrestnih mer za začasni odkup deviz (za 2.0 odstotne točke na 1.0%) in tolarskih blagajniških zapisov BS, je v prvem polletju omogočilo tudi nadaljnjo upočasnitev depreciacije tolarja. Počasnejša rast tečaja je ob upoštevanju praktično popolnega prenosa rasti tečaja na rast cen prispevala k nadaljevanju postopnega zniževanja inflacije, hkrati pa omogočila neproblematično stabilizacijo tečaja tolarja.

Po manj kot dvomesečnem članstvu v EU se je Slovenija konec junija 2004 priključila mehanizmu deviznih tečajev ERM II. Vstop je privedel do spremembe načina vodenja denarne politike in politike deviznega tečaja, saj je dotedanje (uravnavano) drsenje tečaja zamenjala politika zagotavljanja stabilnega tečaja okoli centralne paritete. BS je v sodelovanju z institucijami EU sprejela stališče, da je tržni tečaj evra pred vstopom v ERM II predstavljal ravnovesni tečaj in zato določila centralno pariteto v razmerju 239.64 tolarjev za 1 evro. V skladu z veljavnimi pravili odstopanja dejanskega tečaja od centralne paritete v času bivanja ne smejo biti večja od 15% v vsako stran. Po tem, ko je tolar v prvih šestih mesecih leta, podobno kot v predhodnih letih, postopno depreciiral (skupaj za 1.3%), je BS v prvih treh mesecih sodelovanja

Slika 9: Gibanje tečaja



v ERM II ohranjala njegova nihanja v precej ožjih mejah. Tržni tečaj tolarja je namreč do konca septembra nihal pod centralno pariteto, odkloni pa niso presegli 0.15%. Ob nadaljevanju nihanj tečaja ameriškega dolarja pa je bil realni učinkoviti tečaj tolarja, merjen z indeksom cen življenjskih potrebščin, v devetih mesecih letos nižji za 0.6% in v primerjavi s septembrom lani višji za 0.5%.

Vstop v ERM II je zmanjšal avtonomnost Banke Slovenije pri vodenju denarne politike in s tem možnost njenega odzivanja na asimetrične šoke. Ob skrbi za stabilen tečaj je po integraciji v ERM II denarna politika v večji meri kot doslej odvisna od usmeritev Evropske centralne banke oziroma predmet skupnega interesa držav članic, kar zmanjšuje možnost ukrepanja BS v primeru asimetričnih šokov. Čeprav je verjetnost njihove realizacije zaradi relativno visoke stopnje konvergence slovenske ekonomije z ekonomijami drugih članic EU ter uspešne koordinacije ekonomskih politik relativno majhna, pa lahko v povezavi s članstvom v ERM II identificiramo predvsem tveganje neprimerne osrednjega menjalnega razmerja, tveganje prekomernih kapitalskih pritokov, tveganje prekomerne kreditne ekspanzije in povezanega vpliva na trošenje³⁹.

Za letošnje leto je značilno tudi povečanje razlik med stopnjami rasti denarnih agregatov. Medtem ko se je medletna rast ožje opredeljenega denarnega agregata M1 v devetih mesecih leta povečala za 8.4 odstotne točke na 19.1%, pa se rast širše opredeljenih denarnih agregatov umirja; medletna rast M2 je bila septembra od decembrske nižja za 3.5, M3 pa za 0.3 odstotne točke. To je bilo na eni strani posledica spremenjenih razmer na deviznem trgu, saj je neto odtok kapitala v sedmih mesecih⁴⁰ dosegel 601 mio mio evrov (v sedmih mesecih lani pa je neto pritok kapitala znašal 206 mio evrov), in pa sprememb strukture bančnih vlog. Hkrati pa je BS v devetih mesecih leta zmanjšala stanje swap poslov za približno 43%, na 302 mrd SIT, kar pa je še vedno več, kot je znašala količina primarnega denarja v obtoku.

Okvir 6: Izpolnjevanje maastrichtskih kriterijev

Dvoletno uspešno sodelovanje v ERM II je ob izpolnitvi ostalih maastrichtskih kriterijev pogoj za prevzem evra in s tem izkoriščanja prednosti, ki jih zagotavlja sodelovanje v denarni uniji. Hiter vstop v ERM II daje možnost za prevzem evra že v začetku leta 2007, pri čemer bo glavna naloga makroekonomskih politik zagotoviti izpolnjevanje maastrichtskih kriterijev.

Med maastrichtskimi kriteriji, ki se nanašajo na denarni del ekonomije, bo treba predvsem nadalje znižati inflacijo. Poleg zagotavljanja stabilnosti tečaja, ki v času ERM II ne sme odstopati od centralne paritete za več kot 15% v vsako smer, bo treba znižati inflacijo na raven, ki ne bo za več kot 1.5 odstotne točke presegla tri najnižje stopnje rasti cen v državah EU. Kriterij glede dolgoročne obrestne mere zahteva, da povprečna dolgoročna obrestna mera v letu pred preverjanjem

³⁹ Tveganje, povezano s prekomerno kreditno ekspanzijo in posledičnim vplivom na trošenje, je podrobneje predstavljeno v 9. poglavju.

⁴⁰ zadnji razpoložljivi podatki

izpolnjevanja meril ne sme presegati referenčne obrestne mere, ki je določena kot dvanajstmesečno povprečje obrestnih mer v treh državah z najboljšimi rezultati na področju stabilnosti cen, za več kot dve odstotni točki. V praksi se kot dolgoročne obrestne mere najpogosteje upoštevajo donosi do dospelja desetletnih državnih obveznic, ki imajo pomemben delež v prometu na kapitalskem trgu. Slovenija izpolnjuje kriterij obrestne mere, saj je bilo avgusta dvanajstmesečno povprečje donosnosti do dospelja desetletnih državnih obveznic za 1 odstotno točko nižje od maastrichtskega kriterija.

Na fiskalnem področju pa bo v času bivanja treba predvsem ohraniti dosežena ravnovesja. Slovenija trenutno že izpolnjuje oba formalna kriterija, ki se nanašata na fiskalno politiko.

Tabela 18: Izpolnjevanje maastrichtskega kriterija

	Inflacija - HICP (v %)*	Dolgoročna obrestna mera (v %)*	Proračunski primanjkljaj (v % BDP)**	Javni dolg (v % BDP)**
EMU	2.1	4.2	-2.7	70.4
Konvergenčni kriterij	2.5	6.2	-3.0	60
Slovenija	4.1	5.2	-2.0	29.4

Vir: SURS, Eurostat, preračuni UMAR.

Opombi: *Podatek je za avgust 2004, **Podatek je za leto 2003.

8.2. Finančni tokovi in trg kapitala

Zniževanje rasti obsega varčevanja prebivalstva v bankah se v letošnjem letu nadaljuje. Rast tolarskih prihrankov je letos na najnižji ravni doslej (gl. tabela 18). V začetku tretjega četrtletja je na varčevanje vplivala tudi sprostitev prihrankov iz Nacionalne stanovanjsko varčevalne sheme (NSVS), kar je še dodatno povečalo odliv dolgoročnih tolarških vlog, ki se zaradi zniževanja razlik v obrestnih merah različnih ročnosti krepil že vse leto. Tako se je obseg dolgoročnih tolarških vlog v devetih mesecih letos realno zmanjšal za 34.3%. Rasti so zabeležile le vpogledne vloge in vloge vezane do 90 dni. Na drugi strani pa se je letos nekoliko okrepila rast deviznih prihrankov, kar je najverjetneje posledica negotovosti ob vstopu Slovenije v sistem ERM II in s tem povezane menjave dela tolarških prihrankov v evre. Posledično se je v valutni strukturi okrepil delež deviznih vlog na 40.7% (za 1.2 odstotne točke več kot ob koncu preteklega leta). Neto tok vseh privarčevanih sredstev prebivalstva v bankah je v devetih mesecih letos realno za 27% nižji kot leto pred tem (88.2 mrd SIT), brez upoštevanja tolarških vpoglednih vlog pa so beležili celo neto odliv (v višini 7.4 mrd SIT).

Del prihrankov prebivalstva se preusmerja v naložbe v vzajemne sklade, ki letos beležijo najvišje prilive doslej. Le-ti so v prvih devetih mesecih dosegli 62.1 mrd SIT, kar je 4.6-krat več kot v istem obdobju lani. Povečalo se je tudi število domačih vzajemnih skladov (konec septembra jih je bilo 30), hkrati pa so se pričeli okrepjeno

Tabela 19: Prihranki prebivalstva v bankah: stanje in realne stopnje rasti septembra glede na december predhodnega leta

	Stanje na dan 30. 9. 2004 (v mrd SIT)	Realna rast stanja do septembra (v %)					
		1999	2000	2001	2002	2003	2004
Celotno varčevanje	2,226.7	5.6	9.5	11.4	2.1	3.3	2.2
Tolarsko varčevanje	1,320.9	8.2	8.8	12.1	5.3	4.6	-0.5
Vpogledne vloge	561.8	22.9	7.9	6.0	9.3	8.7	17.4
Kratkoročne vloge	611.0	-0.1	13.0	12.9	-6.4	3.2	-2.1
Dolgoročne vloge	147.3	-4.1	-5.4	30.5	41.5	0.7	-34.3
Devizno varčevanje	905.8	2.7	10.4	10.5	-1.4	1.6	5.5
Kratkoročne in vpogledne vloge	822.3	3.0	6.9	9.5	-1.6	4.0	5.7
Dolgoročne vloge	83.5	0.3	42.1	16.6	0.5	-16.5	4.3

Vir: BS, preračuni UMAR

tržiti tudi tuji vzajemni skladi. Vrednost sredstev v upravljanju domačih vzajemnih skladov je konec septembra tako znašala 185.3 mrd SIT in je bila skoraj dvakrat višja kot ob koncu leta 2003. Največ (skoraj 70%) sredstev so upravljali uravnoteženi vzajemni skladi, ki svoja sredstva enakomerno nalagajo tako v obveznice kot tudi v delnice, najmanj (4%) pa obvezniški skladi. Povprečni medletni donos je bil konec septembra na ravni 24.3% (povprečni donos vlog vezanih nad enim letom pa 4.1%).

Letos se krepi tolarsko zadolževanje prebivalstva in ohranja visoka rast deviznega zadolževanja podjetij. Realni obseg tolarskih kreditov podjetjem in DFO, prebivalstvu in državi se je letos pretežno krepil (gl. tabela 19), predvsem zaradi večje rasti dolgoročnega zadolževanja prebivalstva. K temu je po naši oceni nekoliko

Tabela 20: Krediti domačih bank podjetjem in DFO, prebivalstvu in državi: stanje in realne stopnje rasti septembra glede na december predhodnega leta

	Stanje na dan 30. 9. 2004 (v mrd SIT)	Realna rast stanja kreditov do septembra (v %)					
		1999	2000	2001	2002	2003	2004
Tolarski krediti skupaj	1,981.3	10.3	3.1	4.9	-1.8	2.3	5.4
Kreditni gospodarstvu in DFO	1,092.2	2.4	3.3	7.5	-6.5	0.6	0.1
Okvirni, kratkoročni	588.3	4.0	7.7	9.6	-5.3	-1.0	3.6
Dolgoročni	503.9	0.5	-1.8	4.8	-8.1	2.4	-3.6
Devizni krediti	833.5	31.6	21.7	21.4	25.8	27.5	31.2
Kreditni prebivalstvu	731.6	31.7	3.7	0.9	0.4	3.8	11.8
Okvirni, kratkoročni	132.1	36.3	2.4	4.9	-2.9	0.0	0.9
Dolgoročni	599.5	30.7	4.0	-0.1	1.3	4.8	14.6
Kreditni državi	157.6	-15.0	-3.7	2.6	36.2	9.3	17.5
Okvirni, kratkoročni	36.2	16.3	-45.2	27.7	42.5	47.3	51.6
Dolgoročni	121.4	-23.0	10.7	-11.8	33.5	-1.9	10.1
Devizni krediti	61.8	-34.5	-3.0	-78.0	204.1	-29.0	370.3

Vir podatkov: BS, preračuni UMAR.

prispevalo tudi zadolževanje v okviru NSVS⁴¹. Zaradi uravnavanja likvidnosti se je povečal tudi obseg kratkoročnega zadolževanja države. Realni obseg kreditov podjetjem in DFO pa se v prvih devetih mesecih, kljub visoki septembrski rasti, praktično realno ni povečal, kar je najverjetneje posledica nadomeščanja toolarskih kreditov z ugodnejšimi deviznimi, ki so še vedno pospešeno naraščali. Njihovi neto tokovi so v tem obdobju znašali v protivrednosti kar 207.8 mrd SIT, realno za 63.3% več kot v istem obdobju lani. Nekoliko manj kot v preteklih letih pa so se podjetja neto zadolževala v tujini, kjer so v prvih osmih mesecih letos neto najemala kredite v višini 86.2 mrd SIT (od tega več kot četrtino v avgustu), kar je realno za 6.4% manj kot v istem obdobju lani.

Zniževanje aktivnih in pasivnih obrestnih mer se letos nadaljuje. Medtem ko so se lani pasivne obrestne mere precej hitreje zniževale kot aktivne, je bil letos do septembra ta razkorak manjši: aktivne obrestne mere so se v povprečju znižale za 1.6 odstotne točke, pasivne pa za 1.7 odstotne točke (v istem obdobju lani za 1.8 oziroma za 2.8 o. t.). V začetku leta so se hitreje zniževale dolgoročne obrestne mere, ki so v veliki meri še vedno vezane na gibanje vrednosti TOM-a, le ta pa se je v prvem četrtletju letos znižal za 1.2 odstotne točke, nato pa se je ohranjal na ravni med 3.6% in 3.7%. V drugem četrtletju pa so se hitreje zniževale kratkoročne obrestne mere. V tretjem četrtletju se je zniževanje obrestnih mer nekoliko upočasnilo. Tako so bile septembra obrestne mere za vpogledne vloge na ravni 0.5%, za vloge vezane od 31 dni do enega leta na ravni približno 3.2%, za vloge vezane nad enim letom pa na ravni 4.1%. Aktivne obrestne mere za prebivalstvo so bile na ravni 8.1% za potrošniške kredite in 7.3% za stanovanjske kredite. Kratkoročne obrestne mere za kredite podjetjem so bile na ravni 8.1%, dolgoročne pa na ravni 8.6%.

Rast indeksov na Ljubljanski borzi se je v primerjavi z lanskim letom zopet nekoliko okrepila. Vrednost osrednjega indeksa SBI20 je tako v prvih treh četrtletjih letos porasla za 23.1%, kar je sicer za več kot polovico manj od najvišje rasti iz leta 2002, a je še vedno za več kot 10 odstotnih točk nad povprečjem iz obdobja 1994-2004. Tržna kapitalizacija (2,896.5 mrd SIT) je bila konec septembra za 18.6% višja kot konec lanskega leta, k čemur je največ prispevala rast tečajev delnic (za 22.9%), ki predstavljajo dobro polovico celotne tržne kapitalizacije. Promet na Ljubljanski borzi (285 mrd SIT) je bil v prvih treh četrtletjih letos za 21.8% višji kot v istem obdobju lani, še vedno pa zaostaja za najvišjo vrednostjo iz leta 2002. Ker razkorak v rasti tržne kapitalizacije in prometa na Ljubljanski borzi ni velik, tržnost vrednostnih papirjev še naprej ostaja na nizki ravni. Nadaljuje se tudi trend zniževanja deleža tujcev v tržni kapitalizaciji, ki je tako septembra dosegel najnižjo raven v zadnjih nekaj letih (4.3%). To nakazuje, da vrednostni papirji, ki kotirajo na Ljubljanski borzi, za tuje portfeljske investitorje niso več tako privlačni. Ob morebitnem prevzemu katerega izmed večjih podjetij iz borzne kotacije pa bi lahko ta delež (do morebitnega umika delnic iz borze) presegel tudi 10%.

⁴¹ Obseg privarčevanih sredstev v okviru prve petletne sheme NSVS v višini dobrih 40 mrd SIT pomeni več kot 80 mrd SIT kreditnega potenciala, ki pa je po ocenah v veliki meri še neizkoriščen.

9. Tveganja za uresničitev Jesenske napovedi

V Pomladanskem poročilu 2004 smo poleg osnovne napovedi za leto 2004 pripravili še dva alternativna scenarija, ki sta pomenila oceno vpliva glavnih tveganj na njeno uresničitev. Prvi je izhajal iz predpostavke, da bi se po vstopu v EU konkurenčnost slovenskega gospodarstva izkazala za manjšo od ocenjene, kar bi se odrazilo v nižji rasti domače proizvodnje in povečanju brezposelnosti v delovno intenzivnih panogah. Drugi je izhajal iz predpostavke, da bi zniževanje nominalnih obrestnih mer ob vstopu v ERMII spodbudilo še hitrejšo rast domače potrošnje in s tem makroekonomsko neravnovesja na področju zunanje menjave in inflacije.

Spomladi smo ocenili, da je verjetnost, da se ta tveganja uresničijo, majhna. Razpoložljivi podatki o gospodarskih gibanjih po vstopu v EU te ocene potrjujejo. Glede gospodarskih gibanj, povezanih s scenarijem znižane konkurenčnosti, za obdobje po vstopu v EU razpolagamo le s podatki o obsegu proizvodnje in številu zaposlenih po panogah predelovalnih dejavnosti⁴². V prvih sedmih mesecih letos se je obseg proizvodnje tekstila in usnja znižal za 9.4% oziroma 9.6% odstotka glede na isto lansko obdobje, kar je v okvirih predpostavk osnovnega scenarija pomladanske napovedi. Prav tako tudi padec števila delovno aktivnih v obeh panogah dejavnosti v tem obdobju (za 7.3% v proizvodnji tekstila in 5.4% v proizvodnji usnja) ne odstopa od predpostavk v osnovnem pomladanskem scenariju. Glede scenarija pospešene rasti domače potrošnje razpoložljivi podatki in pričakovanja do konca leta prav tako ne kažejo bistvenih odstopanj od osnovnega scenarija pomladanske napovedi, kjer smo že predvideli krepitev domače potrošnje. Realna rast zasebne potrošnje je bila v prvi polovici leta na medletni ravni 3.5-odstotna, rast bruto investicij v osnovna sredstva 7.3-odstotna, kar je na ravni pomladanskih pričakovanj. Rast kreditov prebivalstvu, ki bi lahko bila znanilec prihodnje pospešene rasti potrošnje, se letos sicer krepi, vendar tudi ob upoštevanju realne stopnje rasti kreditov po devetih mesecih (11.8%; gl. poglavje 8.2)⁴³ napoved realne rasti zasebne potrošnje za letos ostaja nespremenjena glede na spomladi.

Na podlagi razpoložljivih podatkov torej sklepamo, da se z vidika omenjenih tveganj uresničuje osnovni scenarij Pomladanskega poročila, kljub temu pa jih še vedno ne moremo povsem izključiti. Zato smo tudi ob pripravi jesenske napovedi preučili možne posledice njihove realizacije, ki bi se pokazale predvsem v letu 2005.

V primeru naglega poslabšanja konkurenčnosti delovno intenzivnih panog bi upočasnitev rasti njihovega izvoza in proizvodnje rezultirala v nižji gospodarski rasti in večjem številu brezposelnih glede na osnovni scenarij. Kot izhodišče smo predpostavili za 3 odstotne točke nižjo rast izvoza delovno intenzivnih panog v letih 2004 in 2005 glede na osnovni scenarij, kjer smo tudi sicer že predvideli precejšnje umirjanje rasti njihovega izvoza. Realna rast skupnega izvoza bi bila

⁴² Podatki o izvozu po posameznih panogah so zaradi spremembe v statistiki zunanje trgovine (gl. okvir v poglavju 3.1) na voljo le za obdobje do vstopa v EU.

⁴³ Za primerjavo, realna stopnja rasti kreditov prebivalstvu je bila leta 1999, ko je pred uvedbo DDV prišlo do nagle in visoke rasti zasebne potrošnje, kar 33.4-odstotna. Da bi v letu 2004 dosegli takšno stopnjo, bi morali krediti prebivalstvu v zadnjem letošnjem četrtletju realno naraščati za 6.1% mesečno. To pa je malo verjetno, saj je bila mesečna rast v tretjem četrtletju 2004, ko so krediti že pospešeno naraščali, v povprečju 2.3-odstotna.

zato nižja za približno 0.4 odstotne točke v vsakem letu, kar bi upočasnilo tudi rast dodane vrednosti predelovalnih dejavnosti in uvoza proizvodov za vmesno porabo. Poslabšanje konkurenčnih pogojev delovno intenzivnih predelovalnih dejavnosti bi posledično znižalo rast zaposlenosti in povečalo brezposelnost. Zaradi strukturnih problemov v teh panogah (zlasti prehrabeni, tekstilni, usnjarski in lesnopredelovalni) oziroma njihove nižje stroškovne učinkovitosti smo sicer že v osnovnem scenariju predvideli upadanje njihovega izvoza in zaposlenosti (letos za 3 in drugo leto za dobra 2 tisoč). Če pa bi se uresničile predpostavke scenarija znižane konkurenčnosti, bi bili ti problemi še bolj izraziti, kar bi pomenilo zmanjšanje zaposlenih, predvsem v proizvodnji tekstilnih izdelkov, še za nadaljnja 2 tisoč letos in 2,200 prihodnje leto. To bi znižalo letošnje rast zaposlenosti za 0.2 odstotne točke (na 0.2%) in drugo leto za 0.3 odstotne točke (na 0.0%) glede na osnovni scenarij. Posledično bi bile višje stopnje brezposelnosti: letos registrirana 10.9% in anketna 6.6% (za 0.2 o. t. višja kot v osnovnem scenariju), prihodnje leto pa 10.7% oziroma 6.5% (za 0.4 o. t.). Poslabšane gospodarske razmere bi se na drugi strani odražale na manjši investicijski aktivnosti in nižji rasti zasebne potrošnje ter posledično nižjem uvozu. Ta učinek bi bil močnejši v letu 2005, tudi če bi se tveganje poslabšane konkurenčnosti začelo uresničevati že v letu 2004. Skupni rezultat vseh navedenih vplivov bi pomenil za približno 0.2 odstotne točke nižjo gospodarsko rast glede na osnovni scenarij v letu 2004 in za približno 0.4 odstotne točke v letu 2005. Ocenjujemo, da takšna gibanja ne bi imela učinka na rast cen, zato bi inflacija ostala enaka kot v osnovnem scenariju.

V primeru pospešene rasti domače potrošnje glede na osnovni scenarij, kjer smo sicer tudi že predpostavili njeno krepitev, bi se ob višji gospodarski rasti porušilo zunanje ravnovesje, povečali pa bi se tudi inflacijski pritiski. Večja odzivnost domače potrošnje, ki jo še ocenjujemo za možno, vendar manj verjetno od predpostavk osnovnega scenarija, bi lahko pomenila višjo realno rast investicij v osnovna sredstva za dobri dve odstotni točki v letu 2004 in največ 3.5 odstotne točke v letu 2005, zasebne potrošnje pa za približno pol odstotne točke letos in dobro odstotno točko v prihodnjem letu. Hitrejša rast domačega povpraševanja bi ob višjem uvozu pospešila gospodarsko rast v letu 2004 za približno 0.3 odstotne točke in v letu 2005 za približno pol odstotne točke. Primanjkljaj na tekočem računu bi se povečal za približno 0.5% BDP v letu 2004 in 1.3% BDP v letu 2005. Hkrati bi se zaradi večjega domačega trošenja upočasnilo zniževanje inflacije, in sicer bi do tega učinka v višini okoli 0.4 odstotne točke prišlo v letu 2005.

V Jesenskem poročilu prvič s pomočjo lastnega modela ocenjujemo tudi vpliv uresničitve alternativnih scenarijev (ob drugih nespremenjenih pogojih) na

Tabela 21: Jesenska napoved in posledice uresničitve alternativnih scenarijev v odstotnih točkah glede na osnovni scenarij

	osnovni scenarij		scenarij znižane konkurenčnosti		scenarij pospešene rasti domače potrošnje	
	2004	2005	2004	2005	2004	2005
Realna rast BDP (v %)	4.0	3.8	-0.2	-0.4	+0.3	+0.5
Inflacija (konec leta; v %)	3.5	2.9	-	-	-	+0.4

javnofinančni položaj. Model ni namenjen podrobnemu proračunskemu napovedovanju, omogoča pa grobo oceno vplivov različnih tveganj na višino javnofinančnega primanjkljaja. Uresničitev scenarija znižane konkurenčnosti bi zaradi spremenjenih predpostavk gospodarske rasti, rasti števila zaposlenih in plač ter posledično zasebne potrošnje, kakor tudi predvidene rasti bruto poslovnega presežka, pomenila za približno 0.2 odstotne točke višji javnofinančni primanjkljaj v letu 2005. Uresničitev scenarija pospešene rasti domače potrošnje pa bi, upoštevaje višjo gospodarsko rast ter znotraj tega spremenjene predpostavke rasti domače potrošnje in bruto poslovnega presežka, kakor tudi nekoliko višjo inflacijo, pomenila izboljšanje javnofinančnega položaja. Javnofinančni primanjkljaj bi bil leta 2005 v tem primeru glede na osnovni scenarij nižji za približno 0.4 odstotne točke.

Okvir 7: Vpliv cen nafte na gospodarsko rast

Glede na dinamiko rasti cen nafte na svetovnih trgih v jesenskih mesecih predstavlja njihovo gibanje v prihodnjih mesecih in prihodnjem letu tveganje za uresničitev jesenske napovedi. Trajnejše povišanje cen nafte na svetovnem trgu bi pomenilo upočasnitev gospodarske rasti in hitrejšo rast cen življenjskih potrebščin. Glede na negotovost v gibanju cene nafte smo naredili tudi izračun občutljivosti gibanj posameznih makroekonomskih agregatov na spremembo cene nafte. Izhodišče tega izračuna je povišanje cene nafte za sodček za 10 USD glede na osnovni scenarij in njeno ohranjanje na višji ravni skozi vse leto. Upoštevajoč negativni vpliv na konjunkturo svetovnega gospodarstva bi to upočasnilo rast naših izvoznih trgov za približno pol odstotne točke³, kar bi upočasnilo realno rast izvoza za 0.2 odstotne točke. Manjše izvozno povpraševanje in višji stroški proizvodov za vmesno porabo bi negativno vplivali na rast dodane vrednosti v predelovalnih dejavnostih. Višje cene nafte bi pospešile rast cen življenjskih potrebščin za približno 0.8 odstotne točke, kar bi skupaj s poslabšanjem pogojev menjave s tujino negativno vplivalo na realno rast agregatov domače potrošnje (predvsem investicijske ter nekoliko manj zasebne). Skupni rezultat navedenih vplivov bi bila za približno 0.3 odstotne točke nižja gospodarska rast v letu, ko bi prišlo do povišanja cene nafte glede na predpostavko osnovnega scenarija. Vpliv trajnejšega povišanja cen nafte za 10 USD nad osnovni scenarij pa bi po modelskih izračunih, upoštevajoč vse navedene vplive in ob drugih nespremenjenih pogojih, imel relativno majhen vpliv na javnofinančni primanjkljaj, ki bi se povišal za približno 0.1 odstotne točke.

Tabela 22: Primerjava Jesenske napovedi in scenarija višje cene nafte za leto 2005

	2005	
	osnovni scenarij	scenarij višje cene nafte za 10 USD
Realna rast BDP (v %)	3.8	3.5
Inflacija (konec leta; v %)	2.9	3.7

10. Srednjeročne projekcije do leta 2009

V obdobju 2007–2009 pričakujemo ohranjanje gospodarske rasti na 4-odstotni ravni, ki je dosegljiva ob sedanji kakovosti proizvodnih dejavnikov in nespremenjenih ekonomskih politikah. Pogoj za doseganje te rasti je poleg domačih dejavnikov tudi stabilno in ugodno mednarodno okolje, saj je Slovenija kot majhno in odprto gospodarstvo ter članica Evropske unije močno vpeta v mednarodne gospodarske tokove. Za doseganje višje stopnje rasti pa bi bilo nujno dosledno in aktivno izvajanje ukrepov, predvidenih v osnutku Strategije razvoja Slovenije, ki je v javni razpravi.

Ob stabilni gospodarski rasti pričakujemo nadaljevanje visoke rasti investicijske aktivnosti, ki bo v večji meri usmerjena v zasebne investicije; v opremo in stroje pa tudi stanovanjsko gradnjo. Boljša opremljenost bo pozitivno vplivala na konkurenčnost slovenskega gospodarstva in na rast produktivnosti, ki se bo ohranjala na ravni 3.5%. To bo omogočalo tudi nekoliko hitrejšo rast plač, ki naj bi za rastjo produktivnosti dela zaostajala manj kot v zadnjem obdobju (za 0.7 odstotne točke). Izboljševanje konkurenčnosti bo temeljilo tudi na povečanju deleža visoko tehnološke proizvodnje, kar bo terjalo večje vlaganje v človeški kapital v zasebnem sektorju kot celoti in ne samo v povečanju deleža visoko usposobljenih strokovnjakov v najboljših podjetjih. Glede na to, da je delež visoko izobraženih v kadrovski strukturi javnega sektorja že sedaj visok, bo posledično rast realne plače na zaposlenega v zasebnem sektorju hitrejša kot v javnem sektorju (za eno odstotno točko).

Inflacija se bo postopno zniževala. Ohranjanje dosedanjih usmeritev ekonomskih politik (plačne, politike reguliranih cen, davčne in deindeksacije finančnih trgov) bo ob stabilnem tečaju tolarja omogočila nadaljnje zniževanje rasti cen na približno 2.7-odstotno raven v letu 2006. To bi pomenilo izpolnjevanje maastrichtskih kriterijev in omogočilo prevzem evra v letu 2007. Različna rast produktivnosti med menjalnimi

Tabela 23: Napovedi osnovnih makroekonomskih kazalcev

	- Realne stopnje rasti v %		
	2007	2008	2009
Bruto domači proizvod	4.0	4.0	4.0
Produktivnost dela (rast v %)	3.5	3.5	3.5
Bruto plača na zaposlenega	2.8	2.8	2.8
Izvoz proizvodov in storitev	6.6	6.8	6.8
Uvoz proizvodov in storitev	6.3	6.2	6.3
Končna potrošnja (zasebna in državna)	3.3	3.3	3.4
- zasebna potrošnja	3.4	3.4	3.4
- državna potrošnja	2.8	2.8	3.1
Investicije v osnovna sredstva	6.0	5.5	5.5
Primanjkljaj tekočega računa plačilne bilance (% v primerjavi z BDP)	-0.5	-0.1	0.1
Stopnja inflacije (povprečje leta, v %)	2.6	2.5	2.5
Stopnja brezposelnosti (v % po ILO)	5.8	5.7	5.6

Vir: Napoved UMAR.

in nemenjalnim sektorjem⁴⁴ kot posledica strukturnih neskladij pa bo ohranjala pritiske na rast cen, zaradi česar bo inflacija še naprej višja kot v povprečju EU. Za nadaljnje znižanje inflacije bo treba odpraviti ta neskladja, predvsem v sektorjih, kjer se cene oblikujejo pod nadzorom države, ter na področju delovanja finančnih trgov in trga delovne sile.

⁴⁴ Gre za t. i. Balassa-Samuelsonov učinek, katerega velikost ocenjujemo na 1–1.5 odstotne točke. Podobne so tudi ocene za druge tranzicijske države.

Viri

AJPES (2004): Statistično raziskovanje o izplačanih čistih plačah in osebnih prejemkih. Agencija RS za javno-pravne evidence in storitve, različne številke.

BS (2004): Bilten. Banka Slovenije, različne številke.

BS (2004): Pregled gibanj v plačilni bilanci Slovenije. Banka Slovenije, različne številke.

Consensus Forecasts (2004): Consensus Economics Inc., različne številke.

EC (2004): European Economy, Economic Forecasts, Autumn 2004. DG for Economic and Financial Affairs, oktober.

EUROSTAT (2004): News releases, različne številke.

EUROSTAT, New Cronos.

IMF (2004): World Economic Outlook. IMF, september.

Jagrič, T. (2004): Aktualne konjunkturne dileme. Katedra za kvantitativne ekonomske analize, Ekonomsko-poslovna fakulteta, Univerza v Mariboru, april.

Ljubljanska borza (2004): Mesečno statistično poročilo. Ljubljanska borza, različne številke.

MF (2003): Proračunski memorandum za leti 2004 in 2005. Ministrstvo za finance, september.

MF (2004): Bilten javnih financ. Ministrstvo za finance, različne številke.

Mišković, Slaven (2004): Dolg ožje opredeljene države. Tipkopis, oktober.

OECD (2004a): Main Economic Indicators, različne številke.

OECD (2004b): Economic Outlook No. 75. OECD, junij.

Statistični urad Republike Slovenije (2004): Prva statistična objava ali Statistične informacije, različne objave (do 20.10. 2004).

WIIW (2004a): Monthly Report. WIIW, Dunaj, različne številke.

WIIW (2004b): Research Report. WIIW, Dunaj, julij.



Statistična priloga

Kazalo tabel

Tabela 1:	Pomembnejši makroekonomski kazalci razvoja Republike Slovenije <i>(realne stopnje rasti v %)</i>	82
Tabela 2a:	Dodana vrednost po dejavnostih in bruto domači proizvod <i>(tekoče cene v mio SIT)</i>	86
Tabela 2b:	Dodana vrednost po dejavnostih in bruto domači proizvod <i>(struktura v %, tekoče cene)</i>	87
Tabela 3a:	Dodana vrednost po dejavnostih in bruto domači proizvod <i>(stalne cene 2000, v mio SIT)</i>	88
Tabela 3b:	Dodana vrednost po dejavnostih in bruto domači proizvod <i>(realne stopnje rasti v %, stalne cene 2000)</i>	89
Tabela 4:	Stroškovna struktura bruto domačega proizvoda <i>(tekoče cene, v mio SIT, struktura v %)</i>	90
Tabela 5:	Izdatkovna struktura bruto domačega proizvoda <i>(tekoče cene, v mio SIT, struktura v %)</i>	91
Tabela 6:	Izdatkovna struktura bruto domačega proizvoda <i>(stalne cene 2000, v mio SIT)</i>	92
Tabela 7:	Temeljni agregati nacionalnih računov <i>(tekoče cene v mio SIT, struktura v %)</i>	93
Tabela 8:	Plačilna bilanca <i>(v mio EUR)</i>	94
Tabela 9:	Konsolidirana bilanca javnega financiranja po metodologiji GFS-IMF <i>(bilanca prihodkov, tekoče cene, v mio SIT in deleži v primerjavi z BDP v %)</i>	96
Tabela 10:	Konsolidirana bilanca javnega financiranja po metodologiji GFS-IMF <i>(bilanca odhodkov, tekoče cene, v mio SIT in deleži v primerjavi z BDP v %)</i>	98
Tabela 11:	Indikatorji mednarodne konkurenčnosti <i>(letne stopnje rasti v %)</i>	100
Tabela 12:	<i>Prebivalstvo in aktivnost (v tisoč, kazalci v %)</i>	101
Tabela 13:	Tokovi formalno aktivnega prebivalstva med letom <i>(v tisoč, kazalci v %)</i>	102

Tabela 1: Pomembnejši makroekonomski kazalci razvoja Republike Slovenije

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004		2005		2006		
										ocena	napoved	napoved	napoved			
BRUTO DOMAČI PROIZVOD	4.1	3.6	4.8	3.6	5.6	3.9	2.7	3.3	2.5	4.0	3.8	3.9	3.9			
Deleži v dodani vrednosti v % ¹																
Kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo (A+B)	4.3	4.0	4.2	3.9	3.3	4.3	4.0	4.2	3.9	3.3	3.2	3.2	3.0			
Industrija in gradbeništvo (C+D+E+F)	36.8	37.5	37.1	37.5	37.4	36.8	37.5	37.1	37.5	37.4	37.5	37.5	37.2			
- Industrija (C+D+E)	31.3	31.4	31.0	31.4	30.7	31.3	31.4	31.0	31.4	30.7	31.1	31.1	31.2			
- Gradbeništvo F	5.5	6.1	6.1	6.1	6.7	5.5	6.1	6.1	6.1	6.7	6.4	6.4	6.0			
Storitve (G...P)	61.3	61.4	61.3	61.0	61.9	61.3	61.4	61.3	61.0	61.9	62.1	62.1	62.3			
Pripisane bančne storitve	-2.4	-2.9	-2.5	-2.5	-2.6	-2.4	-2.9	-2.5	-2.5	-2.6	-2.9	-2.9	-2.4			
BDP v mio SIT (tekoče cene)	2,372,667	2,728,199	3,110,075	3,464,889	3,874,720	4,252,315	4,761,815	5,314,494	5,747,168	6,194,500	6,626,000	7,066,400				
BDP v mio EUR	15,496	16,093	17,240	18,602	20,011	20,740	21,925	23,492	24,592	25,940	27,654	29,492				
BDP v mio USD	20,019	20,154	19,476	20,856	21,317	19,096	19,616	22,121	27,749	31,750	33,754	35,998				
BDP na prebivalca v EUR	7,797	8,082	8,677	9,383	10,088	10,425	11,007	11,775	12,319	12,990	13,854	14,777				
BDP na prebivalca v USD	10,073	10,122	9,802	10,519	10,746	9,599	9,848	11,088	13,900	15,899	16,910	18,037				
BDP na prebivalca (PPS)*	10,400	11,200	12,000	12,700	13,700	14,500	15,300	16,000	16,400	-	-	-	-			

Nadaljevanje na naslednji strani.

Tabela 1: Pomembnejši makroekonomski kazalci razvoja Republike Slovenije

	- Realne stopnje rasti, v %											
	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004 ocena	2005 napoved	2006 napoved
MENJAVA S TUJINO - PLAČILNO BILANČNA STATISTIKA												
Izvoz proizvodov in storitev ²	1.1	2.8	11.3	7.4	1.6	13.0	6.3	6.7	3.2	8.5	5.8	6.6
Izvoz proizvodov	3.0	2.4	13.1	9.4	2.7	12.9	7.0	6.5	4.4	8.6	6.0	6.8
Izvoz storitev	-6.3	4.4	3.8	-1.9	-3.7	13.6	3.1	7.9	-2.4	8.1	5.0	5.8
Uvoz proizvodov in storitev ²	11.3	2.3	11.5	10.3	8.0	7.6	3.0	4.9	6.8	9.2	6.5	6.5
Uvoz proizvodov	13.1	2.1	13.0	10.8	8.6	7.7	3.2	4.4	7.3	9.7	6.5	6.4
Uvoz storitev	-1.2	3.5	1.9	6.5	4.2	6.9	1.9	8.1	3.3	5.7	6.7	7.0
Izvoz proizvodov in storitev v mio EUR	8,021	8,375	9,248	9,893	9,867	11,626	12,632	13,522	13,883	15,312	16,438	17,804
Delež v BDP v %	51.8	52.0	53.6	53.2	49.3	56.1	57.6	57.6	56.5	59.0	59.4	60.4
Uvoz proizvodov in storitev v mio EUR	8,302	8,534	9,372	10,154	10,701	12,364	12,781	13,174	13,890	15,373	16,592	17,947
Delež v BDP v %	53.6	53.0	54.4	54.6	53.5	59.7	58.3	56.1	56.5	59.3	60.0	60.9
Saldo menjave s tujino v mio EUR	-281	-160	-123	-261	-835	-738	-149	347	-7	-61	-153	-144
Delež v primerjavi z BDP v %	-1.8	-1.0	-0.7	-1.4	-4.2	-3.6	-0.7	1.5	0.0	-0.2	-0.6	-0.5
Saldo tekočega računa plačilne bilance v mio EUR	-52	32	43	-108	-664	-583	38	335	-91	-60	-100	-125
Delež v primerjavi z BDP v %	-0.3	0.2	0.3	-0.6	-3.3	-2.8	0.2	1.4	-0.4	-0.2	-0.4	-0.4
Devizne rezerve v mio EUR	2,703	3,326	3,965	4,080	4,104	4,705	6,514	7,842	7,703	7,382 ³	-	-
Bruto zunanji dolg v mio EUR	4,275	5,381	6,165	6,459	8,012	9,490	10,403	11,455	13,305	14,610 ⁴	-	-
Delež v primerjavi z BDP v %	27.6	33.4	35.8	34.7	40.0	45.8	47.4	48.8	54.1	-	-	-

Nadaljevanje na naslednji strani.

Tabela 1: Pomembnejši makroekonomski kazalci razvoja Republike Slovenije

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004		2006	
										ocena	napoved		
ZAPOSLTENOST, PLAČE IN PRODUKTIVNOST													
Zaposlenost po SNA	1.0	-2.0	-2.1	0.0	1.4	0.8	0.5	-0.4	-0.3	0.4	0.3	0.4	0.4
Število registriranih brezposelnih (povprečje leta, v tisoč)	121.5	119.8	125.2	126.1	119.0	106.6	101.9	102.6	97.7	92.8	87.9	83.4	83.4
Stopnja registrirane brezposelnosti v %	13.9	13.9	14.4	14.5	13.6	12.2	11.6	11.6	11.2	10.6	10.1	9.6	9.6
Stopnja brezposelnosti po ILO v %	7.4	7.3	7.4	7.9	7.6	7.0	6.4	6.4	6.7	6.4	6.1	5.9	5.9
Bruto plače na zaposlenega	5.1	5.1	2.4	1.6	3.3	1.6	3.2	2.0	1.8	2.2	2.2	2.4	2.4
Produktivnost dela (BDP na zaposlenega)	3.0	5.8	7.0	3.6	4.1	3.1	2.2	3.7	2.8	3.6	3.5	3.5	3.5
DOMAČE POVPRŠEVANJE - STATISTIKA NACIONALNIH RAČUNOV													
Končna potrošnja	7.4	2.8	2.5	3.6	5.2	0.9	2.7	0.7	2.7	3.3	3.3	3.1	3.1
Delež v BDP v %	79.3	78.6	77.0	76.7	76.9	76.9	76.8	74.8	74.7	74.1	73.8	73.3	73.3
v tem:													
Zasebna potrošnja	9.1	2.6	2.5	3.0	5.9	0.4	2.3	0.3	2.7	3.5	3.4	3.1	3.1
Delež v BDP v %	59.6	58.9	57.7	57.3	57.6	57.1	56.3	54.6	54.4	54.2	53.9	53.6	53.6
Državna potrošnja	2.5	3.4	2.4	5.4	2.9	2.3	3.9	1.7	2.6	2.7	2.9	2.9	2.9
Delež v BDP v %	19.7	19.7	19.4	19.4	19.3	19.8	20.5	20.2	20.3	20.0	19.8	19.7	19.7
Investicije v osnovna sredstva	16.8	11.3	13.5	9.9	21.0	0.6	4.1	3.1	6.3	7.4	7.0	5.5	5.5
Delež v BDP v %	20.6	21.7	22.8	23.8	26.3	25.1	24.5	23.3	23.9	24.6	25.2	25.6	25.6

Nadaljevanje na naslednji strani.

- Realne stopnje rasti, v %

Tabela 1: Pomembnejši makroekonomski kazalci razvoja Republike Slovenije

	- Realne stopnje rasti, v %											
	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004 ocena	2005 napoved	2006 napoved
KONSOLIDIRANA BILANCA JAVNEGA FINANCIRANJA PO METODOLOGIJI GFS - IMF												
Javnofinančni prihodki, v primerjavi z BDP v %	40.4	40.0	39.3	40.3	41.0	40.6	41.3	39.2	41.3	41.3	41.3	-
Javnofinančni odhodki, v primerjavi z BDP v %	40.4	39.7	40.4	41.1	41.6	41.9	42.6	42.1	42.7	43.1	43.1	-
Presežek (primanjkljaj), v primerjavi z BDP v %	0.0	0.3	-1.1	-0.8	-0.6	-1.3	-1.3	-2.9	-1.4	-1.8	-1.8	-
TEČAJ IN CENE												
Tečaj USD (povprečje leta)	118.5	135.4	159.7	166.1	181.8	222.7	242.7	240.2	207.1	195.1	196.3	196.3
Tečaj EUR (povprečje leta)	153.1	169.5	180.4	186.3	193.6	205.0	217.2	226.2	233.7	238.8	239.6	239.6
Efektivni tečaj tolarja ⁵	10.3	-2.9	0.7	4.0	-0.7	-1.9	-0.1	2.7	3.8	0.8	1.0	1.1
Inflacija (konec leta) ⁶	8.6	8.8	9.4	6.5	8.0	8.9	7.0	7.2	4.6	3.5	2.9	2.7
Inflacija (povprečje leta) ⁶	12.6	9.7	9.1	7.9	6.1	8.9	8.4	7.5	5.6	3.6	3.0	2.7

Vir podatkov: SURS, Banka Slovenije, Ministrstvo za finance, *Eurostat - New Cronos, oktober 2004, ocene in napovedi UMAR.

Opombe:¹ Črke v oklepajih so oznake iz statistične klasifikacije dejavnosti NACE Rev.1² Plačilni bilanca statistika (izvoz F.O.B., uvoz F.O.B.), z izračunom realnih stopenj rasti je izločen vpliv medvalutnih sprememb in cen na tujih trgih.³ Stanje konec septembra 2004.⁴ Stanje konec avgusta 2004.⁵ Rast vrednosti pomeni aprediacijo tolarja in obratno.⁶ Do leta 1998 merilo inflacije cene na drobno, od leta 1998 naprej merilo inflacije indeksa cen življenjskih potrebščin.

Tabela 2a: Dodana vrednost po dejavnostih in bruto domači proizvod

- Tekoče cene, v mio SIT

		2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
						ocena	napoved	
A.	Kmetijstvo, gozdarstvo, lov	118,746	121,903	148,032	131,773	150,133	147,162	152,420
B.	Ribištvo	732	751	884	1,115	866	892	916
C.	Rudarstvo	25,567	23,490	22,844	27,048	27,117	27,657	28,391
D.	Predelovalne dejavnosti	1,013,226	1,139,198	1,242,106	1,365,106	1,499,069	1,600,178	1,699,469
E.	Oskrba z električno energijo, plinom, vodo	105,521	127,026	144,532	148,407	158,072	165,272	172,231
F.	Gradbeništvo	237,291	248,368	264,720	290,819	309,910	335,310	358,083
G.	Trgovina in popravila motornih vozil	421,961	484,756	541,123	593,885	639,354	691,755	738,023
H.	Gostinstvo	87,811	98,293	104,081	113,909	121,919	131,912	142,232
I.	Promet, skladiščenje in zveze	264,215	295,821	327,641	363,183	390,612	424,658	460,075
J.	Finančno posredništvo	186,798	184,639	242,554	232,701	263,581	289,298	316,412
K.	Nepremičnine, najem in poslovne storitve	559,948	634,955	736,673	798,186	855,977	926,133	996,681
L.	Javna uprava, obramba, socialno zavarovanje	230,632	269,095	298,935	333,153	356,928	386,182	410,416
M.	Izobraževanje	206,452	239,831	263,782	287,896	306,795	327,153	345,994
N.	Zdravstvo in socialno varstvo	191,869	217,892	234,368	251,688	270,697	292,742	314,135
O.	Druge skupne in osebne storitve	134,172	149,631	154,863	168,537	179,513	194,226	208,426
P.	Zasebna gospodinjstva z zaposlenim osebjem	1,369	1,789	1,728	1,336	1,361	1,423	1,476
	Pripisane bančne storitve (PBS)	-106,919	-98,989	-128,748	-128,792	-145,070	-164,193	-181,344
1. DODANA VREDNOST (A... + PBS)		3,679,390	4,138,450	4,600,119	4,979,950	5,386,834	5,777,760	6,164,035
2. KOREKCIJSKE POSTAVKE (a-b)		572,924	623,364	714,376	767,218	807,666	848,240	902,365
	a) Davki na proizvode in storitve	597,109	646,009	737,489	795,366	838,638	881,370	937,697
	b) Subvencije	24,185	22,644	23,115	28,148	30,972	33,130	35,332
3. BRUTO DOMAČI PROIZVOD (3=1+2)		4,252,315	4,761,815	5,314,494	5,747,168	6,194,500	6,626,000	7,066,400

Vir podatkov: SURS, ocena in napoved UMAR.

Tabela 2b: Dodana vrednost po dejavnostih in bruto domači proizvod

- Struktura v %, tekoče cene

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
					ocena	napoved	
A. Kmetijstvo, gozdarstvo, lov	2.8	2.6	2.8	2.3	2.4	2.2	2.2
B. Ribištvo	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
C. Rudarstvo	0.6	0.5	0.4	0.5	0.4	0.4	0.4
D. Predelovalne dejavnosti	23.8	23.9	23.4	23.8	24.2	24.1	24.0
E. Oskrba z električno energijo, plinom, vodo	2.5	2.7	2.7	2.6	2.6	2.5	2.4
F. Gradbeništvo	5.6	5.2	5.0	5.1	5.0	5.1	5.1
G. Trgovina in popravila motornih vozil	9.9	10.2	10.2	10.3	10.3	10.4	10.4
H. Gostinstvo	2.1	2.1	2.0	2.0	2.0	2.0	2.0
I. Promet, skladiščenje in zveze	6.2	6.2	6.2	6.3	6.3	6.4	6.5
J. Finančno posredništvo	4.4	3.9	4.6	4.0	4.3	4.4	4.5
K. Nepremičnine, najem in poslovne storitve	13.2	13.3	13.9	13.9	13.8	14.0	14.1
L. Javna uprava, obramba, soc. zavarovanje	5.4	5.7	5.6	5.8	5.8	5.8	5.8
M. Izobraževanje	4.9	5.0	5.0	5.0	5.0	4.9	4.9
N. Zdravstvo in socialno varstvo	4.5	4.6	4.4	4.4	4.4	4.4	4.4
O. Druge skupne in osebne storitve	3.2	3.1	2.9	2.9	2.9	2.9	2.9
P. Zasebna gospodinjstva z zaposlen. osebjem	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Pripisane bančne storitve (PBS)	-2.5	-2.1	-2.4	-2.2	-2.3	-2.5	-2.6
1. DODANA VREDNOST (A... + PBS)	86.5	86.9	86.6	86.7	87.0	87.2	87.2
2. KOREKCIJSKE POSTAVKE (a-b)	13.5	13.1	13.4	13.3	13.0	12.8	12.8
a) Davki na proizvode in storitve	14.0	13.6	13.9	13.8	13.5	13.3	13.3
b) Subvencije	0.6	0.5	0.4	0.5	0.5	0.5	0.5
3. BRUTO DOMAČI PROIZVOD (3=1+2)	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
BRUTO DOMAČI PROIZVOD	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
v tem:							
1. Kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo (A+B)	2.8	2.6	2.8	2.3	2.4	2.2	2.2
2. Industrija in gradbeništvo (C+D+E+F)	32.5	32.3	31.5	31.9	32.2	32.1	32.0
- industrija (C+D+E)	26.9	27.1	26.5	26.8	27.2	27.1	26.9
- gradbeništvo F	5.6	5.2	5.0	5.1	5.0	5.1	5.1
3. Storitve (G...O)	53.7	54.1	54.7	54.7	54.7	55.3	55.7
4. Pripisane bančne storitve	-2.5	-2.1	-2.4	-2.2	-2.3	-2.5	-2.6
5. Korekcijske postavke	13.5	13.1	13.4	13.3	13.0	12.8	12.8
deleži v dodani vrednosti v %							
SKUPAJ DODANA VREDNOST	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
v tem:							
1. Kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo (A+B)	4.3	4.0	4.2	3.9	3.3	3.2	3.0
2. Industrija in gradbeništvo (C+D+E+F)	36.8	37.5	37.1	37.5	37.4	37.5	37.2
- industrija (C+D+E)	31.3	31.4	31.0	31.4	30.7	31.1	31.2
- gradbeništvo F	5.5	6.1	6.1	6.1	6.7	6.4	6.0
3. Storitve (G...O)	61.3	61.4	61.3	61.0	61.9	62.1	62.3
4. Pripisane bančne storitve	-2.4	-2.9	-2.5	-2.5	-2.6	-2.9	-2.4

Vir podatkov: SURS, ocena in napoved UMAR.

Tabela 3a: Dodana vrednost po dejavnostih in bruto domači proizvod

- Stalne cene 2000, v mio SIT

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
					ocena	napoved	
A. Kmetijstvo, gozdarstvo, lov	118,746	104,272	120,446	101,842	111,975	113,095	114,169
B. Ribištvo	732	743	712	748	561	561	561
C. Rudarstvo	25,567	24,172	22,145	23,429	22,949	22,949	23,167
D. Predelovalne dejavnosti	1,013,226	1,064,428	1,115,848	1,159,400	1,233,022	1,295,906	1,358,757
E. Oskrba z električno energijo, plinom, vodo	105,521	112,897	119,751	116,032	118,875	119,469	120,604
F. Gradbeništvo	237,291	232,127	233,595	241,492	247,530	257,431	266,312
G. Trgovina in popravila motornih vozil	421,961	431,909	447,215	460,104	476,437	495,495	512,094
H. Gostinstvo	87,811	93,518	96,735	100,168	103,123	107,247	112,020
I. Promet, skladiščenje in zveze	264,215	277,298	285,786	295,508	305,703	319,460	335,273
J. Finančno posredništvo	186,798	198,686	210,216	222,939	242,892	256,251	271,498
K. Nepremičnine, najem in poslovne storitve	559,948	582,945	602,379	624,736	644,415	670,192	698,675
L. Javna uprava, obramba, soc. zavarovanje	230,632	242,794	250,784	261,763	269,747	280,537	288,813
M. Izbobraževanje	206,452	210,929	216,427	221,514	227,052	232,728	238,430
N. Zdravstvo in socialno varstvo	191,869	196,781	204,589	210,867	218,142	226,758	235,715
O. Druge skupne in osebne storitve	134,172	137,986	134,936	136,968	140,323	145,936	151,705
P. Zasebna gospodinjstva z zaposlen. osebjem	1,369	1,540	1,388	915	896	901	905
Pripisane bančne storitve (PBS)	-106,919	-119,970	-128,382	-144,202	-156,232	-169,969	-181,849
1. DODANA VREDNOST (A...O + PBS)	3,679,390	3,793,055	3,934,570	4,034,223	4,207,410	4,374,947	4,546,849
2. KOREKCIJSKE POSTAVKE (a-b)	572,924	573,166	576,845	591,080	603,590	618,353	643,451
a) Davki na proizvode in storitve	597,109	596,482	601,697	615,785	629,024	644,435	670,107
b) Subvencije	24,185	23,315	24,853	24,705	25,434	26,083	26,656
3. BRUTO DOMAČI PROIZVOD (3=1+2)	4,252,315	4,366,221	4,511,414	4,625,302	4,811,000	4,993,300	5,190,300
SKUPAJ DODANA VREDNOST	3,679,390	3,793,055	3,934,570	4,034,223	4,207,410	4,374,947	4,546,849
v tem:							
1. Kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo (A + B)	119,478	105,016	121,158	102,590	112,536	113,656	114,730
2. Industrija in gradbeništvo (C + D + E + F)	1,381,604	1,433,625	1,491,339	1,540,354	1,622,376	1,695,755	1,768,840
- Industrija (C + D + E)	1,144,313	1,201,498	1,257,744	1,298,862	1,374,846	1,438,325	1,502,528
- Gradbeništvo F	237,291	232,127	233,595	241,492	247,530	257,431	266,312
3. Storitve (G ... O)	2,285,227	2,374,384	2,450,455	2,535,480	2,628,730	2,735,505	2,845,127
4. Pripisane bančne storitve	-106,919	-119,970	-128,382	-144,202	-156,232	-169,969	-181,849

Vir podatkov: SURS, ocena in napoved UMAR.

Tabela 3b: Dodana vrednost po dejavnostih in bruto domači proizvod

- Realne stopnje rasti, v % (stalne cene 2000)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
				ocena	napoved	
A. Kmetijstvo, gozdarstvo, lov	-12.2	15.5	-15.4	10.0	1.0	1.0
B. Ribištvo	1.6	-4.2	5.1	-25.0	0.0	0.0
C. Rudarstvo	-5.5	-8.4	5.8	-2.0	0.0	1.0
D. Predelovalne dejavnosti	5.1	4.8	3.9	6.4	5.1	4.9
E. Oskrba z električno energijo, plinom, vodo	7.0	6.1	-3.1	2.5	0.5	1.0
F. Gradbeništvo	-2.2	0.6	3.4	2.5	4.0	3.5
G. Trgovina in popravila motornih vozil	2.4	3.5	2.9	3.6	4.0	3.4
H. Gostinstvo	6.5	3.4	3.5	3.0	4.0	4.5
I. Promet, skladiščenje in zveze	5.0	3.1	3.4	3.5	4.5	5.0
J. Finančno posredništvo	6.4	5.8	6.1	9.0	5.5	6.0
K. Nepremičnine, najem in poslovne storitve	4.1	3.3	3.7	3.2	4.0	4.3
L. Javna uprava, obramba, soc. zavarovanje	5.3	3.3	4.4	3.1	4.0	3.0
M. Izobraževanje	2.2	2.6	2.4	2.5	2.5	2.5
N. Zdravstvo in socialno varstvo	2.6	4.0	3.1	3.5	4.0	4.0
O. Druge skupne in osebne storitve	2.8	-2.2	1.5	2.5	4.0	4.0
P. Zasebna gospodinjstva z zaposlen. osebjem	12.5	-9.8	-34.1	-2.0	0.5	0.5
Pripisane bančne storitve (PBS)	12.2	7.0	12.3	8.3	8.8	7.0
1. DODANA VREDNOST (A...O + PBS)	3.1	3.7	2.5	4.3	4.0	3.9
2. KOREKCIJSKE POSTAVKE (a-b)	0.0	0.6	2.5	2.1	2.4	4.1
a) Davki na proizvode in storitve	-0.1	0.9	2.3	2.2	2.5	4.0
b) Subvencije	-3.6	6.6	-0.6	3.0	2.5	2.2
3. BRUTO DOMAČI PROIZVOD (3=1+2)	2.7	3.3	2.5	4.0	3.8	3.9
SKUPAJ DODANA VREDNOST	3.1	3.7	2.5	4.3	4.0	3.9
v tem:						
1. Kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo (A + B)	-12.1	15.4	-15.3	9.7	1.0	0.9
2. Industrija in gradbeništvo (C + D + E + F)	3.8	4.0	3.3	5.3	4.5	4.3
- Industrija (C + D + E)	5.0	4.7	3.3	5.9	4.6	4.5
- Gradbeništvo F	-2.2	0.6	3.4	2.5	4.0	3.5
3. Storitve (G ... O)	3.9	3.2	3.5	3.7	4.1	4.0
4. Pripisane bančne storitve	12.2	7.0	12.3	8.3	8.8	7.0

Vir podatkov: SURS, ocena in napoved UMAR.

Tabela 4: Stroškovna struktura bruto domačega proizvoda

- Tekoče cene, v mio SIT

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
					ocena	napoved	
Sredstva za zaposlene	2,275,737	2,564,414	2,818,596	3,040,177	3,229,400	3,420,564	3,622,717
Bruto plače in prejemki	2,033,162	2,293,557	2,517,718	2,715,231	2,884,318	3,055,130	3,235,719
Socialni prispevki delodajalcev	242,575	270,857	300,879	324,946	345,082	365,434	386,998
Davki na proizvodnjo in uvoz	700,668	771,895	878,945	963,120	1,021,327	1,072,855	1,143,073
Davki na proizvode in storitve	597,109	646,009	737,489	795,366	838,638	881,370	937,697
Drugi davki na proizvodnjo	103,559	125,886	141,455	167,754	182,689	191,485	205,376
Subvencije na proizvodnjo	63,205	67,993	64,517	83,900	92,917	99,390	105,996
Subvencije po proizvodih in storitvah	24,185	22,644	23,115	28,148	30,972	33,130	35,332
Druge subvencije	39,021	45,348	41,402	55,752	61,945	66,260	70,664
Bruto poslovni presežek	998,654	1,132,256	1,253,900	1,394,191	1,553,551	1,702,507	1,835,716
Poraba stalnega kapitala	661,803	732,241	780,514	800,835	892,372	977,934	1,054,450
Neto presežek	336,851	400,016	473,386	593,356	661,178	724,573	781,266
Bruto raznovrstni dohodek	340,461	361,241	427,570	433,580	483,139	529,464	570,890
Poraba stalnega kapitala	83,202	90,891	92,596	95,803	106,754	116,990	126,143
Neto raznovrstni dohodek	257,259	270,351	334,974	337,777	376,386	412,474	444,747
Bruto domači proizvod	4,252,315	4,761,815	5,314,494	5,747,168	6,194,500	6,626,000	7,066,400
struktura v %							
Sredstva za zaposlene	53.5	53.9	53.0	52.9	52.1	51.6	51.3
Bruto plače in prejemki	47.8	48.2	47.4	47.2	46.6	46.1	45.8
Socialni prispevki delodajalcev	5.7	5.7	5.7	5.7	5.6	5.5	5.5
Davki na proizvodnjo in uvoz	16.5	16.2	16.5	16.8	16.5	16.2	16.2
Davki na proizvode in storitve	14.0	13.6	13.9	13.8	13.5	13.3	13.3
Drugi davki na proizvodnjo	2.4	2.6	2.7	2.9	2.9	2.9	2.9
Minus: subvencije na proizvodnjo	1.5	1.4	1.2	1.5	1.5	1.5	1.5
Subvencije po proizvodih in storitvah	0.6	0.5	0.4	0.5	0.5	0.5	0.5
Druge subvencije	0.9	1.0	0.8	1.0	1.0	1.0	1.0
Bruto poslovni presežek	23.5	23.8	23.6	24.3	25.1	25.7	26.0
Poraba stalnega kapitala	15.6	15.4	14.7	13.9	14.4	14.8	14.9
Neto presežek	7.9	8.4	8.9	10.3	10.7	10.9	11.1
Bruto raznovrstni dohodek	8.0	7.6	8.0	7.5	7.8	8.0	8.1
Poraba stalnega kapitala	2.0	1.9	1.7	1.7	1.7	1.8	1.8
Neto raznovrstni dohodek	6.0	5.7	6.3	5.9	6.1	6.2	6.3
Bruto domači proizvod	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Vir podatkov: SURS, ocena in napoved UMAR.

Tabela 5: Izdatkovna struktura bruto domačega proizvoda

-Tekoče cene, v mio SIT

		2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
						ocena	napoved	
1	BRUTO DOMAČI PROIZVOD (1 = 4 + 5)	4,252,315	4,761,815	5,314,494	5,747,168	6,194,500	6,626,000	7,066,400
2	IZVOZ PROIZVODOV IN STORITEV	2,387,289	2,744,468	3,060,345	3,245,428	3,656,435	3,938,614	4,265,800
3	UVOZ PROIZVODOV IN STORITEV	2,538,115	2,776,503	2,981,749	3,247,262	3,671,064	3,975,345	4,300,200
4	SALDO (izvoz-uvoz) (4=2-3)	-150,826	-32,035	78,596	-1,834	-14,628	-36,730	-34,399
5	DOMAČA POTROŠNJA (5=6+9)	4,403,141	4,793,849	5,235,897	5,749,003	6,209,128	6,662,730	7,100,800
6	KONČNA POTROŠNJA (6=7+8)	3,269,505	3,656,738	3,973,047	4,293,961	4,593,198	4,888,603	5,180,603
7	DOMAČA ZASEBNA POTROŠNJA	2,426,039	2,682,049	2,900,011	3,127,977	3,354,772	3,573,807	3,787,089
	- Gospodinjstva	2,373,578	2,621,790	2,830,439	3,053,907	3,274,582	3,487,495	3,694,413
	- Izdatki zasebnih neprofitnih institucij	52,461	60,259	69,572	74,070	80,190	86,312	92,676
8	DRŽAVNA POTROŠNJA (vključuje individualno in kolektivno)	843,466	974,689	1,073,036	1,165,984	1,238,426	1,314,796	1,393,514
9	BRUTO INVESTICIJE (9=10+11)	1,133,636	1,137,111	1,262,851	1,455,041	1,615,930	1,774,127	1,920,197
10	BRUTO INVESTICIJE V OSNOVNA SREDSTVA	1,066,779	1,164,431	1,239,153	1,373,343	1,522,053	1,672,534	1,806,845
11	SPREMEMBE ZALOG IN VREDN. PREDMETI	66,857	-27,320	23,698	81,698	93,877	101,593	113,352
struktura v %								
1	BRUTO DOMAČI PROIZVOD (1 = 4 + 5)	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
2	IZVOZ PROIZVODOV IN STORITEV	56.1	57.6	57.6	56.5	59.0	59.4	60.4
3	UVOZ PROIZVODOV IN STORITEV	59.7	58.3	56.1	56.5	59.3	60.0	60.9
4	SALDO (izvoz-uvoz) (4=2-3)	-3.5	-0.7	1.5	0.0	-0.2	-0.6	-0.5
5	DOMAČA POTROŠNJA (5=6+9)	103.5	100.7	98.5	100.0	100.2	100.6	100.5
6	KONČNA POTROŠNJA (6=7+8)	76.9	76.8	74.8	74.7	74.1	73.8	73.3
7	DOMAČA ZASEBNA POTROŠNJA	57.1	56.3	54.6	54.4	54.2	53.9	53.6
	- Gospodinjstva	55.8	55.1	53.3	53.1	52.9	52.6	52.3
	- Izdatki zasebnih neprofitnih institucij	1.2	1.3	1.3	1.3	1.3	1.3	1.3
8	DRŽAVNA POTROŠNJA (vključuje individualno in kolektivno)	19.8	20.5	20.2	20.3	20.0	19.8	19.7
9	BRUTO INVESTICIJE (9=10+11)	26.7	23.9	23.8	25.3	26.1	26.8	27.2
10	BRUTO INVESTICIJE V OSNOVNA SREDSTVA	25.1	24.5	23.3	23.9	24.6	25.2	25.6
11	SPREMEMBE ZALOG IN VREDN. PREDMETI	1.6	-0.6	0.4	1.4	1.5	1.5	1.6

Vir podatkov: SURS, BS, ocena in napoved UMAR.

Tabela 6: Izdatkovna struktura bruto domačega proizvoda

- Stalne cene 2000, v mio SIT

		2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
						ocena	napoved	
1	BRUTO DOMAČI PROIZVOD (1 = 4 + 5)	4,252,315	4,366,221	4,511,414	4,625,302	4,811,000	4,993,300	5,190,300
2	IZVOZ PROIZVODOV IN STORITEV	2,387,289	2,537,244	2,707,409	2,794,195	3,032,819	3,208,722	3,422,102
3	UVOZ PROIZVODOV IN STORITEV	2,538,115	2,614,934	2,742,110	2,927,676	3,197,023	3,404,829	3,624,441
4	SALDO (izvoz - uvoz) (4 = 2 - 3)	-150,826	-77,690	-34,701	-133,482	-164,204	-196,107	-202,339
5	DOMAČA POTROŠNJA (5 = 6 + 9)	4,403,141	4,443,912	4,546,115	4,758,784	4,975,203	5,189,407	5,392,639
6	KONČNA POTROŠNJA (6 = 7 + 8)	3,269,505	3,358,774	3,381,022	3,471,855	3,586,642	3,704,566	3,818,882
7	DOMAČA ZASEBNA POTROŠNJA	2,426,039	2,482,266	2,489,914	2,557,919	2,648,030	2,738,734	2,824,558
	- gospodinjstva	2,373,578	2,427,231	2,431,984	2,499,588	2,587,073	2,675,034	2,757,960
	- izdatki zasebnih neprofitnih institucij	52,461	55,035	57,931	58,332	60,957	63,700	66,598
8	DRŽAVNA POTROŠNJA (vključuje individualno in kolektivno)	843,466	876,508	891,107	913,936	938,612	965,832	994,324
9	BRUTO INVESTICIJE (9 = 10 + 11)	1,133,636	1,085,138	1,165,093	1,286,929	1,388,561	1,484,841	1,573,757
10	BRUTO INVESTICIJE V OSNOVNA SREDSTVA	1,066,779	1,110,612	1,144,797	1,216,528	1,306,551	1,398,663	1,476,289
11	SPREMEMBE ZALOG IN VREDN. PREDMETI	66,857	-25,474	20,296	70,401	82,010	86,178	97,468
realne stopnje rasti v %								
1	BRUTO DOMAČI PROIZVOD (1 = 4 + 5)	-	2.7	3.3	2.5	4.0	3.8	3.9
2	IZVOZ PROIZVODOV IN STORITEV	-	6.3	6.7	3.2	8.5	5.8	6.6
3	UVOZ PROIZVODOV IN STORITEV	-	3.0	4.9	6.8	9.2	6.5	6.5
4	SALDO ¹ (izvoz - uvoz)	-	1.7	1.0	-2.2	-0.7	-0.7	-0.1
5	DOMAČA POTROŠNJA (5 = 6 + 9)	-	0.9	2.3	4.7	4.5	4.3	3.9
6	KONČNA POTROŠNJA (6 = 7 + 8)	-	2.7	0.7	2.7	3.3	3.3	3.1
7	DOMAČA ZASEBNA POTROŠNJA	-	2.3	0.3	2.7	3.5	3.4	3.1
	- gospodinjstva	-	2.3	0.2	2.8	3.5	3.4	3.1
	- izdatki zasebnih neprofitnih institucij	-	4.9	5.3	0.7	4.5	4.5	4.5
8	DRŽAVNA POTROŠNJA (vključuje individualno in kolektivno)	-	3.9	1.7	2.6	2.7	2.9	2.9
9	BRUTO INVESTICIJE	-	-4.3	7.4	10.5	7.9	6.9	6.0
v tem:								
	BRUTO INVESTICIJE V OSNOVNA SREDSTVA	-	4.1	3.1	6.3	7.4	7.0	5.5
	SPREMEMBE ZALOG IN VREDNOSTNI PREDMETI ¹	-	-2.2	1.0	1.1	0.3	0.1	0.2

Vir podatkov: SURS, BS, ocena in napoved UMAR.

Opomba: ¹ Kot prispevek k realni rasti BDP (v odstotnih točkah).

Tabela 7: Temeljni agregati nacionalnih računov

- Tekoče cene, v mio SIT

		2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
						ocena	napoved	
1	BRUTO DOMAČI PROIZVOD	4,252,315	4,761,815	5,314,494	5,747,168	6,194,500	6,626,000	7,066,400
2	Neto primarni dohodki s tujino	6,008	9,333	-34,427	-41,152	-27,701	-30,669	-39,774
3	BRUTO NACIONALNI DOHODEK (3=1+2)	4,258,323	4,771,148	5,280,067	5,706,016	6,166,799	6,595,331	7,026,626
4	Neto tekoči transferji s tujino	25,746	31,166	32,267	21,739	27,940	43,368	44,326
5	BRUTO NACIONALNI RAZPOLOŽLJIVI DOHODEK (5=3+4)	4,284,069	4,802,314	5,312,334	5,727,755	6,194,738	6,638,699	7,070,953
6	Končna potrošnja gospodinjstev in države	3,269,505	3,656,738	3,973,046	4,293,961	4,593,198	4,888,603	5,180,603
	- zasebna potrošnja	2,426,039	2,682,049	2,900,011	3,127,977	3,354,772	3,573,807	3,787,089
	- državna potrošnja	843,466	974,689	1,073,036	1,165,984	1,238,426	1,314,796	1,393,514
7	BRUTO VARČEVANJE (7=5-6)	1,014,565	1,145,576	1,339,288	1,433,794	1,601,541	1,750,096	1,890,350
8	BRUTO INVESTICIJE	1,133,636	1,137,111	1,262,852	1,455,041	1,615,930	1,774,127	1,920,197
	v tem:							
	- investicije v osnovna sredstva	1,066,779	1,164,431	1,239,153	1,373,343	1,522,053	1,672,534	1,806,845
- spremembe zalog	66,857	-27,320	23,698	81,698	93,877	101,593	113,352	
9	Saldo tekočih transakcij s tujino (9=7-8)	-119,072	8,464	76,436	-21,247	-14,390	-24,031	-29,847
struktura v %								
1	BRUTO DOMAČI PROIZVOD	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
2	Neto primarni dohodki s tujino	0.1	0.2	-0.6	-0.7	-0.4	-0.5	-0.6
3	BRUTO NACIONALNI DOHODEK (3=1+2)	100.1	100.2	99.4	99.3	99.6	99.5	99.4
4	Neto tekoči transferji s tujino	0.6	0.7	0.6	0.4	0.5	0.7	0.6
5	BRUTO NACIONALNI RAZPOLOŽLJIVI DOHODEK (5=3+4)	100.7	100.9	100.0	99.7	100.0	100.2	100.1
6	Končna potrošnja gospodinjstev in države	76.9	76.8	74.8	74.7	74.1	73.8	73.3
	- zasebna potrošnja	57.1	56.3	54.6	54.4	54.2	53.9	53.6
	- državna potrošnja	19.8	20.5	20.2	20.3	20.0	19.8	19.7
7	BRUTO VARČEVANJE (7=5-6)	23.9	24.1	25.2	24.9	25.9	26.4	26.8
8	BRUTO INVESTICIJE	26.7	23.9	23.8	25.3	26.1	26.8	27.2
	v tem:							
	- investicije v osnovna sredstva	25.1	24.5	23.3	23.9	24.6	25.2	25.6
- spremembe zalog	1.6	-0.6	0.4	1.4	1.5	1.5	1.6	
9	Saldo tekočih transakcij s tujino (9=7-8)	-2.8	0.2	1.4	-0.4	-0.2	-0.4	-0.4

Vir podatkov: SURS, ocena in napoved UMAR.

Tabela 8: Plačilna bilanca

- V mio EUR

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004		2005		2006
									ocena	napoved			
I. TEKOČI RAČUN	32	43	-108	-664	-583	38	335	-91	-60	-100	-125		
1. BLAGO	-671	-684	-708	-1,164	-1,227	-684	-269	-546	-713	-819	-831		
1.1. Izvoz blaga FOB	6,671	7,438	8,088	8,103	9,574	10,454	11,082	11,414	12,544	13,483	14,630		
1.2. Uvoz blaga FOB	7,342	8,122	8,796	9,267	10,801	11,139	11,351	11,960	13,257	14,302	15,461		
2. STORITVE	511	561	447	330	489	536	616	538	652	666	687		
2.1. Izvoz storitev	1,704	1,810	1,804	1,763	2,052	2,178	2,440	2,469	2,767	2,955	3,173		
- Transport	384	412	481	490	534	559	635	680	812	880	950		
- Potovanja	989	1,048	971	900	1,045	1,105	1,143	1,186	1,289	1,363	1,462		
- Ostalo	331	350	352	373	473	514	663	603	666	712	760		
2.2. Uvoz storitev	1,193	1,249	1,357	1,434	1,562	1,642	1,823	1,930	2,116	2,289	2,486		
- Transport	327	327	366	357	385	356	385	418	512	553	597		
- Potovanja	481	463	501	512	556	601	635	667	741	778	818		
- Ostalo	385	459	490	565	621	685	804	845	863	958	1,072		
1.2. BLAGO IN STORITVE	-160	-123	-261	-835	-738	-149	347	-7	-61	-153	-144		
Izvoz blaga in storitev	8,375	9,248	9,893	9,867	11,626	12,632	13,522	13,883	15,312	16,438	17,804		
Uvoz blaga in storitev	8,534	9,372	10,154	10,701	12,364	12,781	13,174	13,890	15,373	16,592	17,947		
3. DOHODKI	122	66	49	58	29	43	-154	-178	-116	-128	-166		
3.1. Prejemki	330	346	368	400	471	511	480	517	530	547	559		
- Od dela	187	182	183	194	204	197	206	207	205	211	215		
- Od kapitala	143	165	184	206	268	314	274	310	325	336	344		
3.2. Izdatki	208	281	319	342	442	468	634	695	646	675	725		
- Od dela	19	23	24	23	29	30	36	43	45	50	50		
- Od kapitala	189	257	294	319	413	438	597	652	601	625	675		
4. TEKOČI TRANSFERJI	70	101	104	112	125	144	142	94	117	181	185		
4.1. Prejemki	200	230	266	316	371	436	478	448	580	736	762		
4.2. Izdatki	130	129	162	203	245	293	336	354	463	555	578		

Nadaljevanje na naslednji strani.

Tabela 8: Plačilna bilanca

- V mio EUR

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
II. KAPITALSKI IN FINANČNI RAČUN								
II. KAPITALSKI IN FINANČNI RAČUN	-34	-111	53	625	542	-148	-142	26
A. KAPITALSKI RAČUN								
A. KAPITALSKI RAČUN	-1	1	-1	-1	4	-4	-164	-165
1. Kapitalni transferji	1	2	0	0	1	1	-163	-164
2. Patenti in licence	-2	-1	-1	-1	3	-5	-1	-2
B. FINANČNI RAČUN								
B. FINANČNI RAČUN	-32	-112	54	625	538	-144	21	192
1. Neposredne naložbe	133	267	199	55	77	251	1,582	-115
- Tuje v Sloveniji	138	295	194	99	149	412	1,750	299
- Domače v tujini	-6	-28	5	-45	-72	-161	-168	-414
2. Naložbe v vrednostne papirje	508	212	82	324	185	80	-69	-218
3. Finančni derivativi	0	0	0	0	0	0	0	0
4. Ostale naložbe	-209	549	-81	159	462	964	393	788
4.1. Terjatve	-344	230	-405	-540	-576	248	-703	-836
4.2. Obveznosti	134	319	324	699	1,038	716	1,097	1,624
5. Mednarodne denarne rezerve (BS)	-463	-1,141	-146	88	-187	-1,439	-1,885	-264
III. STATISTIČNA NAPAKA								
III. STATISTIČNA NAPAKA	2	68	55	40	41	110	-193	65

Vir podatkov: SURS, BS, ocena in napoved UMAR.

Opomba: Izvoz blaga je prikazan na osnovi paritete f.o.b.; uvoz blaga je prikazan na osnovi paritete f.o.b.

Tabela 9: Konsolidirana bilanca javnega financiranja po metodologiji GFS - IMF

- Tekoče cene, v mio SIT

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
B I L A N C A P R I H O D K O V									
I. S K U P A J P R I H O D K I	958,186	1,091,815	1,222,587	1,397,903	1,590,017	1,726,724	1,967,786	2,083,860	2,375,940
DAVČNI PRIHODKI	916,328	1,032,285	1,156,099	1,302,752	1,499,430	1,599,594	1,798,344	1,909,595	2,189,486
DAVKI NA DOHODEK IN DOBIČEK	160,370	196,930	227,624	252,936	273,818	311,429	357,877	395,045	460,520
Dohodnina	147,429	174,639	194,062	213,342	231,641	259,634	289,102	319,822	353,126
Davek od dobička pravnih oseb	12,941	22,291	33,562	39,593	42,177	51,795	68,775	75,223	107,394
PRISPEVKI ZA SOCIALNO VARNOST	363,000	376,184	400,630	448,398	496,371	552,574	620,908	681,816	737,632
DAVKI NA PLAČILNO LISTO IN DELOVNO SILO	3,829	18,259	37,491	45,905	55,416	68,071	83,369	93,897	107,424
Davek na izplačane plače	809	14,943	33,994	42,058	51,454	63,849	79,031	88,994	102,968
Posebni davek na določene prejemke	3,020	3,316	3,497	3,847	3,962	4,222	4,338	4,903	4,456
DAVKI NA PREMOŽENJE	12,343	14,628	19,589	27,722	26,597	26,513	32,965	34,428	34,419
DOMAČI DAVKI NA BLAGO IN STORITVE	298,159	349,451	412,094	479,713	601,470	602,895	673,380	672,703	814,577
DAVKI NA MEDN. TRGOVINO IN TRANSAKCIJE	78,176	76,593	58,463	47,291	45,657	38,089	29,607	31,341	34,653
DRUGI DAVKI	451	241	208	787	100	23	238	365	261
NEDAVČNI PRIHODKI	39,564	56,851	60,924	88,230	79,825	110,035	148,455	144,877	157,113
KAPITALSKI PRIHODKI IN DONACIJE	2,294	2,678	5,565	6,920	10,762	17,095	20,987	29,388	29,241

Nadaljevanje na naslednji strani.

Tabela 9: Konsolidirana bilanca javnega financiranja po metodologiji GFS - IMF

- Delež v primerjavi z BDP, v %

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
I. SKUPAJ PRIHODKI	40.4	40.0	39.3	40.3	41.0	40.6	41.3	39.2	41.3
DAVČNI PRIHODKI	38.6	37.8	37.2	37.6	38.7	37.6	37.8	35.9	38.1
DAVKI NA DOHODEK IN DOBIČEK	6.8	7.2	7.3	7.3	7.1	7.3	7.5	7.4	8.0
Dohodnina	6.2	6.4	6.2	6.2	6.0	6.1	6.1	6.0	6.1
Davek od dobička pravnih oseb	0.5	0.8	1.1	1.1	1.1	1.2	1.4	1.4	1.9
PRISPEVKI ZA SOCIALNO VARNOST	15.3	13.8	12.9	12.9	12.8	13.0	13.0	12.8	12.8
DAVKI NA PLAČILNO LISTO IN DELOVNO SILO	0.2	0.7	1.2	1.3	1.4	1.6	1.8	1.8	1.9
Davek na izplačane plače	0.0	0.5	1.1	1.2	1.3	1.5	1.7	1.7	1.8
Posebni davek na določene prejemke	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
DAVKI NA PREMOŽENJE	0.5	0.5	0.6	0.8	0.7	0.6	0.7	0.6	0.6
DOMAČI DAVKI NA BLAGO IN STORITVE	12.6	12.8	13.3	13.8	15.5	14.2	14.1	12.7	14.2
DAVKI NA MEDN. TRGOVINO IN TRANSAKCIJE	3.3	2.8	1.9	1.4	1.2	0.9	0.6	0.6	0.6
DRUGI DAVKI	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
NEDAVČNI PRIHODKI	1.7	2.1	2.0	2.5	2.1	2.6	3.1	2.7	2.7
KAPITALSKI PRIHODKI IN DONACIJE	0.1	0.1	0.2	0.2	0.3	0.4	0.4	0.6	0.5

Vir podatkov: Ministrstvo za finance, Bilanji javnih financ, Bilanca javnega financiranja v RS, preračuni UMAR.

Tabela 10: Konsolidirana bilanca javnega financiranja po metodologiji GFS - IMF

		- Tekoče cene, v milio SIT									
BILANCA ODHODKOV		1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	
II.	SKUPAJ ODHODKI	957,273	1,083,686	1,256,668	1,423,494	1,613,314	1,781,444	2,030,977	2,239,883	2,454,309	
	TEKOČI ODHODKI	169,751	192,816	223,184	262,658	298,448	342,767	406,696	449,259	491,297	
	PLAČE IN DRUGI IZDATKI ZAPOSLENIM V DRŽAVNIH ORGANIH IN LOKAL. SKUPNOSTIH	66,826	81,983	96,725	104,147	116,560	131,911	155,275	174,026	195,541	
	IZDATKI ZA BLAGO IN STORITVE V DRŽAVNIH ORGANIH IN LOKALNIH SKUPNOSTIH	76,102	77,928	90,037	106,076	130,943	149,900	178,612	191,705	203,095	
	PLAČILA OBRETI	25,598	31,121	34,686	41,721	50,945	60,956	72,809	83,528	92,661	
	TEKOČI TRANSFERI	694,218	783,390	914,039	1,031,185	1,147,096	1,267,732	1,425,336	1,583,717	1,730,010	
	SUBVENCJE	41,747	34,547	39,961	49,239	63,088	58,951	63,161	60,435	69,470	
	TRANSFERI POSAMEZNIKOM IN GOSPODINSTVOM	391,785	444,184	519,109	573,820	648,071	731,077	821,358	910,392	986,100	
	TEKOČI TRANSFERI V JAVNE ZAVODE	251,597	294,132	341,157	379,320	398,925	441,645	508,292	566,881	613,995	
	DRUGI TEKOČI TRANSFERI IN REZERVE	10,315	12,311	13,813	28,806	37,012	36,059	32,525	46,009	60,445	
	INVESTICIJSKI ODHODKI - SKUPAJ	93,304	107,379	121,181	140,364	167,770	170,945	198,945	206,907	233,002	
	INVESTICIJSKI ODHODKI	57,376	63,643	67,637	82,206	109,476	111,003	127,996	128,733	142,131	
	INVESTICIJSKI TRANSFERI	35,928	43,736	53,545	58,158	58,294	59,942	70,949	78,174	90,871	
III.	PRESEŽEK / PRIMANJKLJAJ (I. - II.)	913	8,230	-34,081	-25,591	-23,297	-54,720	-63,191	-156,023	-78,469	

Nadaljevanje na naslednji strani.

Tabela 10: Konsolidirana bilanca javnega financiranja po metodologiji GFS - IMF

BILANCA ODHODKOV		1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
II.	SKUPAJ ODHODKI	40.4	39.7	40.4	41.1	41.6	41.9	42.6	42.1	42.7
	TEKOČI ODHODKI	7.2	7.1	7.2	7.6	7.7	8.1	8.5	8.5	8.5
	PLAČE IN DRUGI IZDATKI ZAPOSLENIM V DRŽAVNIH ORGANIH IN LOKAL. SKUPNOSTIH	2.8	3.0	3.1	3.0	3.0	3.1	3.3	3.3	3.4
	IZDATKI ZA BLAGO IN STORITVE V DRŽAVNIH ORGANIH IN LOKALNIH SKUPNOSTIH	3.2	2.9	2.9	3.1	3.4	3.5	3.8	3.6	3.5
	PLAČILA OBRETI	1.1	1.1	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.6
	TEKOČI TRANSFERI	29.3	28.7	29.4	29.8	29.6	29.8	29.9	29.8	30.1
	SUBVENCJE	1.8	1.3	1.3	1.4	1.6	1.4	1.3	1.1	1.2
	TRANSFERI POSAMEZNIKOM IN GOSPODINSTVOM	16.5	16.3	16.7	16.6	16.7	17.2	17.2	17.1	17.2
	TEKOČI TRANSFERI V JAVNE ZAVODE	10.6	10.8	11.0	10.9	10.3	10.4	10.7	10.7	10.7
	DRUGI TEKOČI TRANSFERI IN REZERVE	0.4	0.5	0.4	0.8	1.0	0.8	0.7	0.9	1.1
	INVESTICIJSKI ODHODKI - SKUPAJ	3.9	3.9	3.9	4.1	4.3	4.0	4.2	3.9	4.1
	INVESTICIJSKI ODHODKI	2.4	2.3	2.2	2.4	2.8	2.6	2.7	2.4	2.5
	INVESTICIJSKI TRANSFERI	1.5	1.6	1.7	1.7	1.5	1.4	1.5	1.5	1.6
III.	PRESEŽEK / PRIMANJLJAJ (I. - II.)	0.0	0.3	-1.1	-0.8	-0.6	-1.3	-1.3	-2.9	-1.4

Vir podatkov: Ministrstvo za finance, Bilteni javnih financ, Bilance javnega financiranja v RS, preračuni UMAR.

- Delež v primerjavi z BDP, v %

Tabela 11: Indikatorji mednarodne konkurenčnosti

- Letne stopnje rasti, v %

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004		2005
										ocena	napoved	
Efektivni tečaj tolarja ¹												
Nominalno	-0.5	-9.8	-5.4	-2.6	-5.5	-8.1	-5.8	-2.9	-0.2	-0.9	-0.3	
Realno ²	10.3	-2.9	0.7	4.0	-0.7	-1.9	-0.1	2.7	3.8	0.8	1.0	
Stroški dela na enoto proizvoda v predelovalnih dejavnostih ³												
V SIT nominalno	10.0	7.1	7.4	5.9	7.4	4.2	8.5	6.3	3.4	1.3	1.3	
V košari valut ⁴	9.5	-3.4	1.6	3.2	1.5	-4.2	2.2	3.2	3.2	0.4	1.0	
V košari valut - relativno ⁵	10.1	-5.2	4.3	4.5	0.9	-3.5	-0.1	2.8	2.5	0.6	1.3	
Komponente ⁴												
Stroški dela na zaposlenega - realno ⁶	4.9	3.9	3.4	3.4	2.9	2.6	1.8	2.3	1.2	3.6	2.6	
Čiste plače in drugi prejemki	6.8	7.7	4.3	3.1	2.5	1.9	0.8	1.6	0.3	3.4	2.8	
Davčna obremenitev plač ⁷	-0.6	-2.6	-0.5	0.6	0.4	0.6	0.6	0.4	0.3	0.3	-0.2	
Produktivnost dela	8.2	6.6	4.3	5.4	1.7	7.2	1.8	3.4	3.4	5.9	4.3	
Cene / devizni efektivni tečaj	12.9	-0.8	2.5	5.1	0.3	0.1	2.1	4.3	5.4	2.7	2.7	

Vir podatkov: APP, BS, SURS, OECD, EC, ocena, napoved in preračuni UMAR.

Opombe:

¹ Rast vrednosti pomeni rasti vrednosti tolarja in obratno.² Merjeno relativno s cenami živjenskih potrebščin.³ Za podjetja in organizacije s 3 in več zaposlenimi (ZAP-M).⁴ Samo domači faktorji.⁵ Glede na rasti stroškov dela na enoto proizvoda 7 najpomembnejših OECD trgovinskih partneric.⁶ Deflacijano s cenami živjenskih potrebščin.⁷ Razmerje bruto plače in prispevki delodajalcev / čiste plače.

Tabela 12: Prebivalstvo in aktivnost

- Števila v tisoč, kazalci v %

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
					ocena	napoved	
PREBIVALSTVO (v tisoč)	1990.3	1992.0	1995.7	1996.8	1997.0	1996.1	1995.8
Starostna sestava (v %): 0-14 let	15.9	15.6	15.2	14.8	14.5	14.2	14.0
15-64 let	70.1	70.1	70.2	70.4	70.4	70.4	70.4
65 let in več	14.0	14.3	14.6	14.9	15.1	15.4	15.6
AKTIVNO PREBIVALSTVO (A=B+C1.)	968.0	979.0	971.0	962.0	997.2	997.4	999.7
Delovno aktivni po anketi o delovni sili (B)	901.0	916.0	910.0	897.0	933.7	936.4	940.6
Osebe v delovnem razmerju (B1)*	683.0	694.8	697.9	699.1	700.9	704.8	709.4
Formalno samozaposleni (B2)	85.1	84.2	85.6	78.1	78.9	77.6	76.5
Neformalno delovno aktivni (B3=B-B1-B2)	132.8	137.0	126.5	119.8	153.9	154.0	154.7
Brezposelni po merilih ILO (C1)	68.0	63.0	62.0	64.0	63.4	60.9	59.1
Registrirani brezposelni (C2)	106.6	101.9	102.6	97.7	92.8	87.9	83.4
KAZALCI TRGA DELA (v %)							
Stopnja aktivnosti (15-64 let)	67.8	68.3	67.8	67.1	69.3	69.3	69.5
moški	72.2	73.1	72.5	72.0	74.0	73.6	73.9
ženske	63.2	63.5	63.0	62.1	64.3	64.9	65.1
Stopnja aktivnosti (65 let in več)	8.3	8.2	7.2	6.2	7.9	7.7	7.4
Stopnja zaposelnosti (15-64 let)	62.9	63.9	63.4	62.6	64.7	65.0	65.3
moški	67.2	68.7	68.2	67.4	71.0	70.7	71.1
ženske	58.5	58.9	58.6	57.6	60.1	60.8	61.1
Stopnja zaposelnosti (55-64 let)	22.5	25.0	24.4	23.5	27.0	28.8	30.4
Stopnja anketne brezposelnosti (C1/A)	7.0	6.4	6.4	6.7	6.4	6.1	5.9
moški	6.8	5.9	5.9	6.4	6.0	5.7	5.5
ženske	7.3	7.0	6.8	7.1	6.8	6.6	6.4
mladi (15-24 let)	16.8	18.1	16.7	17.4	16.5	15.9	15.3
St. registrirane brezposel. (C2/(B1+B2+C2))	12.2	11.6	11.6	11.2	10.6	10.1	9.6
moški	11.1	10.4	10.4	9.7	9.1	8.8	8.5
ženske	13.5	12.9	13.1	13.0	12.4	11.7	10.9
Struktura delovno aktivnih po anketi							
v agrarnem sektorju	9.8	10.2	9.1	8.3	8.0	7.7	7.6
v industriji in gradbeništvu	37.4	37.9	38.2	37.3	34.5	34.5	34.0
v storitvah	50.9	50.2	51.4	53.0	49.8	50.4	51.1
LETNE STOPNJE RASTI (v %)							
Zaposlenost (po anketi o delovni sili)	1.7	1.7	-0.7	-1.4	4.1	0.3	0.4
Osebe v delovnem razmerju*	1.8	1.7	0.4	0.2	0.3	0.6	0.7
Formalno samozaposleni	-2.7	-1.1	1.7	-8.8	1.0	-1.6	-1.4
Neformalno delovno aktivni	4.1	3.1	-7.6	-5.3	28.6	0.0	0.4
Registrirani brezposelni	-10.4	-4.5	0.8	-4.8	-5.0	-5.3	-5.1
Aktivni po anketi	0.9	1.1	-0.8	-0.9	3.7	0.0	0.2
Delovno sposobno prebivalstvo	0.5	0.1	0.3	0.3	0.0	0.0	-0.1
Prebivalstvo	0.2	0.1	0.2	0.1	0.0	0.0	0.0
Prebivalstvo v starosti 65 let in več	2.2	2.4	2.5	1.7	1.6	1.7	1.7

Viri: SURS, ZRSZ, ocena in napoved UMAR.

Tabela 13: Tokovi formalno aktivnega prebivalstva med letom

- Števila v tisoč, kazalci v %

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
					ocena	napoved	
FORMALNO AKTIVNO PREBIVALSTVO ob koncu leta (v tisoč)	873.1	886.4	881.5	870.7	872.0	871.6	873.3
Delovno aktivni	768.5	782.1	781.9	774.7	783.0	786.6	793.3
Registrirani brezposelni	104.6	104.3	99.6	96.0	89.0	85.0	80.0
Stopnja registrirane brezposelnosti ob koncu leta	12.0	11.8	11.3	11.0	10.2	9.8	9.2
Prilivi iz šol	24.9	21.3	24.3	23.9	26.3	25.4	23.5
od tega med brezposelne	20.5	21.9	21.4	25.4	26.9	23.8	20.4
- v % od generacije	82.4	102.6	88.1	106.3	102.2	93.4	86.9
Dodatno število delovnih dovoljenj za tujce	2.9	-6.4	2.1	3.5	0.8	0.6	0.6
Delež tujcev v formalno aktivnem prebivalstvu	4.6	4.3	4.0	4.5	4.6	4.7	4.8
Zaposleni, ki so izgubili delo	61.8	65.8	66.0	68.8	68.1	65.3	63.2
- na 100 formalno delovno aktivnih	8.1	8.4	8.4	8.9	8.7	8.3	8.0
Registrirani brezposelni, ki so dobili delo	60.2	52.7	52.2	50.5	55.3	56.8	58.1
- na 100 formalno delovno aktivnih	7.8	6.8	6.7	6.5	7.1	7.3	7.4
Upokojitve (-)	14.8	14.6	14.8	15.1	15.4	15.8	16.3
od tega brezposelnih	7.0	7.6	6.9	5.0	4.3	4.1	3.9
Umrli (-)	2.5	2.6	2.5	2.4	2.4	2.4	2.4
Drugi prilivi v formalno aktivnost (neto)	-17.9	15.5	-14.0	-20.7	-8.1	-8.2	-3.7
od tega drugi, ki so dobili delo (neto)	6.7	42.9	18.8	21.4	34.0	23.7	22.7
drugi črtani brezposelni (-)	24.6	27.4	32.8	42.1	42.1	31.9	26.4
- na 100 registrirano brezposelnih	23.1	26.9	31.9	43.1	45.4	36.3	31.7

Vir podatkov: SURS, ocena, napoved in preračuni UMAR.

Druge publikacije UMAR	Jesensko poročilo	UMAR
	2004	

Zbirka Delovni zvezki letnik 2004	<p>1/2004: Productivity growth and functional upgrading in foreign subsidiaries in the slovenian manufacturing sector, M. Rojec, B. Majcen, A. Jaklič, S. Radošević</p> <p>2/2004: Dejavnosti slovenskega gospodarstva v luči poslovanja gospodarskih družb v letih 2002 in 2003, R. Kmet Zupančič, M. Koprivnikar Šušteršič, M. Kovač, G. Kovačič, J. Kušar, J. Povšnar, E. Zver</p> <p>3/2004: An analysis of past and future GDP growth in Slovenia, E.L.W. Jongen</p> <p>4/2004: Future GDP growth in Slovenia: Looking for room for improvement, E.L.W. Jongen</p>
Pomladansko / Jesensko poročilo	<p>Pomladansko poročilo 2004</p> <p>Jesensko poročilo 200</p>
Zbirka Analize, raziskave in razvoj	<p>Poročilo o razvoju 2004, 2004</p> <p>Slovenia – On the Way to the Information Society, 2004</p> <p>J. Seljak: Kazalec uravnoteženega razvoja / Sustainable Development Indicators, 2001</p> <p>Slovenija v novem desetletju: trajnost, konkurenčnost, članstvo v EU (SGRS 2001–2006) – <i>povzetek</i></p> <p>Slovenia in the New Decade: Sustainability, Competitiveness, Membership in the EU – summary</p> <p>Slovenija v novem desetletju: trajnost, konkurenčnost, članstvo v EU (SGRS 2001–2006)</p> <p>Slovenia in the New Decade: Sustainability, Competitiveness, Membership in the EU</p>
IB revija	<p>IB revija 4/2003</p> <p>VSEBINA: <i>Drago Kos:</i> Konstrukcija razvojnih scenarijev; <i>Bojan Radej:</i> Pridobitništvo, kapitalizem in trajnostni razvoj - razprava o konsistenci agoniziranih naložbenih alternativ; <i>Anthony Zamparutti:</i> FDI and the Environment in Developing Countries: a Brief Note on the Policy Dilemmas of Globalisation; <i>Renata Slabe Erker:</i> Metodologija indeksa okoljske trajnosti Svetovnega ekonomskega foruma in rezultati njegovih prvih ocen; <i>Viktor Grilc, Mirko Lešnjak:</i> "Čista proizvodnja" – pristop k trajnostnemu razvoju v industriji; <i>Roland Clift:</i> An Introduction to Life Cycle Assessment; <i>Erika Oblak:</i> Gospodarjenje z odpadno embalažo in približevanje EU; Predstavitve (pripravil Bojan Radej)</p> <p><i>D. Kos:</i> Praktična sociologija ze urejevalce in načrtovalce prostora. Zbirka Teorija in praksa, Ljubljana: Fakulteta za družbene vede, 2002; <i>Thomas F. Homer-Dixon, Jeffrez H. Boutwell, George W. Rathjen:</i> Environmental Change and Violent Conflicts Scientific American 268 (feb. 1993); <i>Talbot Page:</i> Intergenerational Justice as Opportunity, v Energy and the Future, D. MacLean, P. G. Brown, Tottowa, New Jersey: Rowman and Littlefield, 1983; <i>Brian Barry:</i> Intergenerational Justice in Energy Policy, v Energy and the Future, D. MacLean, P. G. Brown, Tottowa, New Jersey: Rowman and Littlefield, 1983; <i>Anil Markandya, David Pearce:</i> Development, the Environment and the Social Rate of discount, v The World Bank Research Observer 6 (1991)</p>
Journal for Institutional Innovation, Development and Transition	<p>IB Review, Vol. 6/2002</p> <p>Institutions and Public Finance: <i>Lars P. Feld:</i> Budgetary Procedures and Public Finance or: Quis custodiet ipsos custodes?</p> <p>Institutions and Economic Performance: <i>Lucian Cernat:</i> Institutions and Economic Growth: Which Model of Capitalism for Central and Eastern Europe?, <i>Joachim Ahrens, Martin Meurers:</i> How Governance Affects the Quality of Policy reform and Economic Performance: <i>New Evidence for Economies in Transition</i></p> <p>Institutions and the Enterprise Sector, <i>Gérard Duchêne, Phillipe Rusin, Geomina Turlea:</i> Entrepreneurship and Institutions in Transition, <i>Hamed El Said, Frank McDonald:</i> Institutional reform and Entry Mode by Foreign Firms: The Case of Jordan, <i>Andrew L S Goh:</i> Industrial policy Focus of South East Asian Nations: Technology Development or innovation?</p> <p>Institutions and Social Relations, <i>Murat Somer:</i> Insincere Public Discourse, Inter-Group Trust, and Implications for Democratic Transition: The Yugoslav Meltdown Revisited, Summaries.</p>
Internet	http://www.gov.si/umar

Naročilnica	Jesensko poročilo	UMAR
	2004	

Ime, priimek, podpis		
Naslov naročnika		
ID št. za DDV	Zavezanec za DDV <input type="checkbox"/> DA <input type="checkbox"/> NE	Datum:
Označiti z X	Periodika	SIT
	Pomladansko/Jesensko poročilo. Letna naročnina za eno publikacijo 2.500 SIT. Analiza gospodarskih gibanj v Sloveniji s ciljno projekcijo razvoja v prihodnjih letih, ocenami nacionalnih računov in obsežno dokumentacijo.	5.000
	Spring/Autumn Report. Letna naročnina za eno publikacijo 3.500 SIT.	7.000
	Poročilo o razvoju. Prikaz in ocena usmeritev ciljnih aktivnosti SGRS 2001-2006 s pomočjo izbranih krovnih indikatorjev.	3.000
	Development Report	3.000
	Info UMAR/IMAD Info. 1 izvod brezplačno. Koristne informacije o UMAR. Slovensko, angleško.	
	Delovni zvezki. Objave detaljnih rezultatov analiz, podatkovnih serij in metodoloških razprav.	2.200
	IB revija. Štiri številke letno (vključuje mednarodno IB Review). Revija za strokovna in metodološka vprašanja gospodarskega, prostorskega in socialnega razvoja. Enojna št. 3.000 SIT.	13.000
	IB Review (Journal for Institutional Innovation, Development, and Transition)	3.500
	Ekonomsko ogledalo. 12 številik letno. Cena za en izvod 1.500 SIT.	16.000
	Slovenian Economic Mirror. 12 številik letno. Cena za en izvod 1.500 SIT.	16.000
	Knjižne izdaje	SIT
	M. Stare, R. Kmet Zupančič, M. Bučar: Slovenia – On the Way to the Information Society , 2004	4.600
	Poročilo o človekovem razvoju Slovenija 2002–2003 (knjiga in CD).	2.500
	Poročilo o človekovem razvoju Slovenija 2002–2003 (knjiga ali CD).	1.900
	Human Development Report Slovenia 2002–2003 (knjiga in CD).	5.000
	Human Development Report Slovenia 2002–2003 (knjiga ali CD).	4.300
	Slovenija v novem desetletju: trajnost, konkurenčnost, članstvo v EU (SGRS 2001–2006) – povzetek	1.000
	Slovenija in the New Decade: Sustainability, Competitiveness, Membership in the EU – summary	1.500
	Slovenija v novem desetletju: trajnost, konkurenčnost, članstvo v EU (SGRS 2001-2006)	3.500
	Slovenija in the New Decade: Sustainability, Competitiveness, Membership in the EU	7.000
	B. Radej, A. Pirc Velkavrh, L. Globevnik: Indikatorji o okolju in razvoju / Indicators on environment and development , 1999, 216 str.	1.880
	J. Seljak: Kazalec uravnovešenega razvoja / Sustainable Development Indicators , 2001	3.000
	Matiija Rojec: Prestrukturiranje z neposrednimi tujimi investicijami: Slovenija/Restructuring with foreign direct investment: The Case of Slovenia , 1998.	2.000
	Strategija R Slovenije za vključitev v Evropsko unijo , ekonomski in socialni del, 1998.	2.500
	J. Potočnik, B. Majcen: Slovenija in EU , 1996, 290 str. Koristi in stroški približevanja EU, tudi na panožni ravni. Izračuni z modelom splošnega ravnotežja.	2.500
	F. Cimperman, A. Kožar, F. Kuzmin, L. Pfajfar, B. Plešec, M. Simončič, I. Strmšnik, A. Strojani: Kvartalni ekonometrični model slovenskega gospodarstva , 1996, 164 str.	1.900
	Strategija gospodarskega razvoja (SGRS) , 1995.	12.500
	Zbirka sedmih knjig (knjige je možno naročiti tudi posamezno).	
	B. Radej: Onesnaženje naprodaj , 1994, 166 str.	1.900
Davek	8,5-odstotni DDV v ceno še ni vključen.	
Popusti	Na količino – po dogovoru (pri naročilu večjega števila izvodov ene publikacije do 25%), za naročilo na več mesečnih zbirk (na dve zbirki 20% in 25% za naročilo na vsaj tri).	
Naročilo in informacije	UMAR, Gregorčičeva 27, 1000 Ljubljana; telefon 01-478-1043; fax 01-478-1070. E-mail: gp.umar@gov.si. Naročene publikacije in račun vam bomo poslali po pošti.	
Obnavljanje	Naročilo se avtomatično obnavlja za naslednje leto.	
Odpoved	Pisna odpoved naročnine velja po izteku leta, za katero je bila naročnina obnovljena.	